

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opggericht 1 Januari 1881

BOVENNATUURLIJKE TIPGEVERIJ (II)

door A. P. N. de Groot, arts, voorzitter

Vereniging tegen de Kwakzalverij

IN ONS MAANDBLAD van september j.l. werd onder bovenstaande titel uit de doeken gedaan hoezeer het falen van de z.g. „helderziende” Gerard Croiset, had geleid tot ernstige folteringen van een totaal onschuldige aan de moord op 'n Chinees in Den Haag.

Reeds daags na het verschijnen van deze publicatie achtte een schrijfster van het dagblad de Gooi- en Eemlander, Mona Bosschietter, zich geroepen ondergetekende in haar kolommen „Holland op z'n smalst”, op ongezoeten wijze de les te lezen en daardoor het imago van de „ziener” weer — indirect — wat op te vijzelen. Ondergetekende zou een ware SCHELDKANONADE tegen Croiset en de paragnostiek in het algemeen hebben afgestoken door tiraden als: „erg over het paard getilde paragnost; superziener; een, op pecuniar belang beluste Nederlander, die last heeft van magisch gedoe, bovennatuurlijke waandenkbeelden, zweverige ideeën, paranormaal gefantaseer, wat zou uitmonden in voze, kwalijke, tipgeverij.

Als tegenhanger tegen de kwalificaties van deze scheldcampagne (?) stelt schrijfster: „het aantal gevallen, waarin de paragnost wél o n o m s t o t e l i j k (spatiëring door ondergetekende) gelijk heeft gekregen in zijn „zienswijze”, blijft, als toetssteen van het aantal mislukkingen, onvermeld.

Deze tirade van schrijfster geeft blijk van volslagen onbekendheid op het terrein van de helderziendheid. Tot dusverre toch is nimmer met STEEKHOUDENDE bewijzen de juistheid van deze „zienswijze” aange-toond. De aanduidingen des „zieners” zijn immers telkens van een zó grote vaagheid geweest, dat ze voor velerlei uitleg vatbaar waren en nimmer die exactheid bezaten, die er wetenschappelijk aan moet worden gesteld.

Alleen zij, die zonder enige — dan wel met weinig — kritische inslag zijn gezegend, worden door één en ander dermate geïmponeerd, dat ze de juistheid van al die hypothesen klakkeloos aanvaarden.

Milieuverontreiniging

SCHRIJFSTER ONTZEGET ondergetekende het recht de paragnost met w a l g i n g (spatiëring door ondergetekende) — over schelden gesproken — af te schilderen als een geestelijke milieuverontreiniger.

Dit naar aanleiding van zijn mening: „Hoe men het ook wendt of keert, niet ontkend kan worden, dat — zolang bovenzintuiglijke „werkers” of hun pleitbezorgers er (nog) niet in zijn geslaagd hun „omstreden hypothesen” wetenschappelijk wáár te maken — het paranormale gedoe moet worden aangemerkt als GEESTELIJKE MILIEU-VERONTREINIGING.

Met deze ontzegging heeft scribente duidelijk gemaakt de kunst van het interpreteren en van het weergeven van het geschrevene niet machtig te zijn.

NAAR DE MENING van de Gooien Eemlander was hiermede echter genoemde paragnost nog bij lange na niet voldoende op het schild geheven; de volgende publiciteitsstunt moest daartoe ook nog het zijne bijdragen. Op de frontpagina van het blad van 20 november '73 overwint de Utrechtse paragnost GERARD CROISSET — in samenwerking met een aantal Nederlanders — op sensationele wijze 't gedraai om de toedracht van de moordaanslag op president Kennedy, nu al wel 10 jaar geleden. De journalist Wim Meinders publiceerde op bladzijde 5 van genoemd dagblad van die datum in extenso een — op talloze punten zéér vagelijk en nergens

goed bewezen of exact omschreven — hypothese.

Controle ontbreekt

DE — ONSCHERP WEERGEGEVEN

— tendens past woordelijk aan bij de wijze, waarop ELKE publicatie over paranormale onderwerpen plaats vindt. Ook hier worden óf geen exacte, goed controleerbare, gegevens verstrekt óf blijken de — aangekondigde — bewijsleveranciers overleden. De mogelijkheid enig bewijs van juistheid van het geopenbaarde te leveren, is daarmede voor iedereen uitgesloten, controle ontbreekt daardoor ten enen male.

In plaats van bovenstaande — totaal onbewijsbare — weergave, had het dagblad een beter te verifiëren

VERVOLG OP BLZ. 2

De eerste klap is een daalder waard

BIJ DE BEHANDELING van de roofoverval, waarvoor Willem van de Moosdijk, de „kruidendokter”, terecht stond, heeft zijn verdedigster, mevr. Mr. van de Plas-Kluit een woord gesproken, dat wij hier met veel instemming herhalen. Zij was namelijk de mening toegedaan, dat wanneer Van de Moosdijk in het begin maar eens een maand hechtenis had gekregen wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst in plaats van een boete, die hij zonder enige moeite kon betalen, de kans er in zat, dat hij zo geducht was geschrokken dat hij een braaf marktkoopman in schoenen was geworden. Bekend is dat vroeger uitlatingen van de zeer op zijn vrouw en zijn kinderen gestelde „kruidendokter” bleek, dat hij bang was voor het verblijf in de gevangenis.

(ZIE OOK BLZ. 4)

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis is KWAKZALVERIJ

Bovennatuurlijke tipgeverij (II)

VERVOLG VAN BLZ. 1

bovennatuurlijke tipgeverij inzake 'n moord dichterbij huis kunnen oprakelen.

Enige jaren geleden (zo meldt ons de heer M. Eerenberg, de ontmaskeraar van de kruidendokter van Casteren, W. van de Moosdijk) werd — op een steenworp afstand van de gebouwen van de Gooi- en Eemlander — een Hilversums jongetje vermist. Intensieve nasporingen door de politie en eventuele anderen hadden géén succes. In hun wanhoop lieten de ouders daarom de wereldberoemde (uitdrukking van de journalist Meiners) Utrechtse paragnost GERARD CROISET, opdraven. Deze kwam, stelde zich in de Nieuwe Doelenstraat te Hilversum op en concentreerde zich bovennatuurlijk op de gebeurtenis.

Op een stukje papier . . .

EEN EN ANDER leidde ertoe, dat de paragnost een stukje papier greep en daarop een tekening produceerde van een groot huis, een klein dito en een waterstroompje met daarover een bruggetje. Hij adviseerde vervolgens het vermiste kind te gaan zoeken bij een dergelijke combinatie.

Een wel zéér vage aanduiding, die hier te lande tussen Paesens en Moddergat in het uiterste noorden van Friesland en Slenaken in het allereindelijkste deel van Limburg wel honderd maal — zo niet nog veel vaker — is aan te treffen. Bij deze — nietszeggende — aanduiding bleef — als door CROISET te doen gebruikelijk — elk verder exact gegeven achterwege.

Om geen enkele mogelijkheid op terugvinden van hun kind achterwege te laten stelden de ouders — vol hoop — een nader onderzoek in bij een boerderij in Weesperkarspel. Onnodig te zeggen, dat, voor ons heel begrijpelijk, deze nasporing naar aanleiding van een bovennatuurlijke tipgeverij voor de ouders wel op een zeer diepe teleurstelling moest uitlopen.

Aldus onze zegsman, die bovendien mededeelde over een — lang niet mals — commentaar van de Hilversumse politie te beschikken.

Verder onderzoek leverde evenmin resultaat op. Het bewijs, dat ook in dit geval de paragnostische aanwijzingen van GERARD CROISET schromelijk hebben gefaald, zou nimmer geleverd kunnen zijn, als niet een onverwacht toeval de ware — dramatische — gang van zaken bekend zou hebben gemaakt.

De moeder van het kind, woonachtig in de Nieuwe Doelenstraat, stuurde op een kwade dag haar zontje naar kennissen om een broertje of zusje, dat daar aan het spelen was, voor het middagmaal op te halen. Het kind vertrok om deze opdracht uit te voeren, maar . . . kwam niet terug ! !

Oplossing van raadsel

GERUIME TIJD later bemerkte de — nieuwe — kapper in de buurt in zijn zaak, kortelings door hem overgenomen, een ondefinieerbare vieze stank. Bij het naspeuren naar de oorzaak ervan werd onder de vloer het lijkje van de vermiste jongen, reeds in verregaande staat van ontbinding verkerend, aangetroffen. Deze lugubere vondst heeft geleid tot de oplossing van het raadsel: Toen het kind zijn huis verlaten had en de — nabijgelegen — kapperszaak, waarin op dat moment nog de vorige kapper en diens gezin woonachtig was, passeerde ontdekte het, dat de zoon van die kapper travestie pleegde en in het openbaar in meisjeskleden pronkte. De kapperszoon, door deze herkenning in zijn ziekelijke afwijking betrapt, vreesde publiciteit van zijn kwaal en vermoordde daarom het knaapje. Diens lijkje werd daarna onder de vloer van het ouderlijk huis weggestopt.

Zo was de stand van zaken toen de wereldberoemde CROISET op slechts luttele meters afstand van het cadaver van het slachtoffer zijn bovennatuurlijke impulsen kreeg.

Voorzover bekend is dit — direct controleerbare — drama nimmer zo uitvoerig in de kolommen van genoemd publiciteits-orgaan uiteen gezet als het geval nu kort geleden was met het drama KENNEDY. Het — wazige, oncontroleerbare van de „helderziendheid” van GERARD CROISET inzake de moord op de president van de Verenigde Staten heeft de overwinning behaald op het direct en van nabij controleerbare ter zake van de moord op het kind uit de Nieuwe Doelen. Maar de waarheid omtrent de lotgevallen van dit jongetje strekt dan ook niet ter meerdere glorie en eer van de roemruchte Nederlandse superziener.

A. P. N. DE GROOT

Gedenkt

ons archief!

Over babyvoeding en asbest

DE CONSUMENTENBOND onderzocht veertien merken babyvoeder. In vier daarvan zat hexachlorofoen en in drie boorzuur. Beide stoffen zijn ongewenst in babyvoeder en zullen naar verwachting binnenkort in producten voor baby's worden verboden.

In alle poeders zaten asbestvezeltjes. De hoeveelheden waren echter zeer gering, zodat er weinig reden tot ongerustheid is.

In hetzelfde nummer van de Consumentengids wordt tegen dit asbest gewaarschuwd, waarvan de doe-het-zelver nogal wat gebruikt:

asbestplaat voor zijn schuurtje, asbestplug om schroeven aan de muur te bevestigen, asbestkoord voor de knalpijp van zijn brommer, asbestcement om een schoorsteenmantel te bouwen enzovoort. Omdat inademing van asbest risico's voor de gezondheid met zich brengt, is voorzichtigheid geboden. Vaak weet men echter niet dat een produkt asbest bevat. De Consumentenbond pleit er daarom voor, dat dit op een etiket wordt vermeld en dat asbest waar dat mogelijk is door iets anders wordt vervangen. Verder adviseert men de doe-het-zelver asbestproducten zo nat mogelijk te verwerken, bij voorkeur in de buitenlucht.

LEDEN,
WERFT LEDEN!

”Niets te dol”

IN DE KRING van de ziekenfondsen wordt nogal wat kritiek uitgeoefend op bepaalde farmaceutische fabrieken, die gratis vliegreesjes en kleuren-televisies aanbieden aan apotheekhoudende artsen. Bij een bepaalde bestelling ter grootte van f 10.000 wordt zo'n televisietoestel er gratis bijgeleverd.

Een schrijver in de Ziekenfondsgids, drs. F. H. Werkman, van de Federatie van ziekenfondsen VMZ meende, dat de farmaceutische industrie kennelijk niets te dol is. De huisartsen en specialisten worden bedolven onder de reclame en de proefmonsters en apothekers en apotheekhoudende artsen krijgen de meest verleidende douceurtjes aangeboden. En wie moet dat betalen? Terwijl allerwegen wordt geprobeerd de kostenstijgingen in de gezondheidszorg af te remmen, probeert, aldus de heer Werkman, de farmaceutische industrie met dure reclamecampagnes en douceurtjes de artsen en apothekers te bewegen tot de verstrekking van haar nog duurdere geneesmiddelen.

BOZE PROF. TENHAEFF: "ZE TRAPPEN JE STOEL WEG"

DE UTRECHTSE HOOGLERAAR in de parapsychologie, dr. W. H. C. Tenhaeff, hoeft van de actiegroepen geen tittel of jota te leren: geen actiegroep zal het hem verbeteren om de trom te roeren voor het „onrecht" dat hem zou zijn aangedaan voor de al jaren in de lucht hangende benoeming van een opvolger, de uit het Zweedse Lund afkomstige Martin Ulrik Johnson.

Strikt genomen is Johnson geen opvolger van Tenhaeff want de 43-jarige Zweed gaat een nieuwe leerstoel bezetten, die bij het psychologisch laboratorium wordt ondergebracht. Dat is iets anders dan het parapsychologisch instituut van Tenhaeff.

Het ANP tekende uit de mond van

prof. Tenhaeff op, dat Johnson een „broddelaar" is op het terrein van de parapsychologie. Op psychologisch terrein zou hij de vereiste kennis missen, meent de thans bijna 80-jarige Tenhaeff, die nog altijd volop actief is. Hij kon temidden van al die activiteiten — tweemaal per week colleges, zo wordt ons verzekerd — nog de tijd vinden om de pers uitvoerig te woord te staan en te gewagen van het grote onrecht, dat hem zou zijn aangedaan door het college van bestuur van de Rijksuniversiteit te Utrecht.

Dit tekende het ANP op uit de mond van de heer Tenhaeff: „Ze trappen je stoel weg en zetten er een man op die niet deskundig is. Alle door mij ge-

noemde namen aan bekwame deskundigen hebben ze weggemoffeld. Wat hier gebeurt is rondt een grof schandaal. De bom is nu gebarsten maar ik heb in mijn leven meer tegenslagen moeten incasseren. Ik kom er wel weer bovenop".

Volgens het college van bestuur van de Universiteit staat het de Studievereniging Psychical Research vrij om een opvolger voor prof. Tenhaeff op een bijzondere leerstoel te benoemen. Maar Tenhaeff zegt daarover schamper: „Een foefje, want iedereen weet dat die vereniging met 800 leden niet in staat is zo'n leerstoel te betalen". Mijn instituut wordt daarmee ten gronde gericht".

"Tenhaeff moet zijn mond houden"

DE AMSTERDAMSE ARTS J. Kappers schreef over de stampeij, die prof. Tenhaeff maakte over de benoeming van prof. Johnson te Utrecht een brief, die werd afgedrukt in NRC Handelsblad. Zijn conclusie luidde:

Tenhaeff heeft m.i. geen recht van spreken. Zijn tragiek is, dat hij in de wereld van de parapsychologie kwam toen het tijdperk der beschrijvingen werd afgesloten en dat der experimenten begon. Hij wilde of kon niet met zijn tijd mee gaan. Het gevolg is een eindeloze rij conflicten geweest met anderen die dit wel wilden doen.

De kwestie-Johnson is hopelijk de laatste. Tenhaeff kan de parapsychologie in Nederland nog één grote dienst bewijzen door . . . verder zijn mond te houden", aldus de arts Kappers.

DOKTER KAPPERS WAS van oordeel, dat het misbaar van prof. Tenhaeff over de benoeming voor insiders groteske vormen ging aannemen. En hij vervolgde:

In de eerste plaats komt dit door zijn stelling dat hij een belangrijke plaats in het parapsychologisch onderzoek zou hebben ingenomen en dat er met hem 'n „Utrechtse School" te gronde gaat. De werkelijkheid is dat hij praktisch geen originele bijdragen aan de parapsychologie heeft geleverd. Hij heeft een aantal „case-studies" over helderzienden gepubliceerd, een zeer aanvechtbaar onderzoek gedaan naar specifieke persoonlijkheidskenmerken van paragnosten en een ongelukkig afgelopen uitstapje gemaakt op het gebied van de „paranormale" genezing. Dit is alles.

Ook was hij geen pionier van de parapsychologie in Nederland, zoals Frederik van Eeden of Paul Dietz. De ontwikkeling van de parapsychologie heeft zich, behalve door werk gedaan in Duitsland en Frankrijk, voornamelijk afgespeeld in de Angelsaksische landen en Tenhaeff heeft daar part

noch deel aan gehad. Ook heeft hij nooit iemand opgeleid tot parapsychologisch expert en er bestaat derhalve geen „Utrechtse School".

De verdienste van Tenhaeff voor de parapsychologie in Nederland ligt in het feit, aldus dokter Kappers in zijn brief aan NRC/Handelsblad, dat hij als niemand anders, in tal van boeken en in ontelbare lezingen voor wie hem maar horen wilde, belangstelling voor de parapsychologie heeft gewekt. Bij deze popularisaties kwam het minder op de nauwgezetheid van de man van wetenschap aan, maar meer op de suggestie uitgaande van de propagandist.

Het resultaat van dit alles is geweest, dat vele academici in ons land, hoewel niet overtuigd van het gelijk van Tenhaeff, althans de indruk kregen dat er op het gebied van de parapsychologie wel iets te onderzoeken viel, mits dit wetenschappelijk verantwoord gebeurde. In feite is de komst van Johnson het gevolg van dit inzicht. De parapsychologie is het stadium van alleen ordenen en beschrijven der feiten gepasseerd. Vereist is nu methodologisch goed doordacht proefondervindelijk onderzoek, waar-

voor experimenteel geschoolde onderzoekers de benodigde gelegenheid moeten krijgen. Deze gelegenheid is nu in Utrecht gecreëerd door het instellen van een ordinariaat voor parapsychologie. Degene die deze leerstoel inneemt, heeft de mogelijkheid met zijn staf in een goed geoutilleerd laboratorium de zo noodzakelijke moderne research door te voeren.

De Utrechtse universiteit heeft in overleg met de meest vooraanstaande parapsychologen ter wereld (Rhine, Gardner, Murphy, Pratt, Bender, Beloff, Steveson) en na ampele toetsing door een evaluatie-commissie van hoogleraren, de beste beschikbare man aangesteld. Johnson heeft zijn competentie, zo niet eerder, inmiddels bewezen met de publicatie van de „Research Letters" van zijn departement, aldus nog steeds de heer Kappers.

RESTANTEN GENEESMIDDELEN

DE INSPECTEUR van de volksgezondheid voor de geneesmiddelen in het ambtsgebied Gelderland en Utrecht, dr. F. Steenmeijer, vindt het niet bezwaarlijk dat niet meer gebruikte of bedorven geneesmiddelen uit apotheken van ziekenhuizen en dergelijke door het toilet worden gespoeld. Dat kan geen gevaar vindt hij, als het maar niet om te grote hoeveelheden tegelijk gaat. Rioolwaterzuiveringsinstallaties kunnen dit afval, naar is gebleken, verwerken. Verhoudingsgewijs is de vervuiling van het rioolwater door dat wegspoelen van restanten door het toilet gering vergeleken met geneesmiddelen, die via urine en faeces worden uitgescheiden.

ACUPUNCTUURMASSAGE EN ASTROLOGIE

IN HAARLEM IS een instelling, gevestigd aan de Bakenessergracht, die getooid is met de naam Zero. Wie er binnenloopt — Mona staat in de winkel, zo ervaren wij als ijverige lezers van Haarlems Dagblad — vindt bij de balie een intekenlijst. Als niet-lid moeten wij een rijksdaalder per keer betalen voor de Zero-acupunctuurmassage. Ach, waren we maar tijdig lid geworden, dan kostte dat ons maar één daalder per keer.

Jessica geeft elke woensdagavond in Zero zo'n acupunctuurmassage. In een stencil dat hierover wordt verspreid staat: „Massage is een manier om je eigen lichamelijke, mentale en spirituele mogelijkheden beter te leren kennen en met elkaar te delen. Acupunctuur kan een deel van het dagelijks leven worden, een vorm van meditatie zijn” . . .

Dat wordt ons toch wel wat al te gortig. Naalden in het lijf steken als „deel van het dagelijks leven”? of: „Een vorm van meditatie”? Maar, de beloningen blijven niet uit voor wie het goed begrijpt: „Wie met acupunctuurmassage begint ervaart energie die door de zogenoemde meridianen door ons lichaam stroomt”.

De gehele beginnerscursus van Jessica duurt vijf weken.

Maar Zero is nog meer van plan. Men gaat zich wagen aan astrologie en tarot — het lezen van de toekomst uit de (tarot)-kaarten, een wat ingewikkelder manier dan de gebruikelijke lauwe astrologische babbeltjes. Tarot moet aan het eind van de middeleeuwen uit Egypte naar Europa zijn gekomen. Aan de kaarten wordt een menigte van betekenissen toegeschreven, waarover boeken die zich bezighouden met het occulte heerlijk kunnen uitwijden.

Daar in Zero aan de Haarlemse Bakenessergracht duikt men, zo blijkt wel, diep in een zweverig occultisme. Wie weet welke onzekere geesten er rijp worden gemaakt voor allerlei charlatanerie.

Van de Moosdijk: gevaarlijke overtuigingskracht

DE „KRUIDENDOKTER” van het Brabantse Casteren is voor de overval op een bankloper van de N.V. Grenswisselkantoren door de Bossche rechtbank veroordeeld tot een gevangenisstraf van twee jaar en terbeschikkingstelling van de regering (tbr). De officier van justitie, mr. J. M. Hulleman, die indertijd ook het openbaar ministerie vertegenwoordigde in de zaak tegen de thans 47-jarige Van de Moosdijk wegens oplichting van „patiënten”, die hij schandelijk veel voor zijn kruiden liet betalen, had tweeënehalfjaar gevangenisstraf geëist. Plus de (gevreesde) tbr.

De overval geschiedde op 10 november 1972. Van de Moosdijk was toen al enige tijd failliet en bij zijn curator hoopten zich de brieven op van mensen, die nooit hun kruiden waarvoor ze hadden betaald hadden ontvangen. Maar ook kwamen er, op vroegere advertenties in buitenlandse bladen van de „wonderdoener in Holland”, nog nieuwe bestellingen binnen.

Tegen de voorschriften in had de heer De Lange van de Grenswisselkantoren zich alleen naar de riante bungalow „De Zandhoeve” van Van de Moosdijk te Casteren begeven met meer dan een miljoen gulden, omdat Van de Moosdijk vreemde valuta wilde omwisselen. De „kruidendokter” had de man neergeslagen met een rubberhamer en ging er toen vandoor met de buit, samen met zijn broer Frans, een man met een niet onaanzienlijk strafblad. De kruidendokter kon een paar dagen later bij zijn woning worden aangehouden, zijn broer werd in Keulen gepakt. In de bossen bij Vessem werd ongeveer f 200.000 gevonden, dat daar verstopt was maar er is nog altijd een bedrag van omstreeks negen ton zoek: in duizendjes. Het gerucht heeft de ronde gedaan, dat dit in Alicante in Spanje op een bank zou zijn gezet.

Een gevaarlijk heer, deze Van de Moosdijk. Mr. Hulleman kent hem zo langzamerhand wel. Acht en een half uur heeft de Bossche rechtbank zich op 15 november — een jaar na de

misdad — met de zaak bezig gehouden. Een van de opmerkingen, die de officier van justitie maakte, mag in ons Maandblad nog wel even naar voren worden gehaald. Hij vond namelijk Van de Moosdijk iemand met een zeer sterke overtuigingskracht: een bijzonder gevaarlijke eigenschap voor een man, die zoals de afgelopen jaren hebben geleerd, er weinig gewetensbezwaren op na houdt.

OPMERKELIJK IS DAT de broer van Willem van de M., Frans van de M. een straf van twee jaar kreeg opgelegd zonder de terbeschikkingstelling. We kunnen rustig aannemen, dat bij die ter beschikkingstelling van de „kruidendokter”, na afloop van zijn gevangenschap, door de rechtbank rekening is gehouden met 's mans gevaarlijke overtuigingskracht, die hij op zulk een schandelijke wijze aanwendde.

Bij de behandeling van de zaak was niet alleen de Hilversumse heer M. Eerenberg aanwezig, die zoveel energie en geld besteedde om aan de misselijke praktijken van Van de Moosdijk een einde te maken, maar ook was een aantal Belgische slachtoffers naar den Bosch gekomen.

Daarover vertelde Anton Pfeiffer in de Haagsche Courant het volgende: Een vierde oordeel (Eerste oordeel de officier van justitie, het tweede de psychiater dr. L. J. E. Adriaens („Een therapeutische behandeling is niet meer haalbaar”), derde oordeel raadvrouw mr. Van de Plas-Kuit, red. M.t.d.K.) werd vóór het Paleis van Justitie geveld.

Op de straat, die de fraaie naam Spinhuiswal draagt, stond — helemaal uit het Belgische Gent gekomen — de secretaris van het comité, dat nog een appeltje met Van de Moosdijk heeft te schillen, een comité van honderden arme stumpers, die door de Casterense charlatan zijn opgelicht en met valse illusies op beterschap van hun dierbaren zijn begoocheld. Hij droeg een sandwichbord met op de ene kant een groot portret van Willem en op de andere de bittere tekst „Edelachtbare, heb medelijden: hij heeft nog miljoenen”.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** te Haarlem; P. H. A. Poll, **Dierenarts** te Zelst; Mr. J. D. van den Berg, **Vice-President Arrondissements-Rechtbank** te Arnhem; J. E. Buiten, **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** te Zwolle; P. L. Stal, **Arts** te Hilversum; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; Mej. Drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam; Adviserend bestuurslid: Dr. S. Lelle, **Geneeskundig Inspecteur van de Volksgezondheid** in Zeeland, Middelburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonnés: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA B.V.
Amsterdam

BLZ. 4

Abonnement per jaar franco per post
bij vooruitbetaling f 10,—;
studerende f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keizerberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 Januari 1881

Dokter de Groot: Laat men de kwakzalverij nu eens systematisch en gericht tegengaan

TOT TWEEAAL TOE is de Vereniging tegen de Kwakzalverij gepasseerd bij de vorming van staatscommissies, die over belangrijke aspecten van de volksgezondheid rapporten moesten opstellen. Zowel in de staatscommissie-PETERS (over de mogelijke erkenning van onbevoegden) als in de staatscommissie-DEVREEZE (paramedische beroepen) mocht de stem van de Vereniging tegen de Kwakzalverij niet worden gehoord. Een kwalijke zaak.

Aan 't rapport van de staatscommissie-De Vreeze werd op zondag 16 december 1973 een onderdeel van het radioprogramma Delta (AVRO, Hilversum I) gewijd. Prof. De Vreeze gaf in dit programma een korte toelichting over het standpunt van de commissie, die een afgebakende bevoegdheid wil voor onbevoegden. Dokter de Groot gaf er commentaar op.

Volgens een schatting van het ministerie van justitie, aldus de presentator van het programma-onderdeel, wordt de wet uit 1865, die ingevoerd was om de kwakzalverij tegen te gaan per jaar een miljoen maal overtreden. De groep paranormale genezers zegt zelf, dat dit getal vele malen groter is.

Eind 1967 is de staatscommissie medische beroepsuitoefening ingesteld, de z.g. commissie-De Vreeze, die zich moet bezig houden met de hele wettelijke regeling voor medische beroepen in brede zin. Ten eerste moesten de paramedische beroepen geregeld worden zoals diëtiste, logopediste en verpleegkundigen, die in de oude wet nog helemaal niet voorkomen.

Prof. mr. J. Th. M. de Vreeze: Aan de andere kant is er het punt, dat die oude wetgeving verbóód, dat mensen, die geen opleiding hadden beroepsmatig iets aan geneeskunst deden en u weet, dat dat geweldig veel werd en wordt overtreden en ook dát was een zaak waar we ons mee moesten bezig houden.

Vraag: Wat stond er precies in het rapport?

Prof. De Vreeze: Ten aanzien van de paranormale genezers, dat gebleken is dat die oude wetgeving, die aan wat men toen algemeen noemde kwakzalverij een einde wilde

maken en dat schadelijk vond, in feite niet werkt. Het Nederlandse publiek blijkt in grote mate behoefte te hebben om naar de niet-bevoegde geneeskunst te gaan en daar zijn heil te zoeken, bijvoorbeeld patiënten die opgegeven zijn, maar ook anderen. De straffen zijn heel gering, er wordt heel weinig bij de justitie aangebracht, er komt heel weinig, wat tot een veroordeling leidt en dan is er een hele lichte boete. In feite is er een wet, die niet werkt en dan moet je je afvragen: is het dan niet nodig die wet te veranderen?

Vraag: Wordt die wet nu veranderd? Wat wilt u precies?

Prof. De Vreeze: Wel, het voorstel van de commissie is om in-

derdaad een zekere vrijheid te geven aan de mensen om hun hulp te zoeken, ook bij magnetiseurs enzovoorts. Maar niet zó, dat de poort helemaal open gaat en dat men kan zeggen: nou, jullie doen allemaal maar. Er zullen bepaalde grenzen moeten zijn.

Vraag: En die grenzen worden heel duidelijk vastgesteld?

Prof. De Vreeze: We proberen die grenzen duidelijk vast te stellen. Ik moet overigens zeggen: het staat nog niet in de wet, hoor! Voordat het rapport van de staatscommissie klaar is duurt lang, maar voordat het in de wet staat duurt vermoedelijk nog langer. Die grenzen worden duidelijk vastgesteld. De niet-opgeleide

VERVOLG OP BLZ. 6

MEER MAG OOK!

Uw contributie voor het nieuwe verenigingsjaar ziet de penningmeester graag spoedig tegemoet op postgiro **32237** te Amsterdam, gemeentegiro **K 1672**

Het lidmaatschap kost U, inclusief het maandblad **f 10.—** (Meer mag ook!)

Voor studerenden **f 2.50**

Dokter de Groot over rapport De Vreeze

VERVOLG VAN BLZ. 5

genezer, zo zal ik hem nu maar noemen, moet weten, dat als hij echt schade veroorzaakt bij een patiënt en dat kan gebeuren, doordat hij hem afhoudt van laat ik zeggen de arts of van een ziekenhuis, zodat er niet op tijd een medische ingreep gebeurt, die nodig is, hij dan strafbaar is. Dat is iets anders dan dat hij altijd strafbaar is als hij maar één stap op het hele gebied zet.

V r a a g: Het wordt hem dus eigenlijk gemakkelijker gemaakt!

P r o f. D e V r e e z e: In zekere zin komt er een grotere vrijheid, met name voor de patiënten en tengevolge daarvan ook voor de niet-opgeleide mensen die op dit gebied werken maar er zijn nog wel meer begrenzungen. Het is ook zó, dat wij zeggen: dit hele gebied van geneeskunst of gezondheidszorg kun je niet omheinen, zoals het in de vorige eeuw gebeurde, maar bepaalde gebieden wél. Als de onbevoegde komt op 't gebied van zeg heelkunde, van verloskunde of van tandheelkunde, dan is hij zonder méér strafbaar, ook al veroorzaakt hij geen schade.

Dokter De Groot, voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij is niet zo gelukkig met de hele gang van zaken. Woordelijk laten wij hier zijn commentaar volgen, zoals hij dat voor de radio in het programma Delta gaf.

A. P. N. d e G r o o t, arts, voorzitter Vereniging tegen de Kwakzalverij: In de eerste plaats heeft de staatssecretaris, dr. Bartels, geen medicus maar een econoom, in '65 geweigerd in te gaan op een verzoek van de Vereniging tegen de Kwakzalverij om een van haar afgevaardigden in de commissie-Peters te plaatsen. Deze commissie is dus eenzijdig samengesteld want er waren wél in vertegenwoordigd vertegenwoordigers van de kwakzalversverenigingen. Dan, wat betreft de staatscommissie voor medische beroepsuitoefening, de z.g. commissie-De Vreeze, ook die commissie heeft geen aanleiding kunnen vinden om de Vereniging tegen de Kwakzalverij te vragen om welke redenen zij zo positief tegen het verlenen van welke bevoegdheid aan welke kwakzalver dan ook is.

V r a a g: Men wil nu proberen om bepaalde behandelingen van kwakzalvers, zoals u ze noemt, goed te keuren en toe te staan?

D o k t e r d e G r o o t: Dat is een

suggestie, die helemaal niet opgaat, want de kwakzalver is een onbevoegde die geen diagnose kan stellen; wanneer de patiënt bij hem komt kan hij dus niet constateren of die patiënt een of andere ziekte heeft, waar hij niet aan mag komen en derhalve zullen verschillende kwakzalvers wets-overtredingen plegen die niet goed zijn. Het gaat hier om de groep niet-placebo-achtigen, die door hun behandeling, ik mag wel haast zeggen door een mishandeling, mis-behandeling van een kwakzalver, ten ene male ongunstig worden beïnvloed.

V r a a g: Wat moet er nou precies veranderen, want de wet uit de vorige eeuw is toch tegen de kwakzalvers?

D o k t e r d e G r o o t: Alleen zorgen, dat bij het Staatstoezicht op de Volksgezondheid een behoorlijk apparaat komt om deze dingen systematisch en gericht tegen te gaan.

V r a a g: Het publiek is toch vrij om naar iemand toe te gaan, die het verkiest?

D o k t e r D e G r o o t: Het publiek mag, wat mij betreft, gaan naar wie het wil. Als het zijn eigen body wil verknoeien dan moet men het zélf weten. Maar datzelfde publiek zal heus niet in een vliegtuig stappen als het weet, dat de vliegenier geen vliegenier is! Het publiek zal heus niet in een automobiel stappen en de rijksweg opgaan, wanneer het weet, dat de chauffeur niet bij machte is te chaufferen. Maar wanneer het om zijn eigen gezondheid gaat, dan gaat men graag — en dat is juist het misse van het publiek en dat is ook het misse dat ontstaan is doordat de overheid geen voldoende voorlichting op dit kwalijke punt heeft gegeven — naar de kwakzalver en dan zal men graag zijn hele gezondheid overgeven aan een onbevoegde, die hiermee knoeit.

V r a a g: Ligt de schuld niet bij de artsen tegenwoordig, dat men steeds vaker naar een kwakzalver loopt?

D o k t e r D e G r o o t: Er zijn meerdere oorzaken voor. Ik heb u zo pas al de overheid genoemd, die geen voorlichting heeft gegeven en de wettelijke bepalingen niet heeft doorgevoerd, dan zijn er de juristen en de politiemensen, die er niet zo veel aan doen, maar er ligt ook een groot deel aan de artsen zelf. Het grote bezwaar onzerzijds tegen het optreden van heel veel artsen is, dat ongeveer 90 pct van hen psychologisch niet in staat is op de juiste wijze met hun patiënten om te gaan.

V r a a g: Kunt u in het werk van deze commissie nog verandering brengen? Of in de uitslag?

D o k t e r D e G r o o t: Wij zijn maar een particulier clubje en men meent dat wij een te positief oordeel hebben maar men heeft nooit bij ons nagegaan of dat positieve oordeel grondig is opgesteld. Wij kunnen er niets aan doen, behalve publiceren welke bezwaren wij hebben tegen de hele gang van zaken wat betreft het Staatstoezicht op de Volksgezondheid. Gelukkig ben ik persoonlijk in staat geweest achter de schermen te kijken, zoals niemand anders het in den lande heeft kunnen doen. Punt!

R e a c t i e v a n p r o f. m r. D e V r e e z e: Ja, als ik dokter De Groot hoor, dan moet ik wat voorzichtig zijn met mijn reacties, want ik ben wel geen econoom maar ik ben jurist, dus ook geen medicus. In de commissie zaten heel veel artsen. Nu moet ik direct zeggen: niet ieder van die artsen is even gerust op de wijziging, die wij hebben voorgesteld. Laat ik zeggen de hoofdspecteur volksgezondheid — dokter De Groot noemt de inspectie — heeft er wel moeite mee, want die vindt dat die oude wet toch altijd op zijn minst een preventieve werking heeft, laat ik het nu maar zo zeggen. Maar tenslotte hebben we met z'n allen toch een conclusie getrokken. De Vereniging tegen de Kwakzalverij was daar inderdaad niet bij, maar ik moet zeggen: wij hebben onszelf niet samengesteld maar wij menen toch wel te weten, waar die vereniging tegen vecht. Maar wij zijn tenslotte met z'n allen tot de conclusie gekomen: beter een beperkte wet, die dan ook echt wérkt (als er schade wordt aangericht moet er worden ingegrepen) dan een hele strenge wet, die het hele gebied omheint en afgrendelt en die in feite niet werkt, wat eigenlijk een aanfluiting voor de wet is.

V r a a g: Denkt u net als dokter De Groot, dat ook een grote schuld ligt bij de huisartsen, die te weinig tijd hebben voor hun patiënten?

P r o f. m r. D e V r e e z e: Ja, ik dacht dat de aantrekkingskracht van velen, die buiten de officiële gezondheidszorg staan wel zal zitten in de wijze, waarop zij de mensen tegemoet treden, dat zij psychologisch aan veel patiënten, ernstige patiënten, die niet weten waar zij het zoeken moeten, iets weten te bieden dat de huisarts en specialisten misschien door hun overbelasting niet zo gemakkelijk kunnen bieden. Ik denk het wel ja.

Hiermede was dit programma-onderdeel van de uitzending Delta, die zich verder o.a. met de machtigingswet en de oliecrisis bezig hield, afgelopen.

De "genezende vingers" van een bottendokter uit Engeland

DE BOTTENDOKTER, Edwards is zijn naam, is een onbevoegde. En hij is een Engelsman. Maar dat neemt niet weg dat hij een aantal Westfriese bewonderaars heeft, dat bereid is de lange weg van Andijk naar Engeland af te leggen. In het Noordhollands Dagblad heeft Cees Veltman daar onlangs een boekje over open gedaan.

Hij sprak met de contactman van Edwards, de Andijker Gert Sijm. Die wilde best even voordoen hoe die wonderdokter uit Engeland het allemaal klaarspeelt. „Hij pakt zijn slachtoffer bij de schouders en trekt die naar achteren, terwijl hij onverschrokken het hoofd in de nek duwt. „Zo, op deze manier”, verklaart hij hijgend: „Je voelt de zaak verschuiven, maar het is finaal pijnloos”.

Men begrijpt het: waar Gert Sijm het over heeft, is een osteopaat. Die kent men behalve in Engeland ook in Duitsland — meestal zijn het onbevoegden, zoals ook het geval was met die osteopaat, die een rol speelde in de affaire waarbij de Britse minister Profumo en de roodharige call-girl Keeler bij waren betrokken. De osteopaat bemiddelde in dat geval tussen zijn rijke klanten en call-girls maar na de rechtszittingen over deze affaire, die zoveel stof deed opwaaien, heeft hij zelfmoord gepleegd.

Terug nu naar Gert Sijm. Die was zelf ook patiënt, leed aan slijtage van schouders en heup maar werd volgens zijn zeggen genezen door osteopaat Edwards in Engeland.

„Kijk”, zegt Gert Sijm tegen de verslaggever, „Edwards is geen lieve heertje. Hij zegt ook wel eens dat het wel een paar maanden kan duren voordat je genezen bent. Je moet ook vaak oefeningen doen, maar de meesten komen genezen of een stuk beter terug. Edwards kan je niet helpen als er inwendige ziekten zijn. Het is armen- en benenwerk, wat hij doet. Hij heeft mijn vrouw bijvoorbeeld van haar platvoeten afgeholpen.”

Insmeren met olijfolie

Hij VERVOLGT: Edwards zorgt dat je bloed weer gaat circuleren. Dat levert soms wel spierpijn op, maar dat gaat weer over. Meestal krijgen de patiënten olijfolie mee om de spieren soepel te houden. Daar moet je dan elke dag mee insmeren.

Prof. dr. J. J. de Blécourt over aardstralen en reuma

IN HET NOVEMBERNUMMER van ons maandblad ontleenden wij onder de titel „Spook van aardstralen dient te worden verjaagd” een artikel over aardstralen en aardstralenkastjes aan het Reumabuttein. Hetzelfde kon men echter al een aantal jaren lezen in het boekje „Rheumatiek” van prof. dr. J. J. de Blécourt, hoogleraar te Groningen, dat uitgegeven werd door de Nederlandse Vereniging tot Rheumabestrijding.

Van dit boekje met gegevens over de verschillende vormen van reumatiek, de oorzaken, de behandelingsmethoden en de bestrijding van reumatiek verscheen in 1955 een derde druk. Bij de bespreking in de pers van de eerste druk, lezen wij daarin op blz. 50, werd door sommige van de critici met leedwezen gewag gemaakt van het afwijzend oordeel over de invloed van de aardstralen en de geneeskundige kracht van de afschermkastjes in verband met reuma. Deze critici drongen er op aan, dat in een volgende druk een ander standpunt zou worden ingenomen. Men meende o.a. dat schade werd aangericht onder „bonafide” wichelroedeloopers e.d. Hoewel het zeker niet de bedoeling is wie dan ook schade te berokkenen moet het commentaar hier dan luiden: hoe meer schade hoe beter!

Aldus prof. De Blécourt in de derde druk van het boekje, dat thans in vervolgen in het Reumabulletin wordt afgedrukt. Wij zijn hem zeer erkentelijk voor deze aanvulling.

Wat of de kosten zijn? „Hij doet het helemaal niet om te verdienen”. Er staat bij het artikel een foto van het landhuisje waarin de osteopaat woont en Sijm vertelt de verslaggever, dat de behandeling vijf pond kost. Een spreekkamer heeft Edwards niet, hij doet het gewoon in de woonkamer.

Edwards, die beschreven wordt als een vriendelijk mannetje, waar de hartelijkheid van uitstraalt, roept altijd twee mensen tegelijk binnen. Dan kan de tweede zien hoe het allemaal gaat. „Ik heb er”, aldus Gert Sijm, „zelf met mijn neus bijgestaan dat hij ruggewervels weer op zijn plaats duwde. Zonder pijn. Het is geen ruggeskraker, waar je in Nederland ook een paar van hebt. Dat gaat met geweld. Dan zetten ze een knie in je rug”.

Edwards had vroeger wel 660 patiënten in de week, maar nu doet hij het kalmer aan. Hij is 72 en gebrekkig. Hij helpt een stuk of acht Nederlanders per week. Maar Gert Sijm, over wie de zaak loopt, bleek al voor een paar maanden volgeboekt te zitten met patiënten voor de Britse bottendokter. Een van de gelukkige patiënten die in het artikel in het Noordhollands Dagblad wordt genoemd blijkt trainer J. Posthumus van de Enkhuizer zaterdagvoetbalclub Dindua te zijn. Die had het aan zijn enkel, die helemaal stijf was. Dat is nu, verzekert hij, 50 tot 60 procent beter geworden. Ook pastoor Stel van Andijk heeft verhalen van genezingen gehoord. Edoch - in een enkel geval komen de mensen er teleurgesteld vandaan, aldus de pastoor.

Acupunctuur in het oor tegen verslaving

IN ENGELAND zullen proeven worden genomen met het behandelen van verslaafden aan heroïne door acupunctuur. De Chinese neuro-chirurg dr. H. L. Wen te Hongkong heeft op deze wijze volgens de Londense Observer meer dan 90 verslaafden behandeld. Hij zou de patiënten door toepassing van de naalden-methode hebben genezen van de ernstige ont-houdingsverschijnselen, die optreden wanneer een aan heroïne of aan opiumverslaafde deze stoffen niet meer krijgt.

De verslaafden worden overigens niet „volgestoken” met naalden. In de eerste maanden van de behandeling kwam men al tot de ontdekking, dat het plaatsen van de naalden in het rijk met zenuwen voorziene oor voldoende was. De Chinese acupunctuur-naalden zijn bijna anderhalve centimeter lang. De Europeanen vinden dit zeer pijnlijk en een Britse vrouwelijke chirurge, die de methoden van Wen in Hongkong bestudeerde ontdekte dat men kon volstaan met naalden, die slechts een millimeter naar binnen dringen. De oorknijpertjes, waarin de naalden zijn bevestigd — één knijper voor elk oor — worden met een draad verbonden aan een elektrische stimulator, die werkt op batterijen van 6½ volt. Stroomstootjes tot een maximum van 125 per seconde ervaart de patiënt als een lichte kriebel aan het oor. Men wil op de duur met deze methode ook proeven nemen in klinieken voor de behandeling van alcoholici.

Pseudo-arts "Scherpenisse" bleek goed van de tongriem gesneden en lichte Jan en alleman op

TEGENOVER DE TILBURGSE recherche heeft een 29-jarige man, H. van D. een volledige bekentenis afgelegd over omstreeks twintig gevallen van oplichting en verduistering waarbij hij zich meestal uitgaf als arts. Hij werd, aldus het Nieuwsblad van het Zuiden in Bergen op Zoom aangehouden. Hij was in het bezit van een teletracer en 'n stethoscoop, die hij gestolen had van een medisch student.

Bij een garage in Tilburg gaf hij zich uit voor dokter Scherpenisse, assistent van de neurochirurg dr. M. de Grood in het Elisabethziekenhuis in Tilburg. Hij verzocht de motor rijvaardig te maken. Navraag van de garage in het Elisabethziekenhuis leerde dat daar geen dokter Scherpenisse werkzaam is. Diezelfde dag meldde hij zich onder dezelfde naam ook bij de fysiotherapeut Ausems aan de Spoorlaan in Tilburg, waar hij namens dr. De Grood de prak-

tijkruimten kwam bekijken. Ook hierover werd navraag gedaan in het Elisabethziekenhuis. Zo kon de Tilburgse politie Van D. op het spoor komen.

De 29-jarige man, die tegenover de Tilburgse recherche verklaarde public-relations-officer van beroep te zijn, is oorspronkelijk afkomstig uit Amsterdam.

Het was overigens niet de eerste keer dat de Tilburgse recherche op hem werd geattendeerd. In mei van dit jaar gaf hij zich tegenover Bertens, interieurarchitectuur in de Langestraat te Tilburg, uit voor dokter Van Zuilichem uit Wassenaar, die in Oisterwijk voor ruim f 200.000,- een huis aan het bouwen was. Hij verzocht de heer Bertens zijn huis in te richten voor een bedrag van ongeveer f 55.000,-. De heer Bertens leende de man f 100,- voor zijn terugreis naar Wassenaar, en heeft hem sindsdien nooit meer teruggezien.

Dat was het begin van

een lange lijst van oplichtingen en verduisteringen. De man had een keurig voorkomen en was goed van de tongriem gesneden: meestal gaf hij zich uit voor arts, waarbij hij gebruik maakte van de namen Govaert en Scherpenisse. Een enkele keer gaf hij zich uit als student.

Tot zijn slachtoffers behoorden studenten uit Nijmegen, een dominee uit Arnhem, personeel van de Nederlandse ambassade in Brussel, een co-assistent in Brussel, een student in Gent, een Jezuïetenklooster in Brussel, een neurochirurg in Gent en een nog onbekend meisje in Brussel. Al deze personen wist hij kleine geldbedragen af te zetten. Verder presteerde hij 't om hotels op te bellen voor het bestellen van grote diners.

Volgens de Tilburgse recherche leefde de man in een schijnwereld. Een fantast, die z'n eigen fantasieën ging geloven.

Buigen Uri Gellers gedachten werkelijk vorken en lepels?

DE ISRAËLIER URI GELLER heeft Engeland in verbazing gebracht door een televisie-uitzending waarin hij in staat bleek om door gedachtekracht 'n vork te buigen en een briefopener om te doen krullen. Of waren het toch niet zijn gedachten maar handige goocheltrucs? Daarover is de wetenschappelijke wereld nogal verdeeld, maar prof. Hansel van de Universiteit van Wales te Swansea meent, dat een halfuurtje strikt testen van Geller hem wel zal ontmaskeren.

Hetgeen niet wegneemt dat John Beloff van de psychologische afdeling van de Universiteit van Edinburgh in Geller gelooft. Beloff behoort tot degenen, die drs. M. U. Johnson als kandidaat adviseerden voor de hoogleraarszetel in de parapsychologie aan de Rijksuniversiteit te Utrecht.

De Telegraaf zond een speciale verslaggever naar Engeland om de kunstjes van Uri Geller te beschrijven. De redacteur wetenschap van het Engelse zondagsblad The Observer merkte koeltjes op, dat de mogelijkheid dat onderzoekers naar dergelijke verschijnselen er door een knappe goochelaar tussen worden genomen verminderd wordt door experimenten met gewone mensen en niet met lieden zoals Geller. Dit is de wijze waarop de Amerikaanse onderzoeker J. B. Rhine de zaak benadert. Ongelukkigwijze bevestigen deze experimenten maar al te dikwijls de goede werking van de wetten van de kansberekening, klaagt de schrijver in The Observer.

HET DROOMLABORATORIUM van het Maimonides medisch centrum in New York heeft geprobeerd om telepathie te demonstreren. Men poogde beelden in de dromen te projecteren van proefpersonen, die dertig meter verder sliepen achter gesloten deuren. Begin van dit jaar zou hierover in Engeland bij Turnstone Books een boek verschijnen onder de titel „Dream Telepathy”. Hierin zou worden aangetoond, dat de achter gesloten deuren geprojecteerde beelden meer in de dromen van de proefslapers voorkwamen dan volgens de kansberekening mogelijk is. Over het algemeen echter zijn noch de experimenten van Rhine, in de Ver. Staten, noch die van Beloff in Edinburgh erg

BIJVOET - een toverkruid waarover Plinius al vertelde

IN HET WEEKPROGRAMMA van Het Vaderland schrijft de heer J. A. Nijkamp in zijn altijd leesbare natuurhistorische rubriek iets over het onkruid „bijvoet” (Artemisia). Het is een plant die nogal eens langs wegkanten voorkomt. Plinius vertelt een verhaal van een reiziger, die een takje bijvoet in zijn schoenen legde. Hij werd, hoe ver hij ook wandelde, niet moe.

In de middeleeuwen beschouwde men het als een geneesmiddel tegen haast alle kwalen, ook tegen menstruatie-stoornissen. De godin Artemisia Eileythia waakte tegen vrouwenziekte en dit zou de wetenschappelijke naam Artemisia verklaren. De heer Nijkamp voelt meer voor de verklaring dat die naam is afgeleid van het Griekse woord „artemes”, gezondheid. Tegenwoordig stelt men niet meer zoveel vertrouwen in de bijvoet

as weleer. In drie nieuwe boeken over volksgeneeskunde werd de bijvoet slechts in één geval genoemd, namelijk als middel tegen vallende ziekte.

Vroeger echter legde men de bijvoet in de wieg van het pasgeboren kind om het tegen onheil te behoeven. Het kruid beschermde tegen de duivel en tegenslagen. Kransen van bijvoet werden onder het uitspreken van een toverformule in het Sint Jansvuur geworpen, men hing het aan de gevel van een huis om dit tegen brand en blikseminslag maar ook tegen ziekte en dieven te beschermen. In Limburg kende men vroeger de „kroetwesschen”, de anti-diabolische veldboeketten, waarin ook bijvoet voorkwam. Zij werden dikwijls geplukt op Sint Jan en in de kerk gewijd op Maria Hemelvaart. Als ze bij een naderend onweer werden verbrand werden zij den boze, maar dat deden ze ook als zij in huis waren opgehangen.

Cornielje, een paar donkere ogen onder onberispelijke coiffure

OOK 'S HEERENBERG heeft zijn wonderdoener. G. G. Th. Cornielje is de naam en de Graafschapsbode voelde zich geroepen in „Achterhoekse achtergronden en actualiteiten” een uitvoerig relaas van hem te doen, geschreven door Gert Wesselink. Hij noemt zich „maar een gewoon mens”, deze Cornielje, maar hij blijkt het razend druk te hebben. En hij verdient er een goed stukje brood met beleg aan, dit lid van de NWP.

Geven wij thans het woord aan de heer Wesselink van de Graafschapsbode, die met kritische benadering op Cornielje blijkt te zijn afgegaan.

Mijn hoop eens uitgebreid met een zeldzaam beroepsoefenaar als Cornielje te kunnen praten wordt al gauw de bodem ingeslagen. De 's-Heerenbergenaar heeft het razend druk. „Zegt u maar wat u van me weten wilt”, zegt hij als hij de deur van de wachtkamer van zijn riant aan de Slotlaan gelegen praktijkgebouw nog maar amper achter me heeft gesloten.

Jachtig biedt hij me een stoel aan en installeert zich vervolgens breed achter een bureau. Een paar donkere ogen onder 'n onberispelijke coiffure kijken me onderzoekend aan. Cornielje, een blozende vijftiger met een mollig postuur, is een „gutgepflegte” verschijning die zo te zien het goede der aarde niet verwaarloost.

Wij zijn nog maar enkele minuten aan de praat of hij wordt al weer weggeroepen naar achteren. Ik zit alleen in de wachtkamer. Veel te zien is er niet: een aquarel aan de muur, een

ingelijste onderscheiding waaruit blijkt dat Georg Cornielje zich verdienstelijk heeft gemaakt als zanger van „Deutsche Lieder” en verder o.a. een paar biddende handen, uit hout gesneden. De magnetiseur is kennelijk een gelovig man.

Handtekeningen zetten

ALS HIJ ZIJN positie tegenover mij aan 't bureau weer heeft ingenomen, zet hij in snel tempo zijn handtekening onder een serie cheques en nadat dit is gebeurd stel ik haastig een paar vragen, want de heer Cornielje laat er geen misverstand over bestaan dat hij weinig tijd heeft. Zo werpt hij van tijd tot tijd een haastige blik op zijn horloge.

Georg Cornielje is 54 jaar geleden in Emmerik (Dld.) geboren als zoon van een tuinbouw en veeteelt bedrijvende Nederlander. Dat Georg bijzondere gaven heeft waarmee hij mensen van moeilijk te genezen kwaaltjes kan afhelfen bleef natuurlijk niet onontdekt. En zo wijdde de boerenzoon zich te hooi en te gras aan de speculatieve „geneeskunst”. Vlak na de tweede wereldoorlog repatrieerde Cornielje naar ons land.

Hij trad in dienst bij Enka te Arnhem. De wonderdokter beweert bij dit bedrijf min of meer in het geheim te hebben gemagnetiseerd. Veel patiënten met eczeem en reumatiek kreeg hij in die tijd te behandelen. Maar hoewel hij bij Enka een dubbel loon verdiende, dacht hij meer winst uit zijn bijzondere gaven te kunnen slaan door een praktijk te beginnen. En zo, het was in 1949, vestigde hij zich in Hüthem bij Emmerik. Het ging hem daar naar den vleze. Van heinde en ver kreeg hij klanten. Als een magneet trok hij ze aan. Vaak was hij van 's morgens vier tot 's avonds elf of twaalf uur in touw. Zo'n 500 mensen behandelde hij dan gemiddeld.

Hij ging er vandoor

ZIJN PRAKTIJKEN WAREN de artsen echter een doorn in het oog. „Broodnijd”, aldus Cornielje. Van de zijde van de Artzekammer kreeg hij het dan ook zwaar te verduren. Zijn gangen werden nauwlettend in 't oog gehouden. Op een gegeven moment,

nu tien jaar geleden, kreeg men het zover dat Cornielje naar ons land uitweek en zich in 's-Heerenberg vestigde. „Waarom ik er vandoor ging? Och”, zegt de wonderdokter, „ik moest Duitser worden om mijn praktijk voort te kunnen zetten en dat wilde ik niet. Ik was niet van plan mijn nationaliteit te veranderen om mensen te helpen. En zo ben ik hier naar toe gekomen.”

De heer Cornielje, vader van twee dochters en vier zoons, heeft intussen best geboerd. Zijn onroerende goederen, riante huizen op verschillende plaatsen in de gemeente Bergh, geven daarvan het beste bewijs.

Of hij nog steeds 500 mensen op één dag behandelt, vraag ik. „Oh nee”, reageert hij glimlachend, „ik denk er niet aan. Je werkt in zo'n geval alleen voor de belasting. Vier dagen per week werk ik, langer niet.” De magnetiseur heeft in ieder geval klandizie genoeg. Niet alleen Nederlanders, vooral ook Duitsers komen naar hem toe. Cornielje is niet in staat iedereen te helpen. Vaak gebeurt het dan ook dat hij de mensen naar de huisarts verwijst.

Elk mens een uitstraling

In geval de klachten echter met het zenuwstelsel te maken hebben, is de kans groot dat de 's-Heerenbergse magnetiseur er iets aan kan doen. Een soort zesde zintuig stelt hem in staat om storingen in het vegetatieve zenuwstelsel en in de bloedsomloop op te sporen (!) „Ik hoef ze niet eens aan te raken. Zoiets voel ik aan. Dat komt omdat elke mens een uitstraling heeft. Hoe komt het anders dat iemand zich plotseling omdraait als hij strak wordt aangekeken?”

De heer Cornielje is bijzonder gevoelig voor die uitstraling. Hij zegt haar zelfs te bespeuren als de patiënt vier kamers van hem af zit. De behandelingsduur varieert sterk. Soms duurt het dagenlang voor Cornielje klaar is met iemand. Wat dat betreft komt zijn pensionaccommodatie hem goed van pas. Ook de prijzen die de wonderdokter berekent, variëren nogal. Cornielje geeft toe dat zijn rijkste klanten ook het hoogst worden aangeslagen.

Hoe groot zijn klantenkring is, wilde of kon de wonderdokter me niet zeggen. Ook hield hij de boot af toen ik, besluit de verslaggever van de Graafschapsbode, vroeg mij eens te laten zien op welke manier hij te werk gaat met zijn patiënten. „De mensen stellen daar geen prijs op”, zei hij.

URIGELLERS 'KRACHTEN'

VERVOLG VAN BLZ. 8

overtuigend geweest voor de aanwezigheid van bovennatuurlijke verschijnselen.

En ook Beloff is, ondanks zijn geloof in Uri Gellers lepeltjes en vorken, gebogen door gedachtekracht, er van overtuigd, dat het voor een ervaren goochelaar mogelijk is er elke geleerde in te laten tuinen, vooral wanneer de omstandigheden hem in de kaart spelen. Er zijn voorbeelden genoeg van de wijze waarop slimme goochelaars en illusionisten met een beroep op hun wonderkrachten, hun telepathische vermogen enzovoorts enzovoorts geleerden voor het lapje hielden. Zal ook Uri Geller niet een gewone goochelaar zijn die zijn stunts met wat „buitenzintuigelijke krachten” omhult en zo naam maakt?

Johnson, de nieuwe hoogleraar in de parapsychologie

TIJDENS EEN PERSCONFERENTIE, in Utrecht gehouden, heeft de nieuw-benoemde hoogleraar in de parapsychologie aan de Rijksuniversiteit te Utrecht, drs. M. U. Johnson, zich niet willen uitlaten over prof. dr. W. H. C. Tenhaeff, die in 1953 werd benoemd tot bijz. hoogleraar in de parapsychologie. Wel heeft de heer Johnson enige verwijten die door de heer Tenhaeff op luide toon naar buiten zijn gebracht ontzenuwd. Dat hij vrijwel geen hoorcolleges zou hebben gegeven klopte, zei Johnson, want hij gaf de voorkeur aan het werk in werkgroepen.

De Studievereniging voor Psychological Research wil toch nog stappen ondernemen omdat men „bezorgd is over de voortzetting van het voortreffelijke werk van Tenhaeff”, aldus het bestuurslid J. Soesman. Ook de heer Soesman schermde er mee, dat drs. Johnson in de periode dat hij als gast-docent was opgetreden slechts één college had gegeven. Elseviers Magazine, dat het standpunt van de vereniging vertolkte, vermeldde echter dat bij navraag gebleken was dat Johnson wel degelijk kleinere groepen studenten les heeft gegeven.

Het werk van Tenhaeff kwam er in hoofdzaak op neer, dat hij 'gegevens' aandroeg over parapsychologische verschijnselen (men denke maar aan Croiset!), maar inmiddels heeft een andere manier van benadering school gemaakt: men wil via statistische methoden parapsychologische verschijnselen bewijzen. Zeer bekend is de Amerikaanse onderzoeker Rhine geworden met zijn bekende proeven met de Zener-kaarten. *)

*) *Genoemd naar E. Zener, die nauw met J. B. Rhine samenwerkte. Op de kaarten zijn afgebeeld een ster, kruis, cirkel, rechthoek en drie golflijntjes onder elkaar.*

**LEDEN,
WERFT LEDEN!**

INDEX 1973

DE NUMMERS van dit register verwijzen — zoals dat in de jaargangen te beginnen met 1968 het geval is — naar de bladzijden, die doorlopend zijn genummerd. In de jaren voor 1968 werd eenvoudig verwezen naar de nummers van de maandbladen. De voorpagina's van de verschillende nummers van het Maandblad tegen de Kwakzalverij waren in 1973 als volgt genummerd: januari blz. 1, februari blz. 5, maart blz. 9, april blz. 13, mei blz. 17, juni blz. 21, juli blz. 25, augustus blz. 29, september blz. 33, oktober blz. 37, november blz. 41, december blz. 45.

Als afzonderlijke bijlagen verschenen in de maanden juli (vier pagina's tussen de bladzijden 26 en 27) en augustus (twee bladzijden tussen de pagina's 30 en 31) de brochure van dokter A. P. N. de Groot, voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, getiteld „Het waandenkbeeld van de iriscopist Nicolaas Bos.”

Aantal artsen	48	— in tv-uitzending	10, 11	Onbevoegden, erkenning van ..	30
Aanzien van de arts	41	— over gebedsgenezing	37	Ontharingscrème	41
Aardstralen	43, 44	(zie ook bijvoegsels juli, aug.)		Oosterhuis, K. R.	45
Acupunctuur		Hagelkruis van Aarle-Rixtel	40	Otto Kuykkliniek, Ambon	44
— anesthesie	46	Heiderziend congres Napels ...	6	Paardemest-kwakzalver	2
— elektro-acupunctuur	25, 39	Heiderziend stuntje Caracas ...	20	Paragnosten (zie ook Croiset) ...	4
— in Frankrijk	2	Heiderziende M. van Bergen ...	12	Pekelharing aan de voetzolen ...	45
— in „De Kosmos”, A'dam ...	29	„Helpen en dienen" (patiënten-		Pike, bisschop (spiritist)	21
— Van der Molen	7, 12	vereniging)	45	Pindakaas met aflatoxine	29
— Nijmeegse studenten	12	Heksenbezweering	10	Plaats, K. T. van der (NWP) ...	25
— cursus van de NWP	25	Heksengeruchten in Bihar	17	Planten (magnetisme)	13
— Tour de France	29	Hekserij op voetbalveld	40	Ploeg, A. van der (Haarlem) ...	13
— in Wenen	29	— uit 1873	35	Postorderbedrijf DMD	24
Adverteerders over de schreef ..	41	Hersenvoeding uit broodkorsten	20	Prinse-Corte, L.	4
Afwasmiddelen, bijtende -	42	Hexachlorofoon	4	Pro Juventekalender 1974	40
Alka - Seltzer in opspraak	36	Hoekendijk, Ben	47	Pseudo-arts uit oude doos	46
Antibiotica voor dieren	25	Huisstede, C. van, Ned. Fusie ..	23	Psychotherapeutica	3
Astrologen in Cambodja	22	Index 1972	8	Radiësthesist in Parijs	28
— in Laos	36	Insuline in vuilnisemmer	39	Rood, mr. Max	17
— in Vietnam	32	Ipanol (om bruin te worden) ...	24	Samuels, dr. J.	12, 17, 38
Archief Vereniging tegen de		Iriscopie	1, 15, 21, 31	Sauna-afslankcostuum	24
Kwakzalverij	17	(zie ook bijvoegsels juli, aug.)		Schandalig geschrift	45
Balans in vibratie	31	Issels, Jozef	37	Schuurmans Stekhoven,	
Barendtszen, J. A. (Lisse)	13	Jacobson, mr. J. D. onderschei-		dr. mr. dr. W.	39
Bemoelzucht, gevaarlijke -	41	den	44	Smit, D., kruidenhandelaar	15
Bergen, M. van (helderziende) ..	12	Jong, Maarten de (Honselers-		Soomeren, F. van, voorzitter	
Bestrijdingsmiddelen	7	dijk)	20	Ned. Fusie	15, 23
Bioritme (G. Zantinge)	22	Keizersnede bij koeien	14	Speelgoed, gevaarlijk -	47
Bloedtransfusie	25	Kenia (medicijnman)	32	Spiritisme (Zorab)	21
Bloedzuigers	48	Ketting van patiënten	28	— dr. G. Zorab	42
Boerema, prof. dr. J.	41	Kickers, genezen van -	20	Sterrenwicheelaars	22, 32, 36
Bos, N. (iriscopist)	1, 15	Kinderbedjes	26	Strijker Roelofarendsveen	19
(zie ook bijvoegsels juli, aug.)		Kinderboxen	44	Surinaamse magie	13
Boer, Eduard C. van den		Kraaitjes in de oren	32	Te laken voorlichting	1
(genezer, Oisterwijk)	47	Kruiden uit Bulgarije	16	Televisieuitzending kwakzalverij	
Bovennatuurlijke tipgeverij	33	Laxeermiddelen	41	— Zienswijze VI	18
Brood (vetgehalte)	28	Lups, A., (Sliedrecht)	13	Tenenrechtbuiger	24
Broodkosten (hersenvoeding) ..	20	Maasbach, John	4, 37	Tenhaeff, prof. dr. W. H. C.	
Bulgarje (kruiden)	16	Maden (ronde wijven)	16	18, 26, 38	
Buskruit (heksenkring van -) ..	10	Magnetiseurs	13, 28	Therapeutisch optimisme van	
Busteverstevigingscrème	41	Markante facetten (rubriek)		Le Compte	27
Cambodja (astrologen)	22	Medicijnen (vergiftiging)	1, 5, 33	Tipgeverij, bovennatuurlijke - ...	33
Celtherapie verouderd	36, 39	Medicijnman in Kenia	32	Tranquillizers	3, 41
Colmschate, „prikker" A. van		Medische beroepsuitoefening ...	40	Uitterdijk, dr. D.	26
der Molen	7	Handelsbl. (H. S. Verbrugh) 1,		Upwich, H. van der, (Bussum) ..	48
Compte, Herman le -	27	5		Urinekijkerij	33
Cosmetica (EEG-richtlijn)	6	Meditatie op balkon		Uyldert, Mellie	16
Croiset, Gerard	4, 13, 33	(Günther Schwarz)	8	Verbrugh, H. S.	1, 5
Dagboekkenier (H. A. A. R. Knap)		Melk onder de loep	46	Vereniging Electro-acupunctuur	
Dam, Marcel van,		Mességué, Maurice	24, 28	25, 39	
Ombudsman	9, 12, 17	Merkelbach, dr. F. L. L. M.		Vergiftiging door medicijnen ..	23
Diervetloskundige Jan Zoeteman		(acupunctuur, celtherapie) 25,		Vleeskeuringsdienst	6
Dominicus, F. C. - over		40		Voor-wetenschappelijke	
Mességué	24	Mijn, mr. W. B. van der	40	ideologie	5
Doofheid (kraaitjes in oren) ...	32	Modderman, C. P. J., arts	15	Wagenaar, arts, gebedsgenezer ..	37
Drugs	3	Moget, H. P., clair-voyant	11	Water in de knie	48
Duivel uitdrijven	16	Molen, A. van der (Colmschate)		Wesselman, Joh. Petrus,	
Duivelsdrek	8	Mongolisme	36, 39	(Roelofarendsveen)	19
Erkenning onbevoegden	30	Moosdijk, Willem van de		Wintiepraktijken in Suriname ...	13
Exorcisme	16	— cassatieberoep	11	Wonderdoenster Standaardbuiten	
Frans magnetiseurs	28	— in observatie	22	4	
Fries hoolzaad (Fénu grec)	24	— waar is het geld?	38	Yeats, William Butler	4
Freem-Neuberg, F. (Ned. Fusie)		— zit straf uit	30	Zantinge, Gerrit (bioritme) ...	22
Fusie, Ned. - van paranormaal		Most, G. van der, arts	39	Zeelucht	6
begaafden en natuurgenezers		Mulzen bij paranormaal		Zeeuw, Gijbert van der, ...	18, 26
13, 20, 22, 23		experiment	13	Zevende zoon Finbar Nolan,	
Gebedsgenezing (radiocommentaar		Naturopathie	21, 31	„Wonderboy"	7
A. P. N. de Groot)	37	Natuurgeneeskundig herstellings-		Zienswijze VI (tv-discussie) ..	18
Geneeskundige op dood spoor,		oord	25	Zonsverduistering Afrika	30
boek H. S. Verbrugh	5	Ned. Werkgroep Praktiserende		Zorab, dr. G.	42
Gevaarlijke bemoelzucht	41	genezers, N.W.P.	5, 6, 7, 25	Zuigflesverwarmers	40
„Gezondheidsbewaking"	45	Niehans, Paul, Celtherapie ..	36, 39		
Gras, Het, inleiding naturopathie		Occulte boeken	42		
Groot, A. P. N. de, artikelen		Occultisme en W. B. Yeats	4		
1, 5, 33		Ommen, Jan L. (Klazienaveen) ...	13		

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** te Haarlem; P. H. A. Poll, **Dierenarts** te Zeist; Mr. J. D. van den Berg, **Vice-President Arrondissements-Rechtbank** te Arnhem; J. E. Buijter, **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** te Zwolle; P. L. Stal, **Arts** te Hilversum; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; Mej. Drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam; Adviserend bestuurslid: Dr. S. Lelle, **Geneeskundig Inspecteur van de Volksgezondheid** in Zeeland, Middelburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 3 2 2 3 7 te Amsterdam. Gem. Giro K 1 6 7 2.

DRUKKERIJ SYSTEMA B.V.
Amsterdam

BLZ. 10

Abonnement per jaar franco per post
bij vooruitbetaling f 10,—;
studerenden f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum

MARKANTE FACETTEN.

repercussis naar aanleiding van

(711)

(1)

BLZ. 12

BLZ. 11

Groep :	Serotype	Aantal
	: S.virchow	: 1
	: S.infantis	: 70
	: S.bareilly	: 1
	: niet typeerbaar	: 11
C.2 :	S.utah	: 1
	: S.muenchen	: 1
	: S.newport	: 16
	: S.kottbus	: 10
	: S.blockley	: 7
	: S.litchfield	: 4
	: S.fayed	: 1
	: S.bovis-morbificans	: 11
C.3 :	S.enek	: 3
	: S.kentucky	: 1
C.4 :	S.eimsbuettel	: 8
D :	S.durban	: 2
	: S.typhi	: 24
	: S.eastbourne	: 2
	: S.enteritidis	: 205
	: S.dublin	: 11
	: S.panama	: 498
	: S.javiana	: 1
E.1 :	S.butantan	: 2
	: S.anatun	: 38
	: S.meleagridis	: 5
	: S.give	: 12
	: S.orion	: 1
	: S.lexington	: 2

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keверberg 54, Amsterdam-Z.

Opggericht 1 Januari 1881

MARKANTE FACETTEN

Repercussies naar aanleiding van het rapport van de staatscommissie - De Vreeze (I)

door *A. P. N. de Groot, arts, voorzitter*
Vereniging tegen de Kwakzalverij

VAN HET DRIETAL voordrachten, uitgezonden als onderdeel van het radio-programma DELTA, werd in het februari-nummer van ons Maandblad de woordelijke tekst gepubliceerd.

Hoe summier deze redevoeeringen ook moesten worden gehouden, er kwamen toch zodanig belangrijke opmerkingen in voor, dat een nadere bespreking ervan niet achterwege mag blijven.

Dat moge dan in dit artikel en in latere punt-punts-gewijze beschouwingen geschieden. Onze bewijsvoering zal — evenals overige steeds geschiedt — worden gelardeerd met onloochenbare, authentieke feiten.

I

In zijn nadere toelichting over het standpunt van de Staatscommissie Medische Beroepsuitoefening — ook wel aangeduid als Staatscommissie—de Vreeze, merkte haar voorzitter, Prof. Mr. J. Th. M. de Vreeze, onder meer op:

„In feite is er een wet, die niet werkt en dan moet je je afvragen: is het dan niet nodig die wet te veranderen?”

HOE SERIEUS DE Staatscommissie haar taak ter modernisering van de Medische Beroepsuitoefening ook moge hebben opgevat, deze vraagstelling geeft blijk op het punt van redresseren van een — uit de hand gelopen — regeling niet die *zorgvuldigheid* te hebben betracht, die, ter sanering ervan, noodzakelijk moet worden geacht.

Om tot dit laatste te komen zou in de eerste plaats moeten worden nagegaan welke de *oorzaken* zijn geweest, die hebben geleid tot deze onverkwikkelijke situatie. Mocht, na *uitbanning van deze oorzakelijkheden*, blijken, dat daardoor de chaos niet — of onvoldoende — zou zijn verbeterd, dan pas zou, in de tweede plaats,

mogen worden overwogen of wellicht door wetswijziging het beoogde doel beter zou kunnen worden benaderd.

Om een gedegen inzicht in de causaliteit te krijgen moet een grondige studie van de geschiedenis van de kwakzalverij en haar, al dan niet, of onjuiste, bestrijding, worden ondernemen. Tot dusverre is dit in feite alleen geschied door de Vereniging tegen de Kwakzalverij. Zij is daarbij tot de slotsom gekomen, dat een groot aantal oorzaken hebben geleid tot het optreden van de chaotische verwarring.

Tal van instanties en afzonderlijke personen moeten hieraan door hun nalatigheid, hun bepaalde activiteiten resp. hun onjuiste inzichten, schuldig worden geacht, en wel: de Overheid en haar ambtelijk apparaat, de politie, de justitie, vele artsen en juristen, de verenigingen van onbevoegden en hun pleitbezorgers, bepaalde wetenschap-vertegenwoordigers, afzonderlijke wetsovertreders, publiciteits-media en tenslotte het grote publiek.

Onze motivering inzake de verantwoordelijkheid en de mate hiervan, zal — van al deze groeperingen afzonderlijk — in komende publicaties — door feitenmateriaal gestaafd — worden geopenbaard.

II

Prof. Mr. De Vreeze deelde vervolgens mede, dat het voorstel van zijn Staatscommissie behelst, „een zekere vrijheid te geven aan mensen om hulp te zoeken bij onbevoegden”.

OP DIT PUNT gaat deze commissie — zonder nadere motivering — verder dan haar voorgangers: de interdepartementale commissie-Muntendam en de Staatscommissie-Peters.

Na enige aarzeling debiteert Prof. Mr. De Vreeze: „We **proberen** (vet door ondergetekende) de grenzen duidelijk vast

te stellen”, maar daarna vermant hij zich door positief aan te kondigen: „Die grenzen worden **duidelijk vastgesteld**” (vet door ondergetekende.) Hoe deze zekerheid zal kunnen worden bereikt wordt echter niet uit de doeken gedaan.

Handhaving van een alles-omvattend verbod en controle op een zodanige wettelijke regeling is véél doeltreffender door te voeren dan die op meerdere, niet vlijmscherp te omschrijven, terrein-afbakeningen. Daar het eerste al op een daverend fiasco is uitgelopen moet men zich afvragen op welke wijze de — door de Staatscommissie-De Vreeze voorgestane — methodiek het wél zal kunnen redden.

III

Prof. Mr. De Vreeze stelt: „Als de onbevoegde komt op het gebied van — zeg — heekunde, van verloskunde of van tandheelkunde, dan is hij zonder méér strafbaar, ook al veroorzaakt hij geen schade”.

NAAR DE MENING van de Vereniging tegen de Kwakzalverij is dit tegenover een — wet-overtredende — onbevoegde niet alleen onredelijk, maar zelfs onzedelijk. Van laatstgenoemde — volkomen in staat te beoordelen of hij de huidige wettelijke bepalingen overtreedt — kan en mag niet worden geëist te beseffen zijn „bevoegdheid” te buiten te zijn gegaan als de nieuwe bepalingen zouden gelden. Hij toch is — qualitate qua — **niet in staat** zelfs de meest eenvoudige diagnose te stellen en kan derhalve niet beoordelen op welk terrein van de gezondheidszorg hij zijn — placebo-achtige — capriolen uitstrekt. Haast nog minder of door zijn optreden niet — of niet meer — op tijd een doeltreffende geneeskundige ingreep zijn „klant” nog zou hebben kunnen redden.

IV

ONDERGETEKENDE BEGON ZIJN commentaar op de gang van zaken met ern-

VERVOLG OP BLZ. 12

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis is KWAKZALVERIJ

VERVOLG VAN BLZ. 11

stig bezwaar te maken tegen het feit, dat de Overheid **doelbewust** de Vereniging tegen de Kwakzalverij heeft geweerd bij **elke**, voor de volksgezondheid zo zeer belangrijke, bespreking ter sanering van de ontstane chaos.

Hij wees erop, dat destijds (1965) de — politieke — topfunctionaris van de afdeling Volksgezondheid, die deze beslissing nam, Dr. A. J. H. Bartels, géén medicus was, maar een econoom. Van deze hoge ambtenaar kan — uithoofde van zijn wetenschappelijke voorgeschiedenis — géén deskundig inzicht worden verwacht in louter medische aangelegenheden. Zijn beslissing kan derhalve niet op — gefundeerd — medische gronden zijn gegrond, maar moet op een economisch-politieke basis zijn geschoeid.

Deze ondergrond onderstreept hij tè klemmender door er geen been in te zien voor de commissie-Peters wèl een paar vertegenwoordigers van — wet-overtredende — organisaties aan te wijzen.

Enfin, dat is genoemde commissie dan ook wèl aan de weet gekomen!!

V

HET GEMIS AAN inspraak van de Vereniging tegen de Kwakzalverij is uit een oogpunt van welbegrepen gezondheidszorg eens te meer gevaarlijk gebleken omdat hij de huidige titelbescherming — door afwezig zijn van een juiste wettelijke formulering — bij het publiek een onjuiste indruk van de deskundigheid van academisch gevormde personen wordt gewekt. Daardoor krijgt dit publiek een volkomen foutief beeld van de waarde van beweringen van deze academici. Bij het voeren toch van hun wetenschappelijke graad van DOCTOR (in de wat?) is het wettelijk **niet verplicht** tevens de faculteit te vermelden, waarbij deze titulatuur met succes werd behaald.

Als nu een top-functionaris van Volksgezondheid ambtshalve een redevoering houdt, menen — ter zake niet kundige — leken-toehoorders te worden toegesproken door een medicus. Dit kán tot heel verkeerde conclusies bij deze luisteraars leiden.

Bedenklijker wordt het al wanneer een hoogleraar (en zeker als die een niet-medische Doctor-titel mag dragen) met een onbevoegde de hort op gaat om de geneeskundige kwaliteiten van zijn pupil (een wet-overtredende paragnost) aan den volke kond te doen.

Funest moet het zelfs worden geacht als — zonder wettelijke dekmantel — onbevoegden bij hun overtredingen tevens gebruik maken van een — veelal aangekochte — nietswaardige wetenschappelijke titel.

Dit laatste komt meerdere malen voor zonder dat de verantwoordelijke autoriteiten hiertegen wettelijk zijn opgetreden. Op al deze — voor het inzicht in een goede gezondheidszorg zeer nadelige — werkelijkheden zal in volgende artikelen — met naam en toenaam — dieper worden ingegaan.

VI

OP ONS BEZWAAR, dat ook de Staatscommissie-De Vreeze géén aanleiding heeft kunnen vinden de Vereniging tegen de Kwakzalverij te vragen om welke **redenen** zij zo positief is gekant tegen het verlenen van welke bevoegdheid aan welke kwakzalver dan ook, moet de reactie van Prof. Mr. De Vreeze wel als zéér zwak aandoen.

Hij verontschuldigt in eerste instantie zijn Staatscommissie in dit opzicht door de ontwijkende opmerking: „Wij hebben onszelf niet samengesteld”. Maar daarover ging ons bezwaar niet. Wèl echter tegen het feit, dat deze Staatscommissie Medische Beroepsuitoefening heeft nagelaten **uit zichzelf** de moed op te brengen bij de Vereniging te informeren naar de **redenen** van haar pertinente afwijzing.

Bij zijn beantwoording van dit onderdeel trapt Prof. Mr. De Vreeze open deuren in als hij reageert met de opmerking: „. . . . maar wij menen toch wel te weten waar die Vereniging tegen vecht”.

Dank je de drommel: dát weet de hele wereld wel.

Maar ook daarover gaat het niet. Het gaat om het **inzicht** inzake de diepere **motiveringen** bij deze wets-overtredingen. De redenen, die de Vereniging tegen de Kwakzalverij tot zijn standpunt in dezen hebben geleid, kent de commissie-De Vreeze — blijkens de verhandelingen hierover in haar rapport klaarblijkelijk in genen dele.

Dit laatste is het juist, dat ons heeft doen besluiten in ons Maandblad zo uitvoerig èn duidelijk mogelijk nader in te gaan.

Naar onze mening klemt dit tè meer omdat zovele officiële, resp. particuliere personaliteiten mitsgaders zo talloze publiciteits-media er steeds weer toe komen denigrerend over onze publicaties uit te weiden: „de Vereniging tegen de Kwakzalverij scheert alles over één kam”, dan wel onjuiste voorstelling van zaken te geven door: „deze Vereniging stelt alles zwart-wit”.

Zonder enige kennisneming van onze gegronde redenen tot deze stellingname worden ons dergelijke algemeenheden aangewreven. Men beseft niet, dat de Vereniging — als pressie-groep — gedwongen wordt — uit een welbegrepen belang van een zo optimaal mogelijke gezondheidszorg — de, te harer kennis gekomen,

„Wie de duivel in huis haalt”

ONGEMEEN FEL, noemt De Waarheid de reacties op het rapport van de staatscommissie-De Vreeze op een in Utrecht gehouden bijeenkomst van artsen, verpleegsters, apothekers en fysiotherapeuten. Gelijk bekend wil de staatscommissie dat er voor patiënten de mogelijkheid wordt geschapen om zich door anderen dan bevoegden te laten behandelen. Al zullen die onbevoegden zich dan niet bezig mogen houden met bepaalde medische verrichtingen als verloskunde, chirurgie, tandheelkunde etc.

Prof. dr. C. L. C. van Nieuwenhuizen, onder-voorzitter van het college van medische specialisten zei in dit verband 'niet erg gelukkig te zijn wanneer irrationele vormen van geneeskunde (magie) zouden worden getolereerd'. Hij wees op het gevaar wanneer de interne- en huisartsen geneeskunde zouden worden prijsgegeven aan niet-deskundigen. 'Wie de duivel in huis haalt raakt hem moeilijk weer kwijt', aldus prof. dr. Van Nieuwenhuizen.

Ook de voorzitter van het Ned. Genootschap voor fysiotherapie, de heer H. C. Boudri, sprak de vrees uit dat de voorgestelde wijzigingen met name voor de paramedische beroepen nadelige consequenties zullen hebben. Hij waarschuwde voor ver-warring.

Daling van het niveau van de beroepsuitoefening zal daarvan het gevolg zijn', aldus hr. Boudri.

Verbogen vorken

IN NEDERLAND ZOU Uri Geller met zijn bijzondere krachten horloges weer aan het lopen hebben gebracht tijdens zijn optreden voor de televisie. Bij het tweede Duitse televisienet (ZDF) kwam een groot aantal eisen tot schadevergoeding binnen wegens het feit dat tijdens het optreden van de heer Geller op de beeldbuis in de kamers vorken werden verbogen en ander eetgerei schade opliep. Men ziet het: de telekinese staat voor niets! Het is echter de vraag of men op deze grond wel schade kan claimen, menen Duitse juristen. En de kans bestaat natuurlijk dat de vorken al verbogen wáren en slimmerikken nu proberen dat vergoed te krijgen.

gevaaren in scherpe bewoordingen te hekel en aan de kaak te stellen.

Onze conclusie inzake dit optreden van zoveel lieden van diverse pluimage luidt: Al dezen laten na — naast hun kennelijke gevoels- en geloofsoverwegingen — ook v e r s t a n d e l i j k e motiveringen mee te doen spelen. Met andere woorden: Zij overzien klaarblijkelijk de draagwijdte van hun, in dezen publiek gemaakte, meningen, die de Vereniging tegen de Kwakzalverij in een (minder serieus) daglicht stellen, niet.

Heksenvuurtje in een leeg huis

IN EEN LEEGSTAAND huis in de Londense wijk Highgate zijn twee mannen betrapt, die naakt een soort heksceremonie uitvoerden rondom een vuurtje, dat ze in de achterkamer stookten. Het tweetal zal terecht moeten staan, wegens poging tot brandstichting. Het huis stond al enige tijd leeg, de meeste vensters waren er al uit.

Het houtvuur was aangelegd op de vloer, nadat er zilverpapier op was gelegd. Dit belette echter niet dat het linoleum verbrandde en de vloer geschroeid werd. De brandweer moest er aan te pas komen om het vuur te blussen. Een van de naakte mannen, David Robert Farrant, 33 jaar oud, noemt zich een vooraanstaande Britse blanke heks en is voorzitter van de British Occult Society, die in Highgate is gevestigd. De ander was een 20-jarige man met de voor een heks merkwaardige naam John Pope (Paus) uit Barnet bij Londen. Hij beweerde dat men het vuur had aangestoken omdat het koud was.

Roken, verplegen

„EEN SIGARET is een geweer met twee lopen: de rook ervan bevat zowel kankerverwekkende bestanddelen als stoffen, die van nadelige invloed zijn op hart en bloedvaten”. Aldus begint dr. L. Meinsma zijn bijna 120 pagina's grote boekje „Roken en risico's”, dat onlangs uitkwam bij de Uitgeversmaatschappij De Tijdstroom te Lochem, uitgeefster van veel literatuur op het gebied van de gezondheidszorg. Het boekje kost een rijksdaalder, evenals het in dezelfde vorm uitgevoerde boekje over de verpleging ten tijde van Florence Nightingale en van later dagen. Anders dan in de dagen van „the lady with the lamp”, zoals Florence Nightingale werd genoemd, heeft de hedendaagse verpleegkundige te maken met een groot instrumentarium, uiterst kostbaar vaak, ingewikkeld veelal — en met de mens... Goed om dat alles nog eens te lezen: Benita Isphording „Florence Nightingale en de verpleging van toen tot nu”.

ADVERTEERDERS BEWEERDEN DOLLE DINGEN

Zweedse ombudsman gelooft niet in vermageringsriem

SVEN HEURGREN, de Zweedse consumenten-ombudsman heeft onlangs op een bijeenkomst een aantal voorbeelden gegeven van advertenties, die hij niet heeft willen aanvaarden. Zo kon hij niet accoord gaan met een advertentie voor een zeep, die de gebruiker tien jaar jonger zou maken. Dat is niet te bewijzen, vond Heurgren.

Een vermageringsriem, waarmee men in een week tijds rondom het middel tien centimeter slanker zou kunnen worden, verwees Heurgren al evenzeer naar de artikelen, waarvoor niet mag worden geadverteerd. Maar er waren nog meer adverteerders, die dolle dingen beweerden. Zoals over de anti-statische strookjes, die sommigen onder hun auto's hebben hangen.

Het is natuurlijk baarljke nonsens, dat zo'n afhankelijk strookje een middel tegen wagenziekte zou zijn. Trouwens, die dingen raken er uit volgens de ombudsman van de Zweedse consumenten. Een jaar of wat geleden zag men er erg veel in Zweden — nu minder omdat het publiek het geloof erin heeft verloren. Dank zij mijn actie, aldus de ombudsman.

Het bureau van deze ombudsman van consumenten telt 25 medewerkers en het ontving in 1973 4000 klachten. Tweederde daarvan is afkomstig van particulieren, weet Adformatie te melden.

Dappere Kees trok een kies

„IK BORST VAN de pain, al twee dage en as Kees me niet helpe kan gaen ik me vanaevend nog verzoipe in het tweede gat bij 't Badhois”. Dat zegt een figuur genaamd De Pumper in een Zandvoorts toneelstuk, Dappere Kees, geschreven door de heer J. A. Steen, voorzitter van de Zandvoortse folklorevereniging „De Wurf”. Kees Tops van Haarlems Dagblad kreeg er volledige uitleg over van de heer Steen en wij ontlenden daaraan het een en ander. Want onbevoegd was Dappere Kees wel!

Het stuk gaat, vertelt de heer Steen over „De Pumper”. Dat was vroeger in Zandvoort de man, die de tonnetjes uit het tijdperk dat er geen riolering was, ophaalde. Hij ging met een kar langs de huizen en leegde de tonnen in het duin. In het door de heer Steen geschreven stuk heeft deze Pumper een laaiende kiespijn. Tandartsen had je toen nog niet, de huisarts vond men te duur en dus komt hij bij „Dappere Kees terecht”.

„Dappere Kees was een caféhouder, die zo werd genoemd omdat hij altijd mensen van hun kiespijn afhield. Maar nou komt het, dat deed hij met een nijptang! Haha! Het slachtoffer werd volgegoten met jenever en vastgehouden door twee potige kerels en dan rukte Dappere Kees de kies er uit. Dat gebeurde ook bij De Pumper, maar die begint vreselyk te brullen. Wat is nou het geval? Dappere Kees heeft zijn tong te pakken! Haha!”

Dat Haha is van toneelschrijver J. A. Steen zal men begrijpen.

UW CONTRIBUTIE

over 1974 ziet de penningmeester nu graag snel tegemoet. De vereniging kon dit jaar de contributie nog op het oude peil van f 10,— handhaven, maar een vrijwillige verhoging zal zeer op prijs worden gesteld, want alle kosten stijgen snel.

Postgiro 32237, Amsterdam. Gemeentegiro K 1672.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** te Haarlem; P. H. A. Poll, **Dierenarts** te Zelst; Mr. J. D. van den Berg, **Vice-President Arrondissements-Rechtbank** te Arnhem; J. E. Buiten, **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** te Zwolle; P. L. Stal, **Arts** te Hilversum; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; Mej. Drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam; Adviserend bestuurslid: Dr. S. Lelie, **Geneeskundig inspecteur van de Volksgezondheid** in Zeeland, Middelburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

Abonnement per jaar franco per post
bij vooruitbetaling f 10,—;
studerende f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum

Ook Eindhoven heeft nu zijn acupunctuurcentrum

(Van een medewerker)

OOK EINDHOVEN KAN nu kennis maken met de acupunctuur. De in Eindhoven geboren F. van Bekhoven heeft het eerste acupunctuurcentrum in zijn geboortestad gevestigd aan de Mauritsstraat. Met veel, in Hongkong verworven diploma's aan de muur, ervaring uit China en de Verenigde Staten, en een echtgenote-masseuse achter de hand, bedrijft hij in de Brabantse Lichtstad met stijgend succes acupunctuur.

Onder de kwalen die hij zegt te kunnen verhelpen zijn onder andere astma, aambeien en jicht. „Voor een eerste behandeling vraag ik vijf en twintig gulden, de verdere behandelingen kosten twintig gulden. Ik ben ervan overtuigd dat mijn centrum goed gaat lopen”, aldus verklaarde een optimistische heer Van Bekhoven een week na de opening van zijn „instituut”. En waarom? „De belangstelling voor de acupunctuur neemt de laatste tijd in het westen sterk toe. De meeste artsen staan er niet afwijzend tegenover”, beweert hij.

Heel „lichtvoetig”

DE HEER VAN BEKHOVEN heeft als ervaring dat „mensen die na een behandeling de deur uitgaan, vaak het idee hebben dat ze heel lichtvoetig zijn. Dan is door de behandeling hun lichaamsenergie op peil gebracht. Eigenlijk is dat het normale peil van hun lichaamsenergie, maar door spanning en zorgen daalt dat”. De heer Van Bekhoven had zes jaar les op het „college” voor acupunctuur in Hongkong. Hij draagt er de diploma's van met zich als een kostbaar kleinood. Zijn vrouw is een gediplomeerd masseuse. „Soms masseert zij een verkrampde spier, voordat ik de naald geef. Het is belangrijk dat een patiënt zo rustig en ontspannen mogelijk is. In China, wordt acupunctuur toegepast in ziekenhuizen en maken artsen er gebruik van. In Australië, waar ik jarenlang een praktijk had, verwijzen artsen hun patiënten naar ons als er, bijvoorbeeld na jaren, nog geen resultaat was. Dat kon daar via het ziekenfonds. Dat wil ik hier ook bereiken”.

Met „één uitbalanceren”

DE HEER VAN BEKHOVEN weet heel wat te vertellen over zijn patiënten: „Ze vergeten vaak heel wat dingen te zeggen tegen hun dokter. Maar een ziekte van jarenlang geleden kan ook van belang zijn voor het evenwicht in het lichaam. Bij de acupunctuur hoeft mijn patiënt niets te zeggen. Via de ogen kan ik ziekten van jaren terugvinden. De lijnen in de iris zijn

GRAF-SCHRIFT OP EEN QUACKSALVER

DE KWAKZALVER, we weten het van het schilderij van Jan Steen, maakte in vroeger eeuwen kermisachtige vertoningen bij het trekken van tanden of kiezen. De geleerde Anna Maria Schuurman, die zich bij de Labadisten te Wieuwerd in Friesland aansloot in de tweede helft van de 17e eeuw had overigens een uit been gesneden kunstgebit — zover was men toen toch al. Aan het einde van die zelfde eeuw verzamelde de veelzijdige Amsterdamse dichter en boekverkoper Hieronymus Sweerts opschriften, die hij onder de schuilnaam van Jeroen Jeroense uitgaf in een omvangrijk boek „Koddige en ernstige opschriften”. Daarin wordt ook de „Quacksalver” niet vergeten.

Graf-Schrift op een Quacksalver

Die hier te stinken leid, wist raad voor tand' en kiezen
Hy maakte op de maat een wonderlijken swier;
Nu leid den armen hals op eene plaats alhier,
Daar hy syn tanden wel mocht t'eenemaal verliezen.

recht, maar door ziekten of aangeboren zwakheden verkleuren of vervagen ze.

Soms los je daarna met één behandeling, één uitbalanceren, tien verschillende kwalen op. Meestal zijn drie tot vijf behandelingen genoeg. De eerste keer duurt een behandeling mét de diagnose, ongeveer een uur. De volgende behandelingen vragen twintig minuten tot een half uur”.

De eerste acupuncturist in Eindhoven geeft er in ieder geval blijk van een aantal elementen uit de kwakzalverij goed uit zijn hoofd te hebben geleerd. Met name de iriscopie is hem niet vreemd. De iriscopie waarover ons blad in juli en augustus van 1973 een uitvoerige studie van voorzitter dokter De Groot publiceerde. In diezelfde nummers besteedden wij ook aandacht aan enkele Nederlandse facetten van de acupunctuur.

Ben Hoekendijk: Ik ben geen gebedsgenezer

IN ONS DECEMBERNUMMER vermeldden wij de jeugdemonstratie met ongeveer 10.000 jongelui „One Way Day” en de aktie van Ben Hoekendijk tegen occultisme. Wij noemden de heer Hoekendijk „gebedsgenezer”. Daartegen maakte de heer Hoekendijk bezwaar. „Hebt u wel begrepen, dat ondergetekende, Ben Hoekendijk, leider van genoemde activiteiten een andere is dan meerdere Hoekendijken, die ook in de publiciteit staan?”

„Wij geloven inderdaad”, vervolgt de heer Ben Hoekendijk, „dat God bij machte is zieken te genezen. Mijn boek „Genezing in de verzoening” legt duidelijk verband tussen de redding van iemands ziel en de gevolgen die dat voor zijn hele wezen heeft.

Maar ook Paul Tournier in Radicale Therapie legt dat verband. Zou u hem gebedsgenezer noemen? Trouwens, de hele medische wereld is de laatste tijd veel meer overgegaan tot het bestuderen van de achtergronden der ziekten”, besluit de heer Ben Hoekendijk zijn brief.

Dr G. ZORAB:

Tenhaeff heeft zich een eigen fantasiewereld opgebouwd

DR. G. ZORAB HEEFT in het Vaderland de heer Johnson de bekwaamste candidaat genoemd voor het professoraat in de parapsychologie aan de Universiteit van Utrecht.

„Dat hij de moderne onderzoekingsmethodes (zoals deze gedurende de laatste dertig jaren algemeen in de wetenschappelijke parapsychologie worden toegepast) tot in de puntjes beheerst staat buiten kijf”, aldus de heer Zorab.

En dan verder: „Indien iemand zou verklaren, dat Johnson „wetenschappelijk onbekwaam is” gelijk prof. Tenhaeff onlangs op verholgen toon uitriep, dan zou hij zich daarmee het meest duidelijke brevet van onkunde uitreiken, dat men zich wensen kan. Hetzelfde geldt”, vervolgt dr. Zorab, „voor Tenhaeffs bewering, dat Johnson alleen maar 'enkele onbenullige artikelen' publiceerde.

„Tot slot moet ik tot mijn spijt opmerken dat de diverse uitlatingen van Tenhaeff in verband met Johnsons benoeming van zulk een ziekelijke zelfoverschatting blijk geven, dat iedere insider bij het lezen van die uitspraken slechts meewarig het hoofd kan schudden. Het valt op, dat daarbij Wahrheit und Dichtung zelden scherp worden gescheiden, zodat de indruk wordt gevestigd, dat Tenhaeff zich een eigen fantasiewereld heeft opgebouwd”.

Gedenkt

ons archief!

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keerberg 54, Amsterdam-Z.

Oppericht 1 Januari 1881

MARKANTE FACETTEN

Repercussies naar aanleiding van het rapport van de staatscommissie-De Vreeze (II)

door *A. P. N. de Groot, arts, voorzitter*
Vereniging tegen de Kwakzalverij

HET NIET MEDE laten spelen van enig verstandelijk overleg door degenen, die een zwak blijken te hebben voor het optreden van onbevoegden blijkt overduidelijk uit hun herhaaldelijke *r e l a t i v e r i n g* van de waarde van onze inzichten en publicaties.

Naast de, reeds vermelde, minachtende opmerkingen over „het over één kam scheren” en „het alles zwart-wit stellen” verkondigen zij te pas en te onpas, dat de Vereniging tegen de Kwakzalverij *o n g e n u a n c e e r d* zou denken en handelen.

Het onjuiste van deze beweringen in het openbaar — in interviews en bij andere gelegenheden — moge in deze artikelenreeks op onduidelijke wijze blijken.

Geschraagd door niet te ontkennen feitenmateriaal worden daarin deze verwijtende beschuldigingen naar het rijk der fabelen verwezen onder aanhaling van het spreekwoord van de splinter en de balk.

Door hun eenzijdige kijk op de verrichtingen van hun favorieten benadelen deze aanbidders van niet-opgeleide gezondheidsbemoedigen — *i n d i r e c t* — een goede gezondheidsZORG.

Op onderstaande punten toch geven zij blij van een niet verstandelijk beredeneerd — welhaast bekrompen — inzicht in de gevaren van de kwakzalverij.

1. Zonder bedenken en veelal zéér luidruchtig bazuinen zij zogenaamde „successen” van onbevoegden — klakkeloos door hen als WAAR aangemen — naar alle kanten rond.
2. Zij miskennen het feit, dat hun gunstelingen niet permanent over de, aan dezen toegedachte, kwaliteiten de beschikking hebben.
3. Zij beseffen niet, dat de, door hen vereerden, hun „klanten” ernstig kunnen schaden als deze onbevoegden niet gedisponeerd zijn.
4. Zij hemelen hun idolen op door de-

zen te betitelen als „genezers” en hen het — valse — aureool te geven van „bonafide” zonder in staat te zijn beide epitheta ook maar bij benadering wetenschappelijk waar te kunnen maken.

5. Zij schatten het *p l a c é b o*-effect — de factor, die op eenvoudige en doeltreffend duidelijke wijze DE verklaring geeft voor elk „succes” van onbevoegden, maar die even simpel het zeer grote gevaar van de „handelingen” van deze wetsovertreders aanduidt, — *n i e t o p z' n w a a r d e*.

Wat dit laatste betreft is de mogelijkheid niet uit te sluiten, dat de adepten van paragnosten nimmer kennis hebben genomen van dit statistisch-wetenschappelijk, dubbel-blinde, onderzoek, dan wel zich nooit de moeite hebben getroost het serieus-verstandelijk te toetsen.

Om deze redenen komt het ons uitermate nuttig voor te hunner — en ook anderer — oriëntatie en nadere instructie op deze, uiterst belangrijke, proefneming fel de schijnwerper te richten.

PLACEBO-ONDERZOEK

HET PLACEBO-ONDERZOEK werd ingesteld om nader inzicht te krijgen in de mate, waarop door suggestie invloed zou kunnen worden uitgeoefend op ziekelijke afwijkingen.

Tot dat doel werd een groot aantal proefpersonen, lijdend aan verschillende ziekten, in diverse stadia van ontwikkeling, in twee gelijkwaardige groepen ondergebracht.

Voor elk van beide groepen werd een behandelend arts aangewezen.

Hun receptuur werd in eenzelfde apothek bereid, met dien verstande, dat de recepten van de ene geneesheer volgens diens letterlijke voorschriften werden klaar gemaakt, die van de andere daarentegen uit onschuldige, niet werkzame, middelen als melksuiker, kalk enz.

Geen van beide artsen was op de hoogte van deze manier van afleveren.

Zij beiden, noch hun patiënten, konden aan de hun verstrekte medicynen het verschil in samenstelling opmerken. En wel omdat de, voor dezelfde ziekten bereide, middelen op volkomen gelijksoortige wijze — wat betreft uiterlijk, vorm, gewicht, kleur, reuk en smaak — waren afgewerkt.

Al deze voorzorgen werden getroffen om mogelijke wederkerige telepatische beïnvloeding tussen arts en patiënten te voorkomen.

Na beëindiging van de proefperiode werden alle deelnemende patiënten wederom onderzocht door dezelfde medische deskundigen, die eerder reeds beide groepen hadden geformeerd.

Uit dit na-onderzoek zou moeten blijken of er verschil van invloed — en zo ja welk — was geweest in de toepassing van fopmiddelen en wetenschappelijk als zéér werkzaam erkende.

De uitslag was verbluffend!! die van erkend-geneeskrachtige werking.

Met volslagen onwerkzame middelen werd in 35% van de gevallen eenzelfde resultaat (genezing, verbetering dan wel gelijkblijvende toestand) bereikt als met die van erkend-geneeskrachtige werking.

We weten, dat vele ziekten vanzelf verbeteren resp. genezen.

Maar het percentage in genoemde Amerikaanse placebo-proef behaald, ligt vele malen hoger. Dit meerdere moet worden geschoven op rekening van de suggestieve beïnvloeding, die de behandelend arts heeft uitgeoefend op zijn — volkomen vertrouwen in hem stellende — patiënt.

Nuchter doorredenerend moet worden aangenomen, dat een — voor suggestie gevoelige — „klant” eenzelfde soort inwerking zal ondergaan van een onbevoegde aan wie hij — als „reddende engel” — zijn absolute vertrouwen schenkt.

Dit nog tē meer als de wetsovertreder — psychologisch gebruik makend van dit vertrouwen en allerminst gekweld door

VERVOLG OP BLZ. 16

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoedigen is KWAKZALVERIJ

Een onthullende proef met placebo's

VERVOLG VAN BLZ. 15

enigerlei gewetensbezwaar — herhaaldelijk én nadrukkelijk verzekert zijn „klant” (wel even) te zullen genezen.

Degenen — n.l. de proefpersonen uit de placebo-groep — die zonder meer ook wel vanzelf zouden zijn genezen of verbeterd dan wel door suggestie een verhoging van hun innerlijke weerstand zouden hebben gekregen, ondervinden van dit optreden een sneller opknappen. Succes verzekerd!!

Bij de andere — grotere — groep, n.l. 65% van het totaal, bereikt dezelfde paragnost met zijn gezondheidsBEMOEIENIS niets of hij berokkent zijn „klant” zelfs schade door het voorbij laten gaan van het ogenblik, waarop deskundig medisch ingrijpen wellicht nog zou hebben kunnen baten.

Deze „handelingen” van alle onbevoegden en de „resultaten” van niet-erkende geneesmethoden (aardstralen, acupunctuur, Aslan-therapie, astrologie, cel-therapie, homeopathie, irisdiagnostiek, Mazdaznan, natuurgeneeswijze enz.) kunnen funeste gevolgen van de — nodeloze — gezondheidsbemoeienis met andermans gezondheid niet uitsluiten.

Hier schuilt het levensgrote gevaar van de kwakzalverij!!

Niet alleen de — zelfbewuste — betweters, maar ook het — niet nadenkende — grote publiek geeft zich geen flauwe rekenschap van deze kant van dit gevaar. Zij toch betitelen hun favorieten — geheel ten onrechte — als „genezers” en geven dezen het — valse — aureool van „bonafide”. Ze zijn — of houden zich — blind voor bovenvermelde misdragingen van hun afgoden, die niet bij machte zijn ook maar de eenvoudigste diagnose te stellen.

Alvorens tot een verdere beschouwing van de reactie van Prof. mr. De Vreeze op ons commentaar terug te keren lijkt het ons zinvol het gebrek aan redelijk inzicht in een welbegrepen gezondheidsZORG, zoals die bij Jan en alleman blijkt te bestaan, nader te analyseren.

NOOIT BONAFIDE

DEGENEN, DIE HET (wan)begrip „bonafide genezers” als een dierbaar kleinood koesteren, geven er blijk van geen inzicht op te kunnen brengen voor de werkelijkheid inzake optimale gezondheidsZORG, noch van het gevaar van de kwakzalverij.

De onbevoegden, die zich onledig houden met gezondheidsBEMOEIENIS overtreden de wet uitoefening geneeskunst en kunnen derhalve nimmer als „bonafide” (= te goeder trouw) worden aangemerkt.

Het epitheton „bonafide” wordt dan ook volkomen te onpas gehanteerd in combinatie met onbevoegd uitoefenen van ge-

neeskundige „handelingen”. Deze — lovende — begripsbepaling wordt eigenlijk in feite ook niet bedoeld om aan te geven, dat de wetsovertreders zo te goeder trouw zouden zijn, maar dat zij — in de ogen van hun fans — zulke „goede” werkers op het terrein van de gezondheidsZORG zijn.

Hoe kortzichtig deze mening is, werd door ons reeds aangegeven toen wij stelden, dat ze bij de groep van 65% ernstig gevaar voor de lijders, hierin horende, opleverden.

In ons Maandblad zijn in de loop der jaren meerdere gevallen te uit en te na openbaar. Elders vermelden wij een aantal hiervan wederom teneinde de nadruk te leggen op de zéér ernstige gevolgen van falen van — gedoodverfde — „bonafide” kwakzalvers.

Hier willen wij volstaan met er één aan te halen.

Professor Dr. L. B. W. Jongkees deed — in zijn feestrede ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan van de Vereniging tegen de Kwakzalverij — mededeling van een kwalijke ervaring met een 40-jarige ingenieur. Deze, intellectueel gevormde, onbevoegde was geheel te goeder trouw als mens, niet dom en had een gedegen algemene ontwikkeling. Toen bij hem zich de overtuiging had vastgezet, dat hij de „gave” bezat, deed hij zijn „wonderwerk” zonder reclame of ophef, zonder ervoor te worden betaald. Het feit, dat een buurjongetje bijna te laat voor een blindedarmontsteking werd geopereerd, heeft zijn, eenmaal gevestigd, vertrouwen nauwelijks geschokt. Ondanks zijn hoge intellect en zijn grote verstandelijke vermogens behield deze onbevoegde zijn — blij — besef een zegen voor vele zieken te zijn en ging hij gemoedereerd door met zijn wets-overtredingen. Een bedrieger? Welneen; maar desondanks zeker een hoogst gevaarlijke gezondheidsbemoeiaal.

PROF. DE VREEZE

EN NU TERUG naar de reactie van Prof. Mr. De Vreeze op ons commentaar.

„Ja, als ik dokter De Groot hoor, dan moet ik wat voorzichtig zijn met mijn reactie, want ik ben wel geen econoom, maar ik ben jurist, dus ook geen medicus.”

Dat laatste is — helaas tot schade van een weldoordachte gezondheidszorg — in het rapport van de commissie-De Vreeze voor wat betreft een doeltreffende zekerheid terzake deskundige, medische, behandeling maar al te zeer gebleken. Hierbij toch zegeviert het — juridisch-politieke — inzicht boven het medische, dat volkomen wordt genegeerd.

Hoe voortreffelijk de Staatscommissie MEDISCHE Beroepsuitoefening op talloze punten ook de geneeskundige wetgeving denkt te moderniseren, op het essentiële

punt van voorkomen van kwakzalverij mist ze de boot schromelijk.

Op het punt van de rapportering — en niet minder door het wel heel zwakke verweer van haar voorzitter bij diens reacties op ons commentaar — treedt duidelijk naar buiten hoe ongewenst het moet worden geacht een niet-medicus de leiding toe te vertrouwen als beoordelaar van geneeskundige belangen.

Bij de besprekingen over het „integrale” verbod is de Staatscommissie-De Vreeze klaarblijkelijk alleen te biecht gegaan bij haar directe voorgangsters, de interdepartementale commissie-Muntendam en de Staatscommissie-Peters, die — volgens beider opdracht — een veel beperkter terrein moesten overzien, n.l. slechts de — juridisch-politieke — aspecten van de ontstane chaos.

Bij haar besprekingen naar aanleiding van haar — uitvoeriger — opdracht heeft de Staatscommissie-De Vreeze op het punt „verbodsbepalingen” nagelaten kennis te nemen van de uitslag van een — deskundig medisch gericht — onderzoek van een verre, voorgangster, de Staatscommissie-Pekelharing, uit de jaren 1917/1918. Bovendien heeft ze verzuimd in haar besprekingen de slotsom van het placebo-onderzoek mede te betrekken. Twee fundamentele nalatigheden.

★ Sub 1. De Staatscommissie-Pekelharing kwam — na een serieus medisch-wetenschappelijk onderzoek — tot de conclusie, dat elk optreden van onbevoegden streng moest worden verboden (integraal verbod). Deze commissie was weliswaar gestuit op enkele gevallen van „verbetering” ten gunste van ziekelijke afwijkingen NA — dan wel DOOR — handelingen van onbevoegden, die niet direct wetenschappelijk konden worden verklaard. Maar de Commissie-Pekelharing meende, dat een en ander kon worden verklaard door aan te merken, dat de mogelijkheid van vanzelf opknappen of van verlaat-gevolg van een vroegere deskundige behandeling (bestraling, psychische beïnvloeding door een deskundige) niet moest worden uitgesloten. Wanneer de leden van de commissie-Pekelharing reeds vertrouwd zouden zijn geweest met het begrip Placebo-effect, zou dit hun verklaring van de — ogenschijnlijke — ongerijmdheden wetenschappelijk hebben vergemakkelijkt en bevestigd.

★ Sub 2. Van de leden van de Staatscommissie-De Vreeze moet worden aangenomen, dat ze te uit en te na kennis hebben van de resultaten van dit placebo-onderzoek.

Over dit zéér belangrijke aspect wordt in het rapport-De Vreeze met geen woord gerept. Het is dus niet aan de orde geweest tijdens haar besprekingen.

Dit betekent, dat géén van de leden van deze Staatscommissie het grote belang ervan voor de gezondheidszorg heeft ingezien. Ware dit wél het geval geweest,

Medische belangen werden verwaarloosd

Mr J. E. Goudsmit uit waardering voor de pers

VERVOLG VAN BLZ. 16

dan zou ongetwijfeld — in het welbegrepen belang van een optimale gezondheidszorg — het rapport op dit punt een heel ander accent hebben gekregen.

Blijkens de reactie van Prof. Mr. De Vreeze ligt het accent nu volkomen bij een juridisch-politiek inzicht en is daarbij het medische facet verwaarloosd.

„Maar wij zijn tenslotte met z'n allen tot de conclusie gekomen: beter een beperkte wet, die dan ook echt werkt, (als er schade wordt aangericht moet er worden ingegrepen) dan een hele strenge wet, die het hele gebied omheint en afgrendelt en die in feite niet werkt, wat eigenlijk een aanfluiting voor de wet is”.

„BEPERKTE” WET

ONZE VRAAG LUIDT: „Hoe denkt Prof. Mr. De Vreeze een „beperkte” wet met zijn meerdere uitzonderingen doeltreffend te kunnen handhaven als in de eeuwenlange praktijk reeds is gebleken, dat een simpele „heel strenge” wet door onvoldoende toezicht en meerdere andere oorzaken tot een chaos heeft geleid?” Ook deze reactie van Prof. Mr. De Vreeze spreekt wel heel duidelijk voor het feit dat louter juridisch-politiek door zijn commissie is geoordeeld onder negatie van de medische belangen.

Op nog een ander belangrijk punt heeft de Staatscommissie-De Vreeze kennelijk het medisch belang verwaarloosd.

„In de commissie zaten heel veel artsen. Nu moet ik direct zeggen: niet ieder van die artsen is even gerust op de wijziging, die wij hebben voorgesteld. Laat ik zeggen: de hoofdinspecteur Volksgezondheid — dokter De Groot noemt de inspectie — heeft er wel moeite mee, want die vindt, dat die oude wet toch altijd op z'n minst een preventieve werking heeft, laat ik het nu zo maar zeggen. maar tenslotte hebben we met z'n allen toch een conclusie getrokken”.

Weer zo slap uitgedrukt „op z'n minst een preventieve werking”. Nee Professor: Die wet heeft een **positieve** preventieve werking, die echter niet tot haar recht is kunnen komen omdat talloze instanties — en particulieren — de bedoeling ervan meer dan een eeuw hebben gesaboteerd. Wij komen hier later wel met ondubbelzinnige feiten op terug.

Naar de mening van de Vereniging tegen de Kwakzalverij zouden ALLE artsen, leden van de commissie-De Vreeze, als één man en zeer positief, tegen de voorgestelde wetswijziging moeten zijn geweest.

1. In de eerste plaats omdat zij — als medicus — pal moeten staan voor het geneeskundige belang van het mens-

dom. Daar dit belang eist, dat de behandeling van zieken geschiedt door zo goed mogelijk opgeleiden, moet een strenge wet — en een even strenge handhaving ervan — hiervoor borg staan.

Deze artsen hadden onder geen enkele voorwaarde mogen accepteren, dat er een „wetswijziging” zou worden voorgesteld, waardoor onbevoegden — die geen diagnose kunnen stellen noch een geëigende therapie toepassen — ook maar enige vrijheid van „handelen” zouden krijgen. Op z'n minst was hier een minderheidsnota op zijn plaats geweest.

2. Ten tweede — de geneeskundig hoofdinspecteur wees hier reeds op — omdat van een strenge wet „op z'n minst” een preventieve werking uitgaat.

Voorkomen is beter dan genezen. De Staatscommissie moge deze waarheid dan misschien met de mond belijden, metterdaad heeft ze „met z'n allen” toch maar gekozen voor de — politieke — weg van de minste weerstand. Haar „wetswijziging” impliceert, dat slechts achteraf — repressief — kan worden ingegrepen.

Dus als het kalf al verdronken is: aan een zieke reeds onheil is toegebracht.

In tal van gevallen zal blijken, dat zelfs dit — achteraf — ingrijpen helaas niet mogelijk zal zijn omdat het kwaad nimmer bekend zal worden dan wel omdat de bewijsvoering — naar de mening van juristen, die géén medici zijn — ontoereikend is door tegenwerking van diverse lieden.

In het vervolg van deze artikelenreeks zullen hieromtrent nog krasse staaltjes aan de vergetelheid worden ontruk.

A. P. N. DE GROOT

Prooi voor Kwakzalvers

MULTIPLE SCLEROSE-PATIËNTEN zijn een prooi voor kwakzalvers, betoogde onlangs een schrijver in de Britse Sunday Times. Sommige patiënten geloven in een dieet met zo weinig mogelijk eiwitten uit granen, maar geen neuroloog heeft er een goed woord voor over. De enige verklaring die men er in een tehuis, waar MS-lijdens worden verpleegd, kan geven is, dat de patiënten als ze dat dieet volgen iets hebben om voor te vechten: ze worden moreel sterker. Dat is de oorzaak dat zij zich beter voelen. Er zijn nog meer strohalmen waaraan de lijdens aan multiple sclerose zich vastklemmen, zoals meditatie. In de Sunday Times vertelt een patiënt dat een naturopaat — die lieden treft men niet alleen in Nederland aan! — hem een elektrische golftherapie had aangeboden. Hij zou er wel enige duizenden voor moeten betalen. Maar hij had geweigerd: hij geloofde er niet in.

ONS BESTUURSLID, mr. J. E. Goudsmit, heeft afscheid genomen als kantonnier te Haarlem. Er was zeer veel belangstelling. Bij die gelegenheid heeft hij uiting gegeven aan zijn waardering voor de pers. Hij bleek het de pers niet kwalijk te nemen dat er wel eens kritiek wordt uitgeoefend op de rechterlijke macht.

Er bestaat de neiging, zei hij, om kritiek op de wetgevende en de uitvoerende macht gezond te vinden, als passend in een democratie, maar kritiek op de rechterlijke macht als gezagsondermijndend te bestempelen. In zijn afscheidsrede heeft mr. Goudsmit duidelijk laten blijken daar niet mee accoord te gaan. Hij vond dat openheid en voorlichting aan de pers noodzakelijk zijn en dat de rechterlijke macht de hand in eigen boezem moet steken.

Ook in ons blad is meer dan eens kritiek uitgeoefend op vonnissen, die wij als volstrekt ontoereikend beschouwden om het kwaad van de kwakzalverij de kop in te drukken. Lichte geldstraffen zijn vaak een lachertje voor lieden, die honderden gulden per dag verdienen. Wanneer Van de Moosdijk, zo bleek ook toen hij voor de overval op de man van de Grenswisselkantoren terecht stond, tijdig door een vrijheidsstraf voor zijn kwakzalverij tot de orde was geroepen had de kans bestaan dat hij toen zijn weinig bewonderenswaardige carrière had beëindigd.

Tachtigjarige temidden der parapsychologen

TOEN PROF. W. H. C. TENHAEFF onlangs zijn 80ste verjaardag vierde is hij vereerd met de benoeming tot ere-voorzitter van het internationale genootschap Imago Mundi — een overigens niet zeer bekende organisatie. Op de receptie te Utrecht ter gelegenheid van de 80ste verjaardag kwam prof. dr. Hans Bender van de Universiteit van Freiburg in Breisgau. Bender zei vele goede dingen van zijn bejaarde collega. Toen prof. Bender door journalisten werd gevraagd, wat hij dacht van de opvolger van Tenhaeff, de Zweed Johnson zei Bender ook Johnson een bekwaam man te achten. Zoals men weet heeft Tenhaeff in niet mis te verstane woorden te kennen gegeven dat Johnson niet geschikt was voor zijn taak.

Bij de leden van het comité van aanbeveling dat ter ere van de 80ste verjaardag van Tenhaeff is gevormd was ook oudstaatssecretaris Vonhoff en Carel Enkelaar van de NOS, die als journalist bij De Volkskrant vroeger nogal wat heeft gepubliceerd over de grote beschermeling van Tenhaeff: Gerard Croiset.

Prof. Tenhaeff komt met de wichelroede bijna in ons straatje

EEN GEZIN UIT Loosdrecht zou dankzij de wichelroede van reumatische pijnen zijn genezen. Een heer uit Rotterdam raakte dankzij de wichelroede van zijn slapeloosheid af. Wat is dat voor een wonderding, die wichelroede? Conny Sluysmans van De Telegraaf ging daarover bescheid halen bij prof. Tenhaeff, die inmiddels in Utrecht een opvolger heeft, de Zweed prof. Johnson, maar die nog altijd DE Tenhaeff is, professor dr. Willem Heinrich Carl Tenhaeff!

Bij prof. Tenhaeff gaan altijd veel journalisten te rade, zelf publiceert hij steeds ijverig met vlotte pen in allerlei organen en niet te vergeten populaire tijdschriften — een gave, waaraan we niet zullen tornen — zodat er niet zoveel reden zou zijn om van dit artikel van Conny Sluysmans in De Telegraaf gewag te maken, ware het niet, dat de bejaarde Tenhaeff met wat hij over de wichelroede zegt tennaastebij in het straatje van onze vereniging komt. Tennaastebij — niet helemaal, maar dat zal geen lezer van ons Maandblad verbazen.

Tenhaeff dan legt Conny Sluysmans eerst het ideo-motorisch beginsel uit: onder invloed van je gedachten ontstaan onbewuste spierbewegingen, die een pendel laten slingeren, een wichelroede laten uitslaan. Dat is niet het gevolg van aardstralen.

„Je reinste zwendel”

WIJ CITEREN NU de heer Tenhaeff: Want het begrip aardstralen is volslagen foutief. Je hebt mensen, die beweren dat zich onder de grond elektrische verschijnselen voordoen, die op die roede zouden inwerken, maar dat vind ik larie. Met behulp van die theorie is er door de tijden heen het grootste bedrog gepleegd. Men ging anti-aardstralenkastjes verkopen en dat was je reinste zwendel.

Er werd bij gezegd, dat zo'n kastje maar een beperkt ontstralingsgebied had, hoogstens genoeg voor het bed van jou en je vrouw. Maar had je ook een schoonmoeder, aldus nog steeds Tenhaeff, dan werd het weer duurder, dan moest er nog een kastje bijkomen en had je zes kinderen dan was je rijp voor de steun. En dat — zegt de vitale tachtiger prof. Tenhaeff tegen Conny Sluysmans — herinnert mij

aan een Wienerin, die eens tegen mij zei: „Das Leben ist schön aber teuer; man kan es billiger haben aber dann ist es nicht so schön”....

Het begrip aardstraal — want daar keren we met de oude heer Tenhaeff weer naar terug na dit Weense uitstapje — is een begrip dat de geoloog tot nu toe niet kent. Hij vertelt dan verder, dat volgens hem een wichelroedeloper soms een helderziende is, „en de idee, die via de helderziendheid in het bewustzijn komt, realiseert zich motorisch in die roede, maar die (wichel) roede heeft daar in feite niets mee te maken.”

Suggestie en placebo's

MAAR DIE WICHELROEDELOPER helpt dan toch maar mensen van hun slapeloosheid af? Prof. Tenhaeff meent dat er een enorme hoop nonsens op dat gebied bestaat. „En verreweg de belangrijkste rol wordt gespeeld door de suggestie. Kijk, als zo'n wichelroedeloper in zichzelf gelooft en als hij dat geloof weet over te dragen op de moeder van een slechtslapend kind, dan is het nog maar een kleine stap voor die moeder om haar nieuw-verworven rust op haar kind over te dragen.

— Ook al is dat kind een baby?

— O ja, zegt Tenhaeff stellig, zo'n kind voelt onmiddellijk als die moeder haar onrust kwijt is. Nerveuze moeders maken nerveuze kinderen. Dat is algemeen bekend. En alleen al het feit, dat de moeder er van overtuigd is eindelijk uit de misère te zijn, kan er de oorzaak van zijn dat het kind rustig gaat slapen. Vertel mij niets over de macht van de suggestie! Denk maar eens aan de placebo's! Dat zijn, populair gezegd nèp-geneesmiddelen. Waarmee mensen, die aan wèrkelijke kwalen lijden wèrkelijk genezen worden. Puur op grond van suggestie kan een farmacologisch waardeloos middel toch efficiënt zijn. En dat is eigenlijk, aldus de heer Tenhaeff, hogelijk interessant, dat je een organisme kunt veranderen door middel van suggestie”.

(Zie ook wat onze voorzitter in dit nummer schrijft onder Markante facetten over een opmerkelijke proef met placebo's in de Ver. Staten genomen).

Nog meer acupunctuurproeven.

IN ONS FEBRUARINUMMER melden wij (bladz. 7) het plan om in Engeland proeven te doen om te zien of men met acupunctuur verslaafden kan helpen. In Chicago is de Amerikaanse arts dr. Jerome Stewart eveneens met een experimenteel acupunctuurprogramma voor verslaafden begonnen. Dit zou, aldus Stewart, heel wat goedkoper zijn dan een ontwenningsskuur met een kostbaar vervangingsmiddel als het ook hier te lande gebruikte methadon. De acupunctuurnaalden worden door dr. Stewart aangesloten op een elektrische stimulator, waardoor de pijn, die zich bij de ontwenning aan sterke narcotica voordoet niet zou optreden.

Lippenstiften zijn zuiver.

GOEDKOPE LIPPENSTIFT is niet slechter dan dure. Ze is evenmin schadelijk. Er is dus geen reden om dure te kopen, of het zou om de kleur moeten zijn.

Dat is de conclusie van een onderzoek naar lippenstift, dat de Consumentenbond samen met de Duitse Stiftung Warentest heeft uitgevoerd. Daarbij werd onder meer gekeken naar de aanwezigheid van ongewenste stoffen. Ze werden echter niet of slechts in onbetekenende hoeveelheden aangetroffen.

De prijs van de lippenstiften liep van f 1,— tot f 9,95, het aantal malen dat ze konden worden gebruikt van 175 tot 500 maal en de prijs per 100 paar rode lippen van f 0,30 tot f 4,40.

Gevolgen van frituren.

OLIËN EN VETTEN met een hoog gehalte aan onverzadigde vetzuren — hoe goed ook voor hart en bloedvaten — zijn ongeschikt voor frituren. Dat blijkt uit een onderzoek van de Consumentenbond naar de achteruitgang van oliën en vetten door frituren. Producten met een hoog gehalte aan onverzadigde vetzuren moeten reeds na enige malen worden weggegooid. Andere oliën en vetten kunnen — als men de temperatuur niet zo hoog laat worden dat er blauwe damp ontstaat — wel vijf tot tien maal worden gebruikt. Rundvet blijft bij frituren het langst goed, maar niet iedereen zal de smaak daarvan waarderen en bovendien geeft het nogal een onaangename lucht in huis.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** te Haarlem; P. H. A. Poll, **Dierenarts** te Zeist; Mr. J. D. van den Berg, **Vice-President Arrondissements-Rechtbank** te Arnhem; J. E. Buiters, **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** te Zwolle; P. L. Stal, **Arts** te Hilversum; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; Mej. Drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam; Adviserend bestuurslid: Dr. S. Lelie, **Geneeskundig inspecteur van de Volksgezondheid** in Zeeland, Middelburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 10,—; studerende f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opggericht 1 Januari 1881

MARKANTE FACETTEN

Repercussies naar aanleiding van het rapport van de staatscommissie - De Vreeze (III)

door *A. P. N. de Groot, arts, voorzitter*
Vereniging tegen de Kwakzalverij

In het belang van een optimale gezondheidszorg is het gewenst nu na te gaan uit welken hoofde — en in hoeverre — talrijke instanties en afzonderlijke personen hun bijdragen hebben geleverd aan het ontstaan van de chaotische ondermijning van de Wet op de Uitoefening van de Geneeskunst.

Tot het midden van de vorige eeuw kon — naast de arts, wiens taak het was de gezondheidsZORG te betrachten — een ieder zich straffeloos onledig houden met het verrichten van gezondheidsBEMOEIENIS. Onder deze laatsten bevonden zich diverse malafide lieden, die zich — niet in het belang van patiënten, maar ten eigen bate — op bewust onbetrouwbare wijze een florissant bestaan wisten op te bouwen.

Een en ander nam zo'n grote — voor de gezondheidszorg gevaarlijke — omvang aan, dat de Overheid wel moest ingrijpen. Om het kwaad te beteugelen werd in 1865 de Wet op de Uitoefening van de Geneeskunst uitgevaardigd en — ter handhaving van haar bepalingen — het Staatstoezicht op de Volksgezondheid in het leven geroepen.

Bij de organisatie van deze nieuwbakken Overheidsinstelling werd — helaas — de kiem gelegd voor alle latere narigheid.

De toenmalige gezagdragers begrepen — wellicht beter dan talloze latere machthebbers — dat voor een doeltreffende Staatsbemoeyenis inzake de Volksgezondheid de leiding door deskundigen op dit gebied — dus gekwalificeerde artsen — een eerste vereiste moest zijn.

MISKEND werd echter door de — politieke — Overheid, dat een arts géén schaap met vijf poten is en dat hij beslist niet mag worden beschouwd als te beschikken over kwaliteiten en ambities op politieel-, juridisch- of justitieel gebied.

I NALATIGHEDEN

Deze miskennis is de directe oorzaak geweest van talloze — latere — ernstige nalatigheden, waardoor de Overheid moet worden aangemerkt als de HOOFDSCHULDIGE aan de onverkwikkelijke gang van zaken, die heeft geleid tot de huidige verwarring.

De eerste ernstige gevolgen waren:

1. **NALATEN om aan de nieuwbenoemde Geneeskundige Inspecteurs en hun naaste medewerkers de VERPLICHTING OP TE LEGGEN zich op de — voor hen maagdelijke — terreinen van politieel-, juridisch- en justitieel gebied een behoorlijk inzicht eigen te (laten) maken.**
2. **in GEBREKE BLIJVEN bij het Staatstoezicht een APPARAAT TE SCHEPPEN, waarbij deskundigen als raadgever inzake recherche en rechtskunde waren ondergebracht.**
3. **ACHTERWEGE LATEN opdracht te geven EFFICIËNTE VOORLICHTING inzake optimaal bewaken van de gezondheidszorg doeltreffend te behartigen.**

Ware destijds in deze ernstige — organisatorische — lacunes voorzien, dan zou de situatie wat betreft allerlei wettelijke bepalingen de latere — politieke — gezagdragers nimmer zo funest uit de hand zijn gelopen en zouden de — nu welhaast hopeloze — chaotische toestanden daardoor zijn voorkomen.

II VOORUITZIEN

Bovengenoemde nalatigheden hebben ertoe geleid, dat het euvel van de kwakzalverij ondanks de, ertegen gerichte, wettelijke bepalingen, niet verminderde, maar veeleer in ernst en omvang toenam.

HET FALEN van de Overheid verdroot de gebroeders Dr. Vitus Bruinsma, leraar

IN DIT NUMMER publiceren wij het derde artikel in de serie die de voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij wijdt aan de tegenwoordige situatie bij de bestrijding van de Kwakzalverij, na de verschijning van het rapport van de commissie-De Vreeze. Aan deze serie ging in februari de publicatie vooraf van een radio-programma, gewijd aan het rapport. In die uitzending, die wij in haar geheel afdrukten, gaf prof. mr. J. Th. M. de Vreeze een korte toelichting op het standpunt van de commissie, dokter De Groot gaf er als voorzitter van onze vereniging commentaar op.

scheikunde en Dr. G. W. Bruinsma, praktiserend geneesheer, dermate, dat zij — in hun boek: „DE KWAKZALVERIJ MET GENEESMIDDELEN en de middelen om haar te bestrijden, een boek voor allen, die hun gezondheid en hun beurs liefhebben” — ernstig protest hiertegen hebben aangetekend.

Dit boekje, in 1878 verschenen, werd met een zodanig vooruitziende blik geschreven, dat het — mutatis mutandis — heden ten dage nog niets aan waarde heeft ingeboet.

In de inleiding lezen wij het volgende: „Lezer, daar bestaan in Nederland wetten, waarvan het doel is te zorgen, dat niet Jan en alleman de geneeskunst uitoefent of geneesmiddelen bereidt en verkoopt, doch dat slechts door den Staat bevoegd verklaarde personen zich hiermede bezig houden..... Die wetten moesten de uitoefening der geneeskunst tot bevoegde handen beperken.

Neem een paar kranten ter hand en zie of dit doel werd bereikt:

Boomkamp of maagbitter, uitstekend tegen cholera.

Coca-bereidingen, genezing van asthma en tering, zelfs wanneer de laatste zeer ver gevorderd is.

Phosphaat Vanier Siroop,

VERVOLG OP BLZ. 20

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis is KWAKZALVERIJ

Boek gebroeders Bruinsma nog actueel

VERVOLG VAN BLZ. 19

wanneer tering het lichaam zodanig uitgeput heeft, dat het bijna een lijk schijnt te zijn, nog niet wanhopen. Deze siroop schenkt radicale genezing .....

Wordt hier geen geneeskunst en artsenijbereidkunst uitgeoefend? Of zijn de personen, die dit met groote letters adverteren, tot uitoefening van beide bevoegd? Zo neen, dan zou dit zijn op groote schaal en in erge mate een sinds jaren voortgezette overtreding van een Rijkswet, zonder voorbeeld in de geschiedenis. Dan zouden op schandelijke wijze wetsbepalingen, die ingevoerd zijn tot bescherming van de gezondheid der burgers, onuitgevoerd worden gelaten, dan zouden de INSPECTEURS, ADJUNCT-INSPECTEURS en GENEESKUNDIGE RADEN van het Geneeskundig Staatstoezicht schuldig zijn aan overtreding van het eerste artikel, waaraan zij zich te houden hebben: de handhaving der wetten en verordeningen, in het belang van de Volksgezondheid vastgesteld".

Dit loog er niet om, Het bracht echter géén verandering in de verderfelijke situatie. De — politiek verantwoordelijke — gezagsdragers deden alsof hun neus bloedde en deden — waarschuwend mede om eigen standje niet nog meer naar beneden te halen — het stilzwijgen tot deze — openlijke — terechtwijzing aan hun adres.

III SEQUAH

Dit afzijdig blijven van de falende machthebbers had natuurlijk tot gevolg, dat de wetsovertredingen nog in ernst en hevigheid toenamen. Dit kwam wel heel schril aan het licht toen — in de negentiger jaren — een „afgezant" van de Firma „Sequah Limited", ene Charles A. Davenport, een paar jaar lang met veel tam-tam de medische Overheid hier te lande als het ware terroriseerde.

Zijn kwakzalverig optreden ging als volgt te werk:

Een paar dagen voor zijn aankomst in een bepaalde plaats verkondigden veelkleurige aanplakbiljetten de roem van „Sequah's Prairie Flower" (rhabarber af-treksel) en „Sequah's Oil" (terpentijn en vette olie). Dan deed de roemruchte zijn intocht in een open calèche, getrokken door vier paarden en omringd door een zestal — Vlaams sprekende — muzikanten, getooid in Mexicaanse kledij met grote Mexicaanse hoed op het hoofd. Deze laatste deelden kwistig stroobiljetten uit, waarin te lezen was, dat des avonds de „zittingen" een aanvang zouden nemen. Deze „seances" werden steeds gehouden in een grote zaal met aan het einde een

toneel-verhoging, waarop de Mexicanen — nu als straatmuzikanten — optraden. Midden op het toneel bevond zich een ledikant met teruggeslagen gordijnen en met daarvoor een leunstoel. Zodra er voldoende toehoorders waren toegestroomd schreed Sequah op in een veelkleurig „habijt" en hield een — in slecht Nederlands vertaalde — toespraak tot het „gachte publiek". Vervolgens werd een persoon, die zich voordeed als „patiënt", het toneel opgedragen en in de leunstoel neergezet. Nadat Sequah de stok van de „lijder" ostentatief had gebroken werd laatstgenoemde op het bed neergeleid, na eerst een theelepeltje „Prairie Flower" te hebben moeten inslikken. De gordijntjes om het ledikant werden angstvallig gesloten en vervolgens een paar toeschouwers uitgenodigd op het toneel te komen om de „behandeling" van dichtbij te volgen en er tevens op toe te zien, dat alles eerlijk in zijn werk zou gaan.

Na ongeveer tien minuten werden de gordijnen om het ledikant weer teruggeslagen en kwam de „patiënt" als herboren tevoorschijn om vervolgens op de maat van de muziek een deuntje te gaan dansen.

Hierna mocht de „genezene" vertrekken, maar niet dan nadat hij een som gelds had toegestopt gekregen.

Bovenstaande taferelen herhaalden zich in elke plaats waar de „wonderdokter" enige tijd — en wel tot hem daar de grond onder de voeten te heet begon te worden — zijn kunsten vertoonde. Als het de justitiële autoriteiten — let wel NIET die van het STAATSTOEZICHT op de Volksgezondheid!! — te gortig werd en daarom de Officier van Justitie zich eindelijk eens met zijn misdragingen ging occuperen, nam hij ijlings te benen.

De geruchten vlogen hem — zoals ook heden ten dage met kwakzalvers nog te doen gebruikelijk — steeds als een mare vooruit. Het publiek raakte hier en daar in extase en werd in enkele plaatsen — o.a. Amsterdam — dermate hysterisch, dat het de paarden voor de calèche onttuigde om zelf het vehikel voort te gaan trekken.

Tal van liedjes over de „wondergenezer - Sequah" werden dagelijks door het gehele land luidkeels „gezongen".

De Overheid hield zich volkomen afzijdig en deed niets om de schaamteloze wetsovertredingen een definitief halt toe te roepen. Het Maandblad tegen de Kwakzalverij merkte, naar aanleiding van deze plichtsverzaking, op: „Onder het oog van het Geneeskundig Staatstoezicht is tot op dit oogenblik in Amsterdam een van de grootste kwakzalvers bezig".

IV DE DRIE H's

De gebleken onmacht van de Overheid

om dit soort overtredingen te verhinderen moedigde in het begin van deze eeuw meerdere „boertjes" aan hun onwettige bedrijf meer openlijk uit te gaan oefenen. Bovendien maakte het, dat de bevolking in alle lagen het negeren van deze wetsbepalingen meer en meer ging aanvaarden als een niet-onrechtmatige daad.

Deze mentaliteit kwam eind 1913 wel héél schril aan het licht toen een drietal rechtsgeleerden van naam — Mr. S. van Houten, Jhr. Mr. R. O. van Holthen tot Echten en Prof. Mr. J. A. van Hamel (de drie H's) — een adres aan H.M. de Koningin zond met het verzoek te willen bevorderen, dat, door wijziging van de betrokken wettelijke bepalingen, meer vrijheid zou worden geschapen in de uitoefening van de geneeskunst.

Dit adres werd — ter behandeling — doorgezonden naar de Minister van Binnenlandse Zaken, onder wiens Departement Volksgezondheid toen ressorteerde. Op zijn beurt vroeg deze Magistraat aan zijn wetenschappelijk adviescollege, de Centrale Gezondheidsraad, om haar oordeel. Dit Hoge College ried aan het onderhavige vraagstuk door een tweetal Staatscommissies — een juridische- en een geneeskundige — grondig te laten onderzoeken.

Op 31 juli 1917 werden deze commissies ingesteld.

1. de juridische commissie zou moeten nagaan: „hoe de wettelijke bepalingen betreffende de uitoefening der geneeskunst zouden moeten luiden, indien de bevoegdheid tot uitoefening der geneeskunst niet meer afhankelijk wordt gesteld van het — met goed gevolg afgelegd — artsexamen".

Van deze Commissie werd Mr. S. van Houten als voorzitter aangewezen, terwijl de beide andere H's als leden ervan deel uitmaakten.

2. de medische commissie — onder voorzitterschap van Prof. Dr. K. A. Pekelharing — had als verdere leden meerdere hoogleraren in diverse onderdelen van de geneeskunde. Deze commissie kreeg als opdracht: „een onderzoek in te stellen naar de doeltreffendheid van de, door de niet-wettelijk toegelaten beoefenaren der geneeskunst toegepaste wijze en naar de, door dezen verkregen resultaten".

Wat het rapport van de juridische commissie betreft merkte destijds het Maandblad tegen de Kwakzalverij op: „Een conclusie omtrent het al of niet wenselijke van de meerdere vrijheid in de uitoefening der Geneeskunde is daarin niet opgenomen, wat wel verwonderlijk is, daar juist drie leden dier commissie de zaak, waar het om gaat, aan het rollen hebben gebracht".

Naar onze mening moge hieruit wel héél duidelijk blijken, hoe buitengewoon zwak

Toen kwam Tenhaeff met G. Croiset

VERVOLG VAN BLZ. 20

het standpunt van de drie H's — fervente voorstanders van wat men toen ter tijde noemde „geestelijke geneeswijzen” — inzake zoiets als de „gave” was. Er werd zelfs door deze — in dit opzicht doorgewinterde — heren niet eens een *mindereheidsrapport* ter tafel gebracht.

De medische Staatscommissie bracht een rapport uit, waarvan de voornameste conclusie luidde: „De wettelijke onbevoegden, wier geneeswijzen en de daarmee verkregen resultaten de commissie heeft kunnen nagaan, waren niet in staat de zieken, die zij behandelden, te beoordelen. In de meeste gevallen ging de ziekte, ondanks hun behandeling, voort, en waar verbetering werd waargenomen, kon deze, op enkele uitzonderingen na, niet op goeden grond aan de bijzondere behandeling van den onbevoegde worden toegeschreven. Van nieuwe, tot verrassende uitkomst leidende, geneeswijzen is niet het allergeringste gebleken”.

Indien deze — medische — commissie in het begin van 1919 reeds kennis had kunnen hebben van het resultaat van het placebo-onderzoek, zou een wetenschappelijke verklaring van bovenaangehaalde „enkele uitzonderingen” niet de geringste moeite hebben gekost.

De verantwoordelijke gezagsdragers durfden — ondanks de overduidelijke AFWIJZING van de onbevoegde uitoefening der geneeskunst door de commissie-Pekelharing, de consequentie van een zakelijker aanpak der bepalingen in de Wet Uitoefening Geneeskunst klaarblijkelijk uit politieke overwegingen NIET aan. Zoals in dergelijke gevallen te doen gebruikelijk, werden beide rapporten zorgvuldig diep onderin een lade gedeponeerd — geseponneerd zoals dat in ambtelijke taal wordt verdoezeld. Wederom een blijk van het feit, dat op dit — veelomstreden — punt het „gouverner c'est prévoir” aan de betreffende Overheidsinstanties, die zich aan dit wegmoffelen hebben bezondigd, moet worden onzegd.

V PARA-PSYCHOLOGIE

De gevolgen — ook van deze nalatigheid van de verantwoordelijke gezagsdragers — bleven voor de zoveelste maal weer niet uit. Het geleidelijk aan in opkomst geraken van het begrip PARA-PSYCHOLOGIE wakkerde een „hang” naar het mysterieuze — overigens toch wel angstaanjagende — ten eerste aan. Hiervan profiteerde de — weinig kritisch ingestelde — toenmaals bijzonder hoogleraar, Prof. Dr. (in de letteren en wijsbegeerte) Tenhaeff geestdriftig. Hij trok met zijn pupil, de onbevoegde Gerard Croiset,

het hele land af om den volke te suggereren hoe voortreffelijk laatstgenoemde diens wet-overtredend bedrijf wel verstond. Omdat deze vroegere bijzonder hoogleraar bij het ter zake niet-kundige leken-publiek een onverwoestbare wetenschappelijke naam genoot, heeft hij met zijn — in dezen zéér zweverige — verhalen de gezondheidszorg nameloze schade berokkend.

In het verdere verloop van deze publicatie wordt hierop — met authentieke feiten — nader verhelderend, dieper op ingegaan.

VI NALATIGHEID

Na de bevrijding moesten rigoureuze maatregelen worden getroffen om de opgelopen achterstand zo spoedig mogelijk weer in te halen. Dat gebeurde dan ook behalve — U raadt het gemakkelijk — op het vlak van de handhaving der bepalingen in de Wet Uitoefening Geneeskunst. Voor de zoveelste maal bleven op dit punt de verantwoordelijke gezagsdragers weer NALATIG.

Niet alleen de Overheid bleef dit keer in gebreke, maar ook de geschiedschrijver van het — overigens voortreffelijke — gedenkboek: „EEN EEUW STAATSTOEZICHT OP DE VOLKSGEZONDHEID”. Bij de beschrijving toch van de „arbeid van het Staatstoezicht” werd met geen zinnig woord uit de doeken gedaan hoezeer in dit opzicht honderd jaar lang de Overheid had gefaald de bepalingen in de Wet op ook maar enigszins redelijke wijze te handhaven. En dat nog wel waar deze Wet louter en alleen was uitgevaardigd om de kwakzalverij een halt toe te roepen.

VII POLITIEK

Een rapport van een interdepartementale commissie — Muntendam, werd in diezelfde tijd door de — politieke — bewindhebbers niet voldoende geacht om een wettelijke regeling van — vermeende — z.g.n. „bonafide” „genezers” geaccepteerd te krijgen. Daarom achtte de toenmalige Staatssecretaris van Volksgezondheid, — de Doctor in de Economie — Dr. A. J. H. Bartels, het nodig — en door hem gewenst — ditmaal een niet-ambtelijke Staatscommissie in het leven te roepen. Deze commissie zou hem, de topfunctionaris inzake de gezondheidszorg, op het punt van uitwerken van een, voor onbevoegden gunstige, nieuwe wettelijke regeling aanvaardbare voorstellen moeten verschaffen.

Het bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij — zich uitermate deskundig achtend op een gebied, waar ongetwijfeld ook het uitoefenen van „paranormale geneeskunst” toe moet worden gerekend — vroeg bijtijds en dringend aan deze — po-

litieke — bewindsman haar in de gelegenheid te willen stellen mede deel uit te maken van deze niet-ambtelijke Staatscommissie.

Dit werd echter pertinent geweigerd onder de motivering, dat „onze Vereniging positief stond tegen het verlenen van geneeskundige raad en bijstand aan onbevoegden”. Het was er de Overheid n.l. om te doen: „dat de vraag onder ogen wordt gezien of het aanvaardbaar is om onbevoegden op beperkte schaal en onder bepaalde voorwaarden geneeskundige (derhalve niet heel- of verloskundige) raad of bijstand te verlenen. Met het instellen van deze Staatscommissie-Peters ging het er dus kennelijk niet om of de Volksgezondheid als zodanig optimaal werd behandeld, maar of het standje van de onbevoegden enige vaste grond onder de — overigens zwevende — voeten kon worden geschoven. Gezien het feit, dat in de commissie-Peters wél een tweetal vertegenwoordigers van wet-overtredende onbevoegden werd aangewezen, kan niet anders worden geconcludeerd, dan dat deze — onvolwaardige (immers tegenstanders werden eruit geweerd) — commissie werd samengesteld uit louter politieke drijfveren.

VIII HOOFDSCHULDIGE

Toen ook deze poging om een betere situatie voor bepaalde onbevoegden te scheppen — en daardoor tegelijkertijd talloze voorstanders van meer vrijheid inzake gezondheidsbemoeienis van eerstgenoemden te bevredigen — was mislukt, werd eind 1967 een Staatscommissie Medische Beroepsuitoefening in het leven geroepen.

Deze commissie-de Vreeze kreeg veel ruimer opdracht dan haar beide voorgangers. Dit neemt echter niet weg, dat — bij nadere kritische beschouwing van de opdracht — de gewenste uitbreiding van handelingsbevoegdheden van onbevoegden hiervan een — zij het gecamoufleerd — belangrijk onderdeel uitmaakte.

Aan deze commissie-de Vreeze is in het begin van onze verhandeling reeds zo uitvoerig aandacht besteed, dat we hier kunnen volstaan met nog slechts een drietal belangrijke punten te releveren:

1. Tot ons grote genoegen is in haar rapport — zonder dat van te voren met onze Vereniging ruggespraak werd gehouden — het advies neergelegd om bij het Staatstoezicht op de Volksgezondheid een *apparat* te scheppen dat dienstbaar moet zijn voor een juiste handhaving van de bepalingen in de Wet Uitoefening Geneeskunst.
2. Minder gelukkig zijn wij met het feit, dat in genoemd rapport — zonder grondige motivering — aan wetovertreders wordt toegestaan hun eigenzinnige inzichten inzake gezond-

VERVOLG VAN BLZ. 21

heidsbemoeyenis tot op zekere hoogte straffeloos door te kunnen voeren.

3. Het louter — zonder onze andersluidende gegevens te hebben willen na-gaan — afgaan op statistische gegevens inzake zo weinig achtervolgingen en zo geringe hoogte van opgelegde straffen, heeft bij de inzichten van de commissie-de Vreeze — voor zover betreft het grote euvel van de kwakzalverij — een, wel heel groot, vacuum doen ontstaan.

Hier zou een nader onderhoud met onze Vereniging zeer verhelderend hebben kunnen werken.

Met bovenstaande uitvoerige uiteenraffeling van de NALATIGHEDEN van de — politieke — top van onze Overheid is voldoende duidelijk aan de dag gekomen, dat deze instantie wel als HOOFDSCHULDIGE tot het ontstaan van de — nu heersende — chaotische verwarring moet worden aangewezen.

Maar er is nog veel meer: haar NALATIGHEID heeft bovendien veroorzaakt, dat haar eigen ambtelijk apparaat — de Geneeskundige Hoofdinspectie en de Geneeskundige regionale inspecties — belet werd optimaal zijn plicht te doen.

In een, nu komende, uiteenzetting moge blijken welke gevolgen dit heeft met zich gebracht.

A. P. N. DE GROOT

DE GEWEZEN ARTS dr. J. Samuels, is door de rechtbank te Amsterdam tot een boete van f 20.000 veroordeeld, waarvan f 5.000 voorwaardelijk met een proeftijd van drie jaar. Niet alleen kreeg hij deze straf opgelegd omdat hij onbevoegd de geneeskunde uitoefende, maar ook werd hij schuldig gevonden aan valsheid in geschrifte wegens het uitschrijven van recepten op de naam van een andere arts. Aan Samuels werd al in 1953 de medische bevoegdheid ontnomen.

Samuels is thans 86 jaar oud. Hij was op de zitting niet verschenen en het vonnis was conform de eis. Hem was ten laste gelegd, dat hij „opzettelijk in de Centrale Inrichting voor de Samuels Therapie in de Plantage Parklaan 20, waarvan verdachte directeur was, geneeskunst uitgeoefend had” op zes in de dagvaarding genoemde personen. „Deze personen werd bij genoemd onderzoek medegedeeld, dat zij in een al dan niet ernstig stadium van kanker of andere ziekte verkeerden, welke ziekte alleen door bestraling kon worden genezen”. Men kon zich voor zestig gulden in de week laten bestralen of zelf een bestralingsapparaat aanschaffen, dat verdachte voor f 7000 leverde.

Bij het uitschrijven van recepten gebruikte Samuels een handtekening die door moest gaan voor een van een dokter Van Staveren.

Sedert 1954 heeft de justitie viermaal een onderzoek in laten stellen naar de gevaarlijke praktijken van Samuels, maar er waren nooit voldoende bewijzen te krijgen.

Dat is nu anders gegaan. Joke Butzelaar van het Ombudsteam van de Vara is persoonlijk als „patiënte” op 29 januari van het vorige jaar naar Samuels gegaan.

Samuels „ontdekte” dat er iets mankeerde aan een hersenklier en dat zij de kans liep over twee jaar ernstig ziek te worden. Zij kon zich wekelijks laten bestralen maar zij kon ook een kastje kopen voor f 7000.

Toen zij zei dat de prijs haar wat hoog voorkwam adviseerde Samuels haar om maar een rijke man te zoeken.

Een triest geval was dat van een bewoner van Zelhem, wiens vrouw in het laatste stadium van kanker verkeerde. In wanhoop was hij naar Samuels gegaan, die de vrouw onderzocht, ook constateerde dat zij in het laatste stadium verkeerde maar verzekerde dat toepassing van zijn kortegolftherapie kans op genezing gaf. „Dan kunt u wel tachtig jaar worden”. De echtgenoot nam een hypotheek op zijn huis en kocht voor 7000 gulden een kastje. Twee weken later was de vrouw overleden. De belofte het kastje voor 5000 gulden terug te nemen heeft Samuels nooit waar gemaakt.

BRABANTSE DAG TE HEEZE IN HET TEKEN VAN DE KWAKZALVERIJ

IN HEEZE WORDT jaarlijks een „Brabantse dag” georganiseerd, die zich echter over meer dan één dag uitstrekt. Dit jaar zal deze „langste dag van Brabant” in het teken staan van „kwakzalvers, chirurgijnen en heelmeeesters in het Groothertogdom Brabant”.

De manifestatie, die van 17 augustus tot 1 september duurt, wordt voor de 17e keer gehouden. De laatste jaren kwamen er zo'n 100.000 bezoekers naar het zuidoost van Eindhoven gelegen dorp. Vorig jaar was de historie van het vervoer aan bod, het jaar daarvoor was de Brabantse dag gewijd aan de reuzen.

De Brabantse dag, aldus het communiqué van de stichting „Brabantse dag” zal

tijden laten herleven, waarin de in het zwartgeklede kwakzalver rondtrok met zijn rijtuig, getooid met mensengeraamten en grote glazen bokalen, waarin kinderen met twee hoofden of menselijke harten op wijngeest werden bewaard. In deze obscure sfeer verkocht hij zijn „geneesmiddelen” met geraffineerd koopmansinstinct. Zijn drankjes blijken vaak niet meer te zijn dan bijvoorbeeld een aftreksel van rode kool.

Men zal op de Brabantse dag ook vopperinnen en bultdragherinnen kunnen zien. Vopperinnen waren vrouwen, die krankzinnigheid voorwendden en in ketenen werden rondgeleid door een in het complot zittende begeleider, die geld probeerde los te kloppen om kaarsen te kunnen

opsteken ter genezing van de vrouw. Bultdragherinnen doen alsof zij in hoog zwanegere toestand zijn.

Zo ziet de agenda er uit voor de 17e Brabantse dag:

16 AUGUSTUS: officiële opening en opening tentoonstelling in het kasteel (tot 1 september).

17 EN 18 AUGUSTUS: Brabantse wagenspelactiviteiten.

25 AUGUSTUS: cultuurhistorische optocht met alle mogelijke verschijningen uit de wereld van de kwakzalverij.

24 EN 25 AUGUSTUS: Edelambachtendorp en Brabants wagenspel-festival.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, Secretaresse; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; P. H. A. Poll, Dierenarts te Zelst; Mr. J. D. van den Berg, Vice-President Arrondissements-Rechtbank te Arnhem; J. E. Buijter, Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle; P. L. Stal, Arts te Hilversum; J. M. de Haas, Tandarts te Heemstede; Mej. Drs. P. H. van Marle, Apotheker te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam; Adviserend bestuurslid: Dr. S. Lelle, Geneeskundig inspecteur van de Volksgezondheid in Zeeland, Middelburg.

Lidmaatschap van de Vereniging Incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 8, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 10,—; studerende f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 8, Hilversum

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

MARKANTE FACETTEN

Repercussies naar aanleiding van het rapport van de staatscommissie - De Vreeze (IV)

door *A. P. N. de Groot, arts, voorzitter*
Vereniging tegen de Kwakzalverij

Niet alleen de, reeds uitvoerig beschreven, **nalatigheden** van de — **politieke** — **Overheid** hebben het ambtelijk apparaat, waaraan de gezondheidszorg in den lande is opgedragen, belet op doeltreffende wijze zijn taak te vervullen. Ook een drie-tal — minder in het oog vallende — andere organisatorische **tekortkomingen** hebben hiertoe ongetwijfeld naar verhouding het hunne bijgedragen.

1. Tot voor enige jaren was de Staatszorg voor de Volksgezondheid **ondergeschoven** bij een Departement, dat slechts indirecte — n.l. louter sociale — contacten had met **medische** aangelegenheden. Een zo belangrijk onderdeel van de totale Staatsbehandling — het bereiken van een optimale gezondheid van het hele Nederlandse volk — was tot dan **niet toevertrouwd** aan een eigen, **onafhankelijk**, ministerie!! Deze — foutieve — constellatie hield in, dat een van de meest fundamentele onderdelen van onze Staatsbemoeyenis meer dan een eeuw lang **niet** werd **behartigd** door **deskundigen** op het onderhavige gebied, doch gedirigeerd door — **politieke** — gezagsdragers, die niet beschikten over enige vakbekwaamheid inzake **medische** behoeften en noodzakelijkheden.

MINISTERIE

2. Een paar jaar geleden kwam hierin — voor het eerst in ons Staatsbewind — een grote verbetering, doordat er een **APART MINISTERIE** van Volksgezondheid en Milieuhygiëne werd gecreëerd. Zéér terecht werd aan het hoofd van dit nieuwbakken Ministerie een — als medicus gekwalificeerde, dus op zijn ambtsgebied deskundige — **politicus** aangesteld. Een apotheker dr. P. Siderius is (nog steeds) secretaris-generaal van het ministerie. Een dergelijke configuratie was reeds door ons in het Maandblad tegen de Kwakzalverij van maart 1966 — en wel in het

slotartikel van een reeks „Beleidsaspecten” — als de enig juiste bestuursaansluiting aangewezen. Van deze, uit gericht organisatorisch oogpunt bezien, doeltreffende opbouw werd echter reeds bij de eerstvolgende wisseling in de Regeringscoalitie weer afgeweken.

Bij de laatste kabinetsformatie toch kwam als Minister — aan het hoofd van het Departement van Volksgezondheid en Milieuhygiëne niet een medicus uit de bus, maar een — op dit ambtsgebied niet deskundige-juriste. Als Staatssecretaris voor de Afdeling Volksgezondheid werd aan een — op generlei wetenschappelijke achtergrond stoelende — functionaris de voorkeur gegeven boven een — ter zake kundige — vakbekwame politicus. Het gemis aan medisch-deskundig inzicht bij beide nieuwe ambtsbekleders is inmiddels — niet bepaald ten bate van een belangrijk onderdeel van de geestelijke gezondheidszorg — reeds duidelijk aan het licht getreden.

STAATSTOEZICHT

3. Tot na de tweede wereldoorlog was het Staatstoezicht op de Volksgezondheid, niet alleen in de politieke top, maar ook in al zijn **ambtelijke geledingen** op allesbehalve optimale wijze georganiseerd.

In deze ambtelijke sector ontbrak het, zowel in kwalitatief als in kwantitatief opzicht, aan een hoogst gunstige **personeelsbezetting**. Wat het tekort aan deskundige functionarissen aangaat, moge hier nader worden ingegaan op de toenmalige bezetting bij de geneeskundige sector.

- a. Het ontbrak de Geneeskundige Hoofdinspectie aan specialisten in diverse onderdelen van de geneeskunst.
- b. In het gehele land waren slechts 6 regionale geneeskundige inspecties.

ACHTERSTAND

Door deze onderbezettingen kwam dan

ook al spoedig na de bevrijding schril aan het licht hoezeer — mede door een andere inadequate plaatsvervulling met geoeftend personeel — een zeer ernstige **achterstand** in tal van werkzaamheden was komen te ontstaan. Deze handicap was van tē groter nadeel voor een goede behartiging van de gezondheidszorg, omdat in de jaren na de bezetting — door een enorme voortgang in medisch- en technisch kennen en kunnen — tal van nieuwe, ten onzent nog nimmer toegepaste, inzichten en mogelijkheden aan de orde moesten worden gesteld.

In het belang van een welbegrepen zorg voor de Volksgezondheid bleek het dan ook onontkomelijk in de kortst mogelijke tijd in al deze ernstige lacunes te voorzien. De, zo noodzakelijke, verbeteringen in deze droevige situatie werden bereikt door:

- sub a. aan de Geeskundige Hoofdinspectie een aantal — op verschillende onderdelen van de Gezondheidszorg deskundige — specialisten toe te voegen als Inspecteur in Algemene Dienst. Hierdoor ontstond de gelegenheid in den vervolge:
  - a. landelijke plannen ter — uniforme — sanering van meerdere takken van dienst door te voeren en
  - b. de regionale Geneeskundige Inspecteurs bij moeilijkheden in hun ambtsgebied met deskundige adviezen bij te staan.
- sub b. door het aantal regionale geneeskundige inspecties tot een 10-tal te verhogen om alle provincies — behalve Drente, dat aan Groningen gekoppeld bleef — over een eigen Geneeskundige Inspecteur van de Volksgezondheid te doen beschikken. In verband met deze, dringend noodzakelijke, verbetering in de regionale situatie konden — met uitzondering van de beide Geneeskundige Inspecteurs in de provin-

VERVOLG OP BLZ. 24

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis is KWAKZALVERIJ

Hoe de inspectorale schoen ging wringen

VERVOLG VAN BLZ. 23

cies Noord- en Zuid-Holland — de overige 4 functionarissen hun drukke werkzaamheden, uitgestrekt over twee — veelal uiteengelegen — provincies, beperken tot slechts één gewest.

Behalve het omschreven hiaat ter zake van de topfunctionarissen was ook de bezetting met administratief personeel — zowel bij de Geneeskundige Hoofdinspectie als bij de regionale Geneeskundige Inspecties — kwalitatief en kwantitatief ten enen male onvoldoende. Noodzaak tot uitbreiding — ook in deze sector — vond mede zijn rechtvaardiging in het feit, dat niet alleen tal van nieuwe inzichten baan hadden gebroken, maar dat — mede hierdoor — bovendien niet aan een grote vermeerdering van werkzaamheden viel te ontkomen.

Voor welke — vrijwel onoplosbare — moeilijkheden de verantwoordelijke werkers aan het front van de landelijke gezondheidszorg kwamen te staan, moge blijken uit — slechts enkele van de vele — authentieke gegevens, geput uit eigen belevenis.

OPSPORING

Bij de installatie als Geneeskundig Inspecteur werd een — apart schriftelijk — bewijs tot opsporingsbevoegdheid ontvangen. Kersvers uit een langjarige, drukke, huisartsenpraktijk ontsproten — volkomen onkundig met andere ambtelijke besognes dan die, gelegen op het strikt geneeskundige vlak — werd dit bewijs opgevat als een soort niet te ontkenen — opdracht. De kwintessens van deze opvatting zou — in al zijn onaangename gevolgen — al spoedig leiden tot het inzicht, dat hier de inspectorale schoen toch wel in hevige mate wong.

1. Na nauwelijks enige maanden in de nieuwe baan werkzaam te zijn geweest, werd een klacht ontvangen over veelvuldige uitoefening van allerlei geneeskundige handelingen door een onbevoegde, die in dienst zou staan bij een praktiserende huisarts. Laatstgenoemde zou de onbevoegde, die in oorlogstijd zijn sporen als „Sanitater” ruimschoots had verdiend, dermate het vertrouwen hebben geschonken, dat hij deze verschillende onwettige handelingen zou hebben opgedragen. De binnengekomen klacht lag de nieuwe Geneeskundig Inspecteur danig zwaar op de maag. Niet ingewerkt door zijn voorganger of diens — tijdelijke — vervanger, noch ook door de Overheid in staat gesteld zich op de hoogte te (laten) stellen van wezenlijke moeilijkheden, in zijn nieuwe baan te verwachten, wist hij niet op welke wijze dit onverwachte varkentje te

wassen. Na langdurig beraad kwam hij uiteindelijk tot de slotsom verplicht te zijn **ambtshalve** zoveel mogelijk bewijsstukken op te sporen, door — in hoogst eigen persoon — als „pseudo-rechercheur” de hort op te gaan.

DEURMAT

2. De opzet om bij enkele — door klager opgegeven — patiënten eigenmachtig nadere informatie in te winnen, leverde bij een drietal van dezen goed bruikbare resultaten op. Bij een vierde echter werden niet-voorzien moeijkheden ondervonden. Wat toch bleek hier het geval:

Toen de bewoonster haar huisdeur had geopend zette de pseudo-rechercheur onder bekendmaking van zijn ambtelijke hoedanigheid en van het doel van zijn komst, reeds — in alle onschuld — een voet op de deurmat. Ware deze stap achterwege gebleven, dan zou hem de deur voor zijn neus zijn dichtgedaan, omdat de bewoonster niet had begrepen, dat zij met een officiële Rijksambtenaar had te doen, die enige inlichtingen bij haar wou komen inwinnen. Nu de vreemdeling eenmaal op de vloermat stond nodigde zij hem welwillend binnen en volgde er een langdurig, vriendelijk, onderhoud, dat vele interessante gegevens opleverde.

Na deze — psychisch nogal inspannende — recherche-tocht op zijn bureau teruggekomen besepte de — in dit soort zaken nog erg onervaren — ambtenaar, dat het in feite beneden de „standing” van een Geneeskundig Inspecteur moest worden geacht met het mombakkes van een rechercheur voor huizen binnen te dringen door zijn voet tussen de deur te plaatsen.

STRAPATSEN

3. Wie zou menen, dat met de — nare — ervaringen bij bovenomschreven strapatsen opgedaan, de gekwelde Geneeskundig Inspecteur terzake van deze klacht af zou zijn van verdere ambtelijke temptaties, vergist zich schromelijk.

Er volgden welhaast nog zenuwslopender dagen omdat het verzamelde bewijsmateriaal moest worden geordend en daarna verwerkt tot een tweetal processen-verbaal met aansluitende klachten bij kanton-gerecht en Medisch Tuchtcollege. Tegen de inhoud van deze juridisch-ambtelijke stukken mocht geen enkele aanmerking door een rechtskundig raadsman kunnen worden gelanceerd, daar dan de kans groot zou zijn, dat de aanklager het proces zou verliezen. Het lukte tenslotte — na veel hoofdbrekens en het lozen van talloze diepe zuchten — een en ander vrij bevredigend voor elkaar te krijgen.

Maar ook deze — de Geneeskundig Inspecteur ten enen male **niet liggende** — activiteiten deden hem ter dege beseffen, dat — ook op dit punt — bij het Staatstoezicht op de Volksgezondheid een groot

hiaat valt op te vullen. Het ontbreekt het Ministerie van Volksgezondheid en Milieuhygiëne aan juridisch geschoolde krachten bij het Staatstoezicht om boven uiteengezette klachten panklaar bij de Inspectie op tafel te leggen.

4. Met al het gezwoeg terzake het samenstellen van onweerlegbare klachten bleek nog geen einde te zijn gekomen aan de inspectorale bemoeienissen ten opzichte van „het eerste artikel, waaraan deze ambtenaren zich hebben te houden: de HANDHAVING der wetten en verordeningen, in het belang van de Volksgezondheid vastgesteld”.

Enige tijd na het verzenden van de — met moeite samengestelde — klachten kwamen oproepen om — als klager en deskundige — te verschijnen voor:

- de kantonrechter terzake wetsovertreding van de „ex-Sanitater” en
- het Medisch Tuchtcollege in verband met de klacht tegen diens werkgever, de — tot wetsovertreding aanzettende — huisarts.

Ook de verplichtingen in dit opzicht gaven de — zijn taak in dezen zéér serieus opvattende — Geneeskundig Inspecteur van de Volksgezondheid, talloze hoofdbrekens.

A. P. N. DE GROOT

Intelligentie voor f 25.--

TIEN MEDEWERKERS VAN de Consumentenbond stuurden door henzelf geschreven teksten naar de Akademie voor Wetenschappelijk Grafologisch Onderzoek te Amsterdam. Een instelling, die met de computer handschriften onderzoekt voor f 25.— per stuk. Ze kregen lappen computertekst terug met nogal gelijklopende karakterbeschrijvingen. Het lijkt, dat de geprogrammeerde uitspraken over „onbegrepenheid in de jeugd” en „behoefte aan sensatie” er vrij willekeurig uit zijn komen rollen. Ook de door de computer „intelligent” genoemde medewerkers werden er niet wijzer van.

Consumentenbond

ONLANGS HEEFT DE Consumentenbond zijn 450.000ste lid ingeschreven. De bond, die in 1952 is begonnen met 141 leden is inmiddels gegroeid tot de op twee na grootste consumentenorganisatie ter wereld. Alleen de organisaties in Groot-Brittannië en in de Ver. Staten zijn groter. Uitgedrukt in procenten van de bevolking is de Consumentenbond zelfs de allergrootste.

Homoepathisch kuuroord

HOMOEOPATHEN HEBBEN HET plan om in het Kurhaus te Scheveningen een modern zeekuuroord te vestigen. Er is een stichting, de Internationale stichting ter bevordering van de homoeopathie en natuurgeneeswijze, Interbena, die deze plannen heeft voorgelegd aan de ministers van volksgezondheid en sociale zaken.

Fraai modewoord "ALTERNATIEF" moet ordinaire kwakzalverij bemantelen

EEN WARE KWAKZALVERS MANIFESTATIE werd vlak voor Pinksteren in het meditatiecentrum De Kosmos aan de De Ruyterkade in Amsterdam gehouden. Maar het woord kwakzalver of kwakzalverij viel er nauwelijks te beluisteren. Men had het over „alternatieve geneeswijzen” en het gonsde dan ook van de natuurgeneeswijze, de iriscopie, de piskijkerij, van handoplegging en homeopathie, acupunctuur, medische astrologie . . .

„Dag dokter” heette deze manifestatie, die niet minder dan drie dagen duurde. Mogen we P. van der Eijk van De Tijd geloven, dan waren er toch nog enige artsen, zoals de anthroposofische arts H. S. Verbrugh uit Rotterdam, de kritische arts, dr. W. Jemhoff, „vermoedelijk de enige specialist in Nederland die een bij de pijpen in bonte kleurenpracht uitlopende paarse broek draagt”. Een forum werd geprepareerd door de medische socioloog dr. C. Aakster, maar er was warempel nog een vertegenwoordiger van de universiteitsgeneeskunst, prof. dr. A. de Froe, rector-magnificus van de Universiteit van Amsterdam.

En uit de mond van prof. De Froe hoorde Rob Sijmons van Vrij Nederland tenminste nog een paar zaken als kwakzalverij betitelen. Zoals de medische astrologie die de hoogleraar zonder meer als onzin bestempelde, de iriscopie die hij onbruikbaar vond voor de algemene diagnostiek en de uroscopie oftewel de piskijkerij die hij ook geen bruikbaar instrument vond.

In het vergeetboek

PROF. DE FROE vond overigens dat het jammer is dat het gebruik van bepaalde kruiden in het vergeetboek is geraakt. Hij meent dat er meer dan nu gebeurt, gebruik van gemaakt zou moeten worden. Maar dan uiteraard niet door onbevoegden! Ook de Voorburgse arts dr. L. F. Bakker heeft in zijn proefschrift „Kwakzalverij en onbevoegd uitoefenen der geneeskunst” (Assen 1969) die mogelijkheid bepleit.

In de Kosmos hoorde Rob Sijmons uit de mond van een vormingswerker allerlei bezweringsformules, zoals „We moeten van onze schoolse kennis af en weer terug naar de beleving”, „Ziekte is een symptoom van gezondheid”, „De alternatieve genezers benaderen de mens in zijn totaliteit; zij moeten het eigen regeneratievermogen van het lichaam versterken”, „Het subjectieve element moet in de geneeskunde terug”, „We moeten op een andere manier in ons lichaam kruipen”.

Ga daar maar aanstaan met een gezwel in de twaalfvingerige darm!

De arts Verbrugh, verbonden aan de medische faculteit te Rotterdam, richtte zijn critiek vooral op de naar zijn mening vastgeroeste en monopolistische „faculteitsgeneeskunde”

Bundel „Dag dokter”

EN DAT WOORDJE alternatief! Een naturopaat is een alternatieve genezer, net als een iriscopist . . . Neen, van het woordje kwakzalverij houdt men niet — dan maar beter de camouflage van het modewoord alternatief. Bij gelegenheid van de manifestatie in De Kosmos heeft een instelling in Amersfoort, de Horstink (telefoon volgens De Tijd 03490 - 11523) een documentatie uitgegeven, waarin een aan-

tal publicaties over alternatieve geneeswijzen zijn gebundeld. Compleet met een adressenlijst; daarin zijn ook artsen opgenomen, die alternatieve geneeswijzen als acupunctuur, natuurgeneeswijze of homeopathie beoefenen. Titel van de bundel „Dag dokter” . . .

„Een niet onbelangrijk deel van de adepten van de natuurgeneeswijzen verwerpt”, constateert Rob Sijmons in VN, „alles wat maar zweemt naar „wetenschappelijke methode”. Als toppunt van walging schijnt daarbij het begrip statistiek te fungeren (hetgeen aan gezichtsuitdrukking en toon bij het uitspreken van het woord ondubbelzinnig valt af te lezen). Daar is niets tegen in te brengen, iedereen kan verwerpen wat hij wil, maar

de gewone patiënt blijft in de kou staan: er zijn dan namelijk geen criteria meer om de waarde van een geneeswijze te bepalen. Wat uiteraard de deur naar de kwakzalverij wagenwijd openzet”, aldus Rob Sijmons.

Homoopathische zuinigheid kon wijsheid wel eens bedriegen

DE HOMOEOPATHIE DATEERT uit de laatste jaren van de 18de eeuw toen Hahnemann de idee ontwikkelde om het lichaam in zijn strijd tegen een ziekte te activeren door een hele kleine dosis te geven van die stof, die in grotere hoeveelheden dezelfde verschijnselen zou oproepen als de ziekte.

De homeopathie was toen de reactie op de gewoonte van die dagen om flink wat geneesmiddelen voor te schrijven en ingewikkelde recepten samen te stellen. Intussen is er veel veranderd, maar er zijn nog altijd beoefenaars van de homeopathie: bevoegden, dat wel. De arts A. van 't Riet doceert aan de Vrije Universiteit te Amsterdam als privaats- docent de homeopathische geneesmiddelen-leer. Hij woont tegenwoordig in het Brabantse Mierlo, aldus weet een medewerker ons te berichten.

Dokter Van 't Riet, 58 jaar, was aanvankelijk huisarts in Den Haag, maar is onlangs naar Mierlo gekomen waar hij zich alleen nog maar met specialistische homeopathische geneeskundige hulp wil bezighouden. Het aantal patiënten dat hij in Brabant krijgt neemt snel toe, ofschoon hij het na een succesvolle praktijk in Den Haag juist wat kalmer aan wilde gaan doen.

„Je kunt je er als arts verschrikkelijk kwaad over maken dat je hier mensen krijgt die jarenlang mishandeld werden met allerlei medicijnen terwijl ze met zeer eenvoudige middelen kunnen worden genezen”, aldus de heer Van 't Riet. Hij kan melden dat er in Amsterdam veel belangstelling is voor zijn colleges. Hij verwacht dat de homeopathie steeds meer

bekendheid zal krijgen en dat de controle op de homeopathische geneesmiddelen ter hand zal worden genomen. „Nu wordt het een homeopathisch arts nog vaak onmogelijk gemaakt om een gedegen wetenschappelijke proef met een dergelijk geneesmiddel te doen aan een erkende kliniek.”

Slechts één percent

HET AANTAL HOMOEOPATHISCHE artsen is overigens niet groot in ons land: één procent. Vijftien procent van de artsen maakt vaak gebruik van homeopathische geneesmiddelen, aldus de heer Van 't Riet. In de hele EEG liggen de cijfers hoger: respectievelijk 3 en 20 pct. Volgens een ander statistisch gegeven van dokter Van 't Riet schrijft de homeopathische arts in ons land in kosten de helft voor van de geneesmiddelen die, per jaar en per patiënt, de „gewone” huisarts voorschrijft (dit laatste bedrag belooft thans ongeveer f 40).

Men zou eens moeten uitrekenen, vindt de heer Van 't Riet, hoeveel miljoenen men zou besparen als de geneeskunst meer dan nu zou inhaken op de homeopathische geneeswijze waarvoor de belangstelling wel toeneemt maar veel te traag, naar het oordeel van de heer Van 't Riet. Wij vrezen echter, dat de homeopathische zuinigheid, in 't groot aangepakt, wel eens danig de wijsheid kon bedriegen.

**LEDEN,
WERFT LEDEN!**

TV-criticus zag een "raar programma"

BESTAAT ER WERKELIJK helderziendheid? Die vraag kwam op 7 april aan de orde in de televisie-uitzending Diagnose. Men kan wel aannemen dat deze uitzending in veel huiskamers driftig is bekeken... en er de nodige verwarring heeft gezaaid. In de Tijd schreef de tv-criticus Herman Hofhuizen er over. Hij nam enige afstand van de zaak en schreef het volgende, geestige commentaar:

Men hoeft werkelijk niet eens zo helder te zien om te vermoeden dat dit typisch een onderwerp is voor Jac. van Belle. Nou, die zat de langgerekte, twee uur durende, séance voor. Hij werd overigens geassisteerd door Sonja Barend. Verder was natuurlijk een beroep gedaan op de onvermijdelijke deskundigen op dit gebied prof. dr. W. H. C. Tenhaeff en de paragnost Gerard Croiset, die overigens wegens ziekte niet in de studio aanwezig kon zijn. Je vroeg je onwillekeurig even af of hij dat niet had kunnen zien aankomen. Maar goed, hij legde wel op een uit 1967 daterend filmpje met doorslaand succes een stoelenproef af. Het produkt maakte louter op grond van de erbarmelijke beeld- en geluidskwaliteit een nogal louche indruk.

Het was ook voor de rest een raar programma: wat dat betreft paste het geheel in de sfeer van het ongewisse onderwerp, waarvan je toch al nooit weet of het nu thuis hoort in het kader van de volksuniversiteitachtige, populaire wetenschap, (ik hoor prof. Tenhaeff brommen), in die van de kwakzalverij of in die van de kermis-attractie. Een rijk geschakeerd panel, een drietal vreemd sturende paragnosten en de goochelaar Richard Ross slaagden er eenszins in de bestaande verwarring dienaangaande op te heffen.

Gaande de uitzending werd een stuk of vijf keer een gesprek-onderwerpje afgesneden omdat het „later nog aan de orde zou komen”. Op het moment zelf dacht ik steeds bij mijzelf: daar komt geen bal van terecht. En ik kreeg gelijk. Toch zou ik deswege niet graag aanspraak op ook maar de geringste paragnostische begaafdheid maken. Eerder vermoed ik, aldus besluit Herman Hofhuizen zijn tv-commentaar in De Tijd, dat het te maken heeft met enige ervaringen inzake het kijken naar forumachtige tv-programma's.

Uw contributie over 1974

Nog niet betaald? Onze penningmeester zal het nu graag ontvangen. Gireer nog vandaag f 10.-- op Postgiro 32237 of Gem. Giro K 1672 te Amsterdam.

Occultisme uit den boze, omdat het van den boze is?

„HEEL HET PARANORMALE een gevaarlijk en zelfs verboden terrein” — aldus de titel van een stuk dat de gereformeerde evangelisatiepredikant te Rotterdam, dr. K. J. Kraan in het dagblad Trouw schreef. Dr. Kraan is ook voorman van de charismatische beweging en als zodanig heeft hij geprotesteerd tegen het optreden van de „magiër”, zoals hij het noemt, Uri Geller — de variété-artiest, die zoals men weet „met zijn blik” horloges aan het lopen zet die jaren hebben stilgestaan, vorken en ander bestek buigt.

Dr. Kraan wijst er op, dat in de bijbel de magie al verboden werd. Mensen, die zich spelenderwijs in de manipulaties van een Uri Geller laten betrekken lopen grote gevaren. Want telkens weer zijn kwalijke gevolgen te duchten op psychisch en geestelijk terrein met depressies, angsten en zelfmoordneigingen.

Een redacteur van Trouw vindt, dat de Amerikaanse antropologe Ruth Benedict gelijk heeft, wanneer zij stelt, dat de secularisatie meer gaat ten koste van de godsdienst dan van de magie. Maar hij meent, dat het niet allemaal zo verontrustend is als dr. Kraan meent. Wel vindt hij het bedenkelijk dat dr. Kraan deze verschijnselen niet ziet als bijgeloof maar als gebruik (misbruik) van „demonische” krachten. „Dat Uri Geller het daarbij speciaal moet ontgelden is wat naïef; er zijn wel gekkere dingen. Dat dr. Kraan Uri's kunstjes onhandig bestempelt als „witte magie” komt ook voor zijn rekening”, aldus nog steeds de schrijver in Trouw, die vindt dat Tenhaeffs bewering dat parapsychologische verschijnselen bestaan wat voorbarig is.

Wat de schrijver in Trouw telkens weer verbaast is, dat men in het reformatorische

volksdeel herhaaldelijk uitingen hoort, dat men van geestenbezwinging is teruggekomen, niet omdat die geesten niet zouden bestaan, maar omdat het uit de duivel zou zijn. „In een christelijk-gereformeerd catechisatieboekje van ds. Velema wordt uitdrukkelijk tegen spiritisme gewaarschuwd, niet omdat het onzin is maar omdat het niet mag”. Sinds kort, vertelt Trouw er nog bij, bezit Nederland trouwens ook een duivels-uitdrijvende dominee — maar die is hervormd.

Spiraaltje

DE SENSATIE VAN het optreden van de „door zijn blik vorken verbuigende” Israëliëse artiest Uri Geller is weer weggeëbd. Desniettemin is hem nog een proces aangedaan wegens zijn activiteiten, die ook op langere baan gevolgen zouden hebben. Zo beweert een Deense dame dat zij zwanger is geworden omdat Uri Geller met zijn magisch optreden het voorbehoedmiddel dat zij gebruikte, namelijk een spiraaltje, zou hebben „verbogen”, waardoor het spiraaltje zijn werking verloor.

Samuels in hoger beroep

DE HOOGBEJAARDE GEWEZEN arts dr. J. Samuels is van het vonnis van de Amsterdamse rechtbank, die hem een boete van 20.000 gulden had opgelegd, in hoger beroep gegaan. Van die 20.000 gulden was 5000 gulden voorwaardelijk met een proeftijd van drie jaar.

Samuels heeft inmiddels aan de dagbladen een rondschriven doen toekomen met de snorkende titel: „De Samuels-therapie en vooral de Samuels-prophylaxis zijn door mij gemaakte ontdekkingen die een weldaad zijn voor de mensheid. Hij eindigt de brief met de oproep: „Landgenoten, steunt een Nederlander die ontdekt heeft, waarnaar sinds de tijd van Hippocrates tevergeefs werd gezocht”.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, Secretaresse; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; P. H. A. Poll, Dierenarts te Zelst; Mr. J. D. van den Berg, Vice-President Arrondissements-Rechtbank te Arnhem; J. E. Buijer, Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle; P. L. Stal, Arts te Hilversum; J. M. de Haas, Tandarts te Heemstede; Mej. Drs. P. H. van Marle, Apotheker te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam; Adviserend bestuurslid: Dr. S. Lelie, Geneeskundig inspecteur van de Volksgezondheid in Zeeland, Middelburg.

Lidmaatschap van de Vereniging Incl. Maandblad min. f 10.—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

BLZ. 26

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 10.—; studerende f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Oppericht 1 Januari 1881

MARKANTE FACETTEN

Repercussies naar aanleiding van het rapport van de staatscommissie - De Vreeze (V)

door *A. P. N. de Groot, arts, voorzitter*
Vereniging tegen de Kwakzalverij

Alvorens over te gaan tot het openbaren van enkele — van de vele, ons bekende — **frappante mislukkingen** als gevolg van onbevoegd uitoefenen der geneeskunst, moge eerst aandacht worden gevraagd voor de situatie, waarin een wettelijk aansprakelijke bestrijder hiervan verkeerde op het moment van zijn overgang naar de Geneeskundige Inspectie.

In een langjarige, drukke, huisartsenpraktijk was het punt „kwakzalverijbestrijding” nimmer aan de orde geweest. Bij de ambtsaanvaarding werd — mede omdat reeds geruime tijd een vacature als Inspecteur had bestaan — in dezen **in geen enkel opzicht** voorlichting en/of begeleiding ontvangen.

Door bovenvermelde omstandigheden **volkomen onvoorbereid** op dit belangrijke onderdeel van de nieuwe taak, moest maar worden ondervonden hoe zich door de te verwachten moeilijkheden heen te slaan.

De enige mogelijkheid om zich in deze materie **enig inzicht** te verwerven bestond in het bestuderen van de gegevens, omtrent dit punt berustend in het archief. Hierdoor werd het **vermoeden**, dat het met de gevolgen van de kwakzalverij niet zo'n vaart zou lopen, volkomen veranderd in de **zekerheid**, dat in de nieuwe baan op dit punt **levensgevaarlijke activiteiten niet sporadisch** zouden moeten worden bestreden.

ZEKERE WEERSTAND

De overtuiging, dat het nimmer zou gelukken optimaal tegen deze overtredingen — die vaak het **kenmerk van misdrijf** in zich dragen — op te kunnen tornen berust op de volgende overwegingen.

● 1. In principe bestaat ELKE Geneeskundig Inspecteur een zekere **weerstand** tegen dit onderdeel van zijn taak, omdat politieel — en rechtskundig — zo goed als justitieel werk:

a. **niet strookt** met zijn innerlijke gevoelens.

b. **volkomen vreemd** is aan zijn opleiding als arts.

c. **moeizame manuren** vergt, die met veel meer bevrediging zouden worden gewijd aan problemen, gelegen op het medische vlak.

d. **eigen goede naam** als ambtenaar **kàn schaden** bij verliezen van een ambtshalve ingediende klacht.

e. werkzaamheden betreft, waarbij vrijwel **géén medewerking** wordt verkregen **van derden**.

● 2. Zullen desondanks de ambtelijke verplichtingen in dezen **naar behoren** worden **nagekomen**, dan is een eerste vereiste, de **absolute overtuiging** te zijn toegedaan een goede gezondheidsZORG slechts dan doeltreffend te dienen als **alle**, ter kennis komende, **wetsovertredingen** aan een **deskundig onderzoek** worden onderworpen en tevens een **consequente vervolging** wordt ingesteld.

Dit laatste heeft als diepere betekenis, dat eventuele activiteiten ter opsporing en vervolging **niet** door de Geneeskundig Inspecteur **persoonlijk** moeten worden uitgevoerd, maar — **onder diens leiding** — door een team van terzake deskundig politieel- en rechtskundig personeel.

HOGER PLAN

● 3. Een en ander zou het vervolgingsbeleid **op een hoger plan verheffen** en bovendien de **animo** dit overheersende deel van de inspectorale taak gewetensvol te verrichten, in hoge mate **ten goede komen**.

Dat de lust onder de huidige omstandigheden — n.l. het **niet ter directe beschikking** hebben van deskundig personeel en het ervaringsfeit dat zelfs eventuele **kroongetuigen** weigeren enigerlei verklaring af te leggen — **niet** tot het uiterste **gestand wordt gedaan**, is — hoewel niet goed te

praten — toch ergens wel verklaarbaar.

● 4. Uit deze mentaliteit resulteert echter, dat er **geen sprake** kan zijn van een **optimale vervolging** en dat vaak ernstige gevolgen van onbevoegd uitoefenen der geneeskunst — **OOK** door vermeende z.g.n. „bonafide genezers”(?) — **nimmer aan berechting toekomen**.

Dit betekent, dat dit soort **feitelijke misdrijven in geen enkele statistiek** zijn opgenomen. De gegevens, waarop de Staatscommissie-de Vreeze haar inzichten in dezen dus baseert, berusten dan ook in geen enkel opzicht op de daadwerkelijke stand van zaken.

GEVAARLIJKE VRIJHEID

● 5. De Voorzitter van deze Staatscommissie bracht in zijn radio-praatje onder meer naar voren:

a. „de straffen zijn héél gering, er wordt heel weinig bij de justitie aangebracht, er komt heel weinig wat tot een veroordeling leidt en dan is er een hele lichte boete” en

b. „wel, het voorstel van de Commissie is om inderdaad een zekere vrijheid te geven aan de mensen om hulp te zoeken, ook bij magnetiseurs enzovoort”.

De Vereniging tegen de Kwakzalverij stelt hiertegenover, dat:

sub a. het aanbrengen van slechts weinig overtredingen en de geringe bestraffing terzake **niet in overeenstemming** is met het grote aantal misdrijven, dat — tegen het belang van een goede gezondheidsZORG — metterdaad wordt gepleegd.

sub b. deze vrijheid van keuze in vele gevallen **levensgevaarlijke consequenties** na zich zal slepen.

De Vereniging staat dan ook op het onwrikbare standpunt, dat mensen, die in hun **onwetendheid** niet beseffen, dat het „placébo-effect” betekent, dat ELKE onbevoegde — dus ook ELKE would-be „bonafide” — bij 65% van zijn „klanten” ernstig nadeel kan berokkenen, door de Overheid **tegen zichzelf moeten worden beschermd**.

VERVOLG OP BLZ. 28

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoedigen is KWAKZALVERIJ

AUTHENTIEK

Mogen de volgende authentieke voorvallen er het hunne toe bijdragen de verantwoordelijke leiders te doordringen van de ernstige gevaren, verbonden aan de voorstellen tot wetswijziging in dezen, aanbevolen in het rapport van de Staatscommissie-de Vreeze.

Mogen hierdoor ook al diegenen, die — zonder verstandelijke inslag — op louter gevoels- en/of geloofsoverwegingen hun vermeende „bonafiden” propageren, de schellen van de ogen vallen.

Onderstaande misdrijven zijn alle drie afkomstig van één en dezelfde onbevoegde, destijds in den lande beroemd als een van de beste z.g.n. „bonafide(?) genezers”(?) en als zodanig door tallozen geadoreerd. De openbaring van deze paar misdrijven — slechts een klein gedeelte van alle ongelukken, die door onbevoegden worden veroorzaakt — houden een ernstige vingerwijzing in, die zeer duidelijk pleit tegen de tendens van het Rapport-de Vreeze.

I JONG LIJDEERTJE

Bij het bestuderen van de gegevens uit het archief werden meerdere — al dan niet aan berechting onderworpen — overtredingen aangetroffen.

Eén van deze was dermate **dramatisch**, dat kennismaking met dit, **niet vervolgd misdrijf** de ongewijde functionaris op slag de overtuiging bijbracht van het levensgrote gevaar, dat ELK onbevoegd uitoefenen der geneeskunst met zich brengt.

Het betrof een **jong lijdeertje aan toevallen**, dat door zijn behandelende artsen met dieet en medicamenten zo goed was gereguleerd, dat het reeds een paar jaar lang geen enkele aanval meer te verduren had gehad.

De ouders — hierdoor in de waan verkerend, dat hun kind zou zijn genezen, — konden zich moeilijk verenigen met de gedachte, dat het zijn hele verdere leven „aan de druppeltjes zou moeten blijven”. Daarom gingen zij — in volle overtuiging — te rade bij de — hun aangeraden „goede” onbevoegde.

Deze praatte de verontruste ouders naar de mond en suggereerde, dat hij het kind in niet te lange tijd van het slikken van druppeltjes af zou kunnen helpen. Hij liet de helft van de — door de arts voorgeschreven — medicijnen vervallen en liet ze vervangen door — door hemzelf te leveren — homoeopatische. De drastische vermindering van de heilbrengende — oorspronkelijke — geneesmiddelen had ten gevolge, dat het kind na korte tijd zijn toevallen terugkreeg en wel in die mate,

dat het na een paar weken kwam te overlijden in een stortvloed van aanvallen.

Aan enigerlei vorm van vervolging — laat staan berechting — is het **niet toegekomen**, omdat de ouders **pertinent weigerden** ook maar iets ten nadele van de wetsovertreder te ondernemen.

De motivering tot dit — funeste — standpunt luidde, dat:

1. het, **op zo'n ellendige wijze**, verliezen van hun dierbaar kind hen zo had aangegrepen, dat ze niet meer bij machte waren het hele verloop bij een rechts-geding nogmaals **geestelijk te moeten verwerken** en
2. zij **geheel vrijwillig** de „hulp” (sic) van een te goeder naam en faam(?) bekend staande onbevoegde hadden ingeroepen en het daarom **niet oorbaar** achten deze een proces aan te doen.

Deze houding van de **kroongetuigen** had ten gevolge, dat:

1. het **misdrijf** van deze wetsovertreder niet werd vervolgd en derhalve ook **niet berecht noch in de statistiek opgenomen**, en
2. eventuele **latere slachtoffers** niet gewaarschuwd werden voor mogelijke kwade gevolgen, die ook hen zouden kunnen treffen bij raadplegen van deze — gevaarlijke — „bonafide genezer”.

Bovenstaande **schokkende ervaring** met de bewuste onbevoegde staat geenszins alleen. Het complex van gezamenlijke ont-hullingen moge onloochenbaar aantonen, dat de leuze: „vrijheid van keuze om raad te zoeken bij wie men maar wil” **positief levensgevaarlijk** in 65% van de gevallen moet worden geacht.

II TUBERCULOSE

Een huisarts, gevestigd op een van de Zuidhollandse eilanden, verzocht een onderzoek in te willen stellen tegen de, onder I aangevochten, onbevoegde.

Hij deelde mede, dat een bejaarde patiënt, lijdende aan open tuberculose, positief sputum opgevend, door de longarts aangeraden was zich aan een strenge sanatorium-kuur te onderwerpen.

Genoemde — voor zijn omgeving gevaarlijke besmettelijke — zieke zag heel erg op tegen deze kuur en ging — op advies van kennissen — om „geneeskundige” raad (?) naar de — met name genoemde — „bonafide genezer”(?).

Deze ontried zijn nieuwe „klant” dringend de sanatorium-kuur onder de mededeling hem „wel even” van zijn „bronchitis” af te zullen helpen. Daarbij deelde hij ijskoud mede, dat er geen enkel bezwaar zou bestaan — ook, in het vervolg nog — zijn **kleinkinderen te blijven „knuffelen”**.

Het onontkomenlijke optreden van een epidemie van tuberculose in de omgeving

van de besmettelijke patiënt werd dan ook in een mum van tijd werkelijkheid. Dit misdadige gevolg van het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst was dan ook de directe reden voor het verzoek van de huisarts.

Indachtig aan de bezwaren, ondervonden bij de opsporing en vervolging van de — reeds eerder vermelde — „Sanitärter” en diens werkgever werd besloten ditmaal **proces-verbaal door de plaatselijke politie** op te laten maken. Teneinde dit te bewerkstelligen werd — in alle onnozelmheid — **ambtshalve** aan de burgemeester van de landelijke gemeente verzocht zijn veldwachter hiertoe opdracht te willen geven. Op dit verzoek werd — ook na enige dringende schriftelijke rappels — niets vernomen.

Toen — na maanden afwachten — besloten werd het verzoek telefonisch te herhalen, deelde genoemde magistraat mede het schrijven te hebben opgelegd daar hij — als opper-bewindsman van zijn gemeente — geen enkele zeggingschap had over de, ter plaatse gevestigde, veldwachter, omdat die in Rijksdienst stond. Tableau: vraagt U maar niet hoe deze eerste burger tegenover het begrip „kwakzalverij” stond.

Deze gang van zaken, veroorzaakt, doordat bij een **verkeerde instantie te biecht** was gegaan, had tot gevolg, dat ook nu weer dezelfde „bonafide” voor vervolging en berechting **gespaard bleef**.

Wederom een ernstig misdrijf, dat **niet is toegekomen aan opname** in statistische gegevens, die het fundament vormen van het rapport-de Vreeze.

III KNOBBELTJE

Een betrekkelijk jonge vrouw met een „knobbeltje” in de borst, werd door de chirurg dringend borst-amputatie aangeraden. Doodsbenauwd voor deze — verminkende — ingreep besloot patiënte alvorens hiertoe over te gaan, eerst advies in te winnen bij een — haar sterk aanbevolen — onbevoegde. Natuurlijk weer dezelfde van beide vorige misdrijven.

De befaamde kwakzalver **ried operatie ten sterkste af** onder het motief dat er geen sprake zou zijn van borst-kanker. Hij verkondigde, dat men in alle landen van een chirurgische behandeling was teruggekomen en garandeerde zijn „klant” in 2 maanden „van binnen uit” te zullen genezen. (sic).

Na een be(mis)handeling — met poeders en dieet — kwam patiënte onder elendige omstandigheden te overlijden.

Wederom ontliet de „begenadigde” onbevoegde zijn terechte straf.

Ook in dit geval weigerde de kroongetuige — de ontroostbare weduwnaar — pertinent ook maar enige verklaring ten nadele van de „bonafide genezer” af te leggen.

Moge het boven nader uiteengeplozen drielid misdrijven — alle straffeloos door

Pubiek trekt grif de beurs open voor grof boerenbedrog:

MAGNETISCHE ARMBANDEN

DE MAGNETISCHE ARMBANDEN komen weer in de mode. Neem nu eens „De Toren” ter hand, weekblad voor de Bommelerwaard, oplage 13.000 exemplaren. Een uitgave van het Brabants Dagblad dat ook op het terrein van de huis-aan-huisbladen een graantje meepikt. En op de voorpagina van deze „Toren” een bericht van drogisterij Aalders uit Zaltbommel: Drogisterij Aalders lanceert Japanse gezondheidsarmbanden”.

EEN DEZER DAGEN, zo wil het bericht, heeft drogisterij Aalders de verkoop gekregen van Armanté magnetische gezondheidsarmbanden. Volgt een relaas, dat de redactie zonder één woord van critiek uit een folder samengaarde, en dat vermakelijk zou zijn om zijn semi-wetenschappelijk gedaas, ware het niet dat een aantal mensen er wel in zal vliegen en zo'n kostbare armband zal aanschaffen in de hoop zijn gezondheid te verbeteren. Of vage klachten te voelen verdwijnen..... ja, ja — en dan misschien te laat naar de dokter te gaan, want die vage klachten konden wel eens duiden op iets heel ernstigs.

Bij wie zo'n Japanse gezondheidsarmband draagt wordt een elektrische stroom opgewekt in de bloedcirculatie van het lichaam, aldus het vrouwblad, dat er dan tussen haakjes achter laat volgen: „Principe van de elektromagnetische stroommeters”. Wanneer een zwakke stroom door het bloed loopt neemt het aantal ionen toe en het geïoniseerde bloed stroomt met goed resultaat door het lichaam. Aan de andere kant, aldus nog steeds de folder, wanneer een vloeistof waarin zout is opgelost in contact komt met magnetische stroompjes veranderen de fysische eigenschappen van het bloed (principe van de magnetische scheiding van vloeistoffen) en dit bloed, stromend door het hele lichaam, heeft een goede uitwerking. De grootte van de elektrische krachten die voorkomen in het bloed is groter als het bloed vluggerstroomt (principe van de wet van Fleming) .....

Vaak levensgevaarlijk

VERVOLG VAN BLZ. 28

eenzelfde onbevoegde gepleegd — de verantwoordelijke bewindslieden tot diep nadenken zetten. In — nog komende — publicaties zullen ze in de gelegenheid worden gesteld kennis te kunnen nemen van nog meerdere — soortgelijke — misdrijven, die ten zeerste pleiten tegen aanname van — in het rapport-de Vreeze neergelegde — voorstellen tot verslapping van de strafbaarheid inzake onbevoegd uitoefenen der geneeskunst.

A. P. N. DE GROOT

En nog een certificaat

NU WE ZIJN aangeland bij Nobel-prijswinnaar Fleming, ontdekker van de penicilline zijn we ver genoeg voortgeschreden met de lectuur van deze kolde-riek folder. Rest nog te vermelden dat de heer Aalders aan de maker van het bericht in het Bommelse huis-aan-huisblad heeft verzekerd dat iedere armband plus collier voorzien is van een certificaat van het Japanse ministerie voor volksgezondheid. De prijs van de magnetische armbanden is in de advertentie bij het bericht vermeld: f 39,95.

Ook in Alkmaar zijn bedrijven die het „wondermiddel” verkopen, weet de Alkmaarse Courant te vermelden. In Hoorn verkocht de drogisterij Jongens binnen korte tijd al 1500 exemplaren van deze armbanden, die worden aangeprezen met zinnen als deze: „Als u last hebt van reumatiek, spit, stijve schouders, hoge bloeddruk, oververmoeidheid en zenuwpijnen, draag dan een originele Japanse magnetische gezondheidsarmband”.

Een grote kop boven het artikel in de Alkmaarse Courant waarschuwt echter: „Magnetische armbanden kostbaar boerenbedrog”. En de Alkmaarse huisarts dokter R. F. Westerkamp vertelde aan de krant: „De fabrikant is een handige jongen, die er een hoop geld aan verdient”. Volgens hem gaat er alleen suggestieve werking van de armbanden uit, „maar dan moet je er wel heel sterk in geloven”. Ook de Alkmaarse reumatoloog J. K. Kalma wordt geregeld met de gezondheidsarmbanden geconfronteerd. „Een moderne vorm van kwakzalverij”, constateerde hij. „Neen, helpen doen ze niet, alleen helpen ze de man die ze verkoopt”. Iemand van drogisterij Labori haalde er de acupunctuur bij en verzekerde dat „onze klanten het een geweldig middel vinden”.

Het publiek, zo eindigt het artikel in het Alkmaarse dagblad, veelal oudere mensen en AOW-ers, trekt grif de beurs open om een armband, die in prijs varieert van f 39,50 tot f 87,50 te kopen.

NIEUW, NEEN NIEUW is ook deze vorm van boerenbedrog bepaald niet. In de loop van de jaren heeft ons Maandblad herhaaldelijk de verkoop van deze „gezondheidsarmbanden” kunnen signaleren. Zo hebben wij in juni 1971 (blz. 24) melding gemaakt van „armbanden met magneetjes” die in de handel werden gebracht en die een wonderbaarlijke uitwerking op 's mensen gezondheid zouden

hebben. Dezelfde kolder als anno domini 1974.

Van hooggeachte zijde ontvingen wij nog twee advertenties, waarin onderscheidenlijk drogist Jongens in Hoorn en zijn collega Conijn in Hoorn reclame maken voor hun gezondheidsarmbanden. Aimée heten ze bij Conijn op de gedempte Turfhaven. Bij Jongens in de Nieuwsteeg worden ze aangeboden als „Een geheim uit het verre Oosten”, maar beide adverteerders schermen met officiële certificaten van het Japanse ministerie van gezondheid. Alleen er valt een merkwaardig verschil te signaleren: die bij drogist Jongens helpen (o.a.) tegen te hoge bloeddruk, die van drogist Conijn worden aanbevolen voor te lage bloeddruk.

„ZUIVERE KWAKZALVERIJ”, aldus de Consumentenbond in zijn oordeel over deze armbanden. Het z.g. certificaat van het Japanse ministerie van Gezondheid is een „fabrikaat” van de fabrikant van de armbanden. De Consumentenbond kwalificeert de beweerde werking van de armbanden als „een lachertje”, maar de prijs is „om te huilen”.

Een slankheidshotel

IN DUITSLAND heeft een hotelier zich speciaal toegelegd op gasten, die slank willen worden. In het restaurant is op de spijkskaart dan ook precies aangegeven hoeveel koolhydraten en hoeveel calorieën de verschillende spijzen en dranken vertegenwoordigen. Het hotel gelegen in Herdern bij Freiburg im Breisgau is kortelings geopend. Het telt 40 kamers, in hoofdzaak éénpersoonskamers, want de meeste „slankheidsgasten” komen op hun eentje. Overigens is wel op elke kamer een telefoon aanwezig om zich met de buitenwereld in verbinding te stellen en uiteraard ontbreekt het in het gebouw niet aan de nodige weegschalen.

Tot de inventaris behoren ook een zwembad en niet minder dan twee sauna's — alles om te vermageren. Een medicus staat de gasten met adviezen om slank te worden bij, maar dat is uiteraard niet inbegrepen bij de kamerprijs van 54 mark per persoon, zonder ontbijt. Het hotel heet Bad-Hotel Jägershäusle en het is op de Waltersberg gelegen en omdat alle kamers een balkon op het zuiden hebben kan men al denkend aan de lijn van zon en uitzicht genieten, zo belooft de directie in een prospectus zijn slankheidsklanten.

Tentoonstelling van kruiden in het openluchtmuseum te Arnhem

IN 1715 OMSCHREEF de Karmeliet monnik Broeder Joachim uitvoerig de productie van 'Eau de Mèliss des Carmes'. Aromatische kruiden als marjolein, kaneel, kruidnagel, muskaatnoot, anijs en koriander werden eerst afzonderlijk in alcohol afgetrokken en gedestilleerd. Hetzelfde gebeurde ook met Melissa, een geneeskrachtig kruid. Een mengsel van beide destillaten werd, na toevoeging van water nogmaals gedestilleerd. Het resultaat was de bovengenoemde rustgevendende drank, die een zekere beroemdheid heeft verworven.

Deze en vele andere bijzonderheden over rustgevendende en ontspannende kruiden zijn te zien in een nieuwe tentoonstelling in het expositiegebouwtje bij de Kruidtuin van het Openluchtmuseum te Arnhem. De bezoeker krijgt er een beeld van een reeks interessante oude toepassingen van kruiden, die vroeger en nu nóg gebruikt worden om hun gunstige werking bij geestelijke spanningen en kramp-toestanden.

Huismiddeltjes en middeltjes van kwakzalvers zijn al zo oud als de mensheid zelf. Echte geneeskruiden werden zeker in de 15e eeuw reeds gekweekt bij kloosters, kastelen en gasthuizen, voor eigen gebruik, maar ook om anderen te helpen. Ook apothekers in steden en dorpen hadden vaak zelf een tuintje om kruiden voor eigen bedrijf te kunnen oogsten. Vooral Noordwijk was in het begin van de 17e eeuw al een belangrijk centrum voor kruidenteelt. Ook werden wel kruiden die in het wild groeiden verzameld, vaak als welkome bijverdienste.

Al heel vroeg was de kennis van kruiden en hun werking als geneesmiddel in kruidenboeken vastgelegd en toegepast in kruidentuinen, zoals de Hortus Medicus in Amsterdam. Beroemd is het boek van Rembert (Dodoens, 16e eeuw). In vele 18e eeuwse kruidenboeken vinden we op één na alle kruiden genoemd die nu bekend zijn, ook met hun geneeskrachtige werking. Alleen de passiebloem is als geneeskruid pas veel later ontdekt. De kruiden werden meestal in samenstellingen gebruikt.

Rust en ontspanning
DE OP DE EXPOSITIE in het Arn-

hemse openluchtmuseum behandelde kruiden zijn in drie groepen te verdelen: de sedatieve (= rustgevendende), zoals valerian, melissa, hop; de anti-depressiva die in opwekkende zin de stemming beïnvloeden, zoals passiebloem (*Passiflora incarnata* L.), *Peganum harmala* L.; en de carminativa die op de maag werken, zoals alsem, pepermunt, kalmoes, marjolein, karwei en koriander.

Er zijn ook nog voorbeelden van krampeheffende kruiden oftewel spasmolytica; deze werken vooral op de onwillekeurige spieren bijvoorbeeld bij hartkloppingen, maag- en darmkrampen. Het zijn anijs, pepermunt, venkel, wolfskers, bilzenkruid, doornappel, kamille om er maar enkele te noemen.

Tenslotte worden ook de hedendaagse kruidenpreparaten getoond, die klinisch bewezen nuttig te zijn, zoals Valdispert, Passiflorine, Melissana en Nervium vegetabile Natterman.

Deze onder auspiciën van de Commissie voor de Kruidtuin tot stand gekomen tentoonstelling zal voorlopig dit hele seizoen te bezichtigen zijn. Ze geeft een interessante aanvulling op de honderden in de kruidtuin van het Openluchtmuseum groeiende kruiden.

Isolatie tijk niet voldoende

EEN MATRAS MOET voor warmte zorgen maar ook een teveel aan warmte en vocht gemakkelijk afgeven. De kern moet duurzaam zijn, het tijk goed van kwaliteit en de matras als geheel moet zich na ieder gebruik weer herstellen. De Consumentenbond onderzocht een aantal éénpersoons polyether matrassen uit de midden prijsklasse (tussen f 155 en f 210). De resultaten voor het binnenwerk waren over het algemeen goed, maar op isolatie en ventilatie en op de kwaliteit van de tijk was nog wel eens wat aan te merken.

**LEDEN,
WERFT LEDEN!**

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** te Haarlem; P. H. A. Poll, **Dierenarts** te Zeist; Mr. J. D. van den Berg, **Vice-President Arrondissements-Rechtbank** te Arnhem; J. E. Buiten, **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** te Zwolle; P. L. Stal, **Arts** te Hilversum; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; Mej. Drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam; Adviserend bestuurslid: Dr. S. Lelie, **Geneeskundig inspecteur van de Volksgezondheid** in Zeeland, Middelburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 10,-; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonneés: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

BLZ. 30

Abonnement per jaar franco per post
bij vooruitbetaling f 10,-;
studerenden f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum

Sloelenproef in Genua.

Wie zit er op de vierde rij, de zevende stoel van links!

ONLANGS WERD IN GENUA een internationaal congres van parapsychologen gehouden, en op de openingsochtend werd al direct begonnen met een „stoelenproef”. Er werd een gezegelde enveloppe geopend waarin een Romeinse dame, Grazia Michelucci, die gezegend zou zijn met bijzondere krachten, had beschreven welke heer er op de zevende stoel van links op de vierde rij zou zitten. Dat zou een heer zijn met een kaal hoofd en een krans van grijzende haren daaromheen en een been dat gebroken was geweest. Bovendien zou die heer in Afrika zijn geweest, waar hij een ernstige infectie had opgelopen en waar hij in angst zou hebben gezeten over de gezondheid van een blond meisje van acht jaar.

Toen de brief werd geopend en voorgelezen door ene Lelio Galateria ontstond er enige opschudding in de zaal omdat een aantal aanwezigen van mening was dat lang niet alle wetenschappelijke voorzorgen waren genomen om aan de proef betekenis toe te kennen. Daarna kwam de man op het toneel die op de aangewezen plaats zat. Het bleek een oude heer te zijn, 85 jaar oud, Antonio Filippa geheten. Hij was kaal, had wat grijze haren, zijn been was eens gebroken, maar hij was nooit in Afrika geweest en had nooit in angst gezeten over de gezondheid van een achtjarig blond meisje.

Van dat ogenblik waren de discussies op het congres niet van de lucht. De heer Galateria, die de enveloppe had geopend, vroeg aan de Nederlandse prof. Tenhaeff, die ook naar Genua was gekomen, om uitkomst door de zaak eens te bestuderen. In Nederland zou men een commissie hebben benoemd, daar in Genua werd het aan de heer Tenhaeff toevertrouwd. Jammer dat hij zelf niet op die stoel heeft gezeten, vierde rij, zevende stoel van links! Had een van de helderzienden in de zaal hem die plaats nu niet kunnen aanwijzen?

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keizerberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 Januari 1881

MARKANTE FACETTEN

Repercussies naar aanleiding van het rapport van de staatscommissie-De Vreeze (VI)

door *A. P. N. de Groot, arts, voorzitter*
Vereniging tegen de Kwakzalverij

Na uiteenrafelen van de nalatigheden van de Overheid en de traagheid van haar ambtelijk apparaat bij het vervullen van zijn allereerste taak komen we nu toe aan een expertise van het politieke aandeel in het ontstaan van de chaotische toestand.

Het openbaren van enkele markante eigen belevenissen moge er het zijne toe bijdragen begrip te kweken voor de dringende noodzakelijkheid ook op dit punt de nodige verbetering aan te brengen.

Hoe goed de basis-opleiding tot oomagent bij de heilige Hermandad ook moge wezen, het mangelt aan specialisatie inzake kennis én kundigheden in de medische sector.

Het gebrek aan voorlichting in de specifieke fijne kneepjes, die moeten worden beheerst om op dit terrein succesvol werkzaam te kunnen zijn, bemoeilijkt de taak van de politie ten zeerste. Dit laatste wordt nog in hoge mate verzwaaard doordat het grote publiek een duidelijke afkeer toont — voor ook maar enige medewerking — bij de bestrijding van onbevoegd uitoefenen der geneeskunst.

Als sprekend voorbeeld van falen van de politie moge een recent gebeuren aan de vergetelheid worden ontrukkt.

GEVAL SAMUELS

Niet ingewijd in de finesses van dit onderdeel van haar taak en niet gesteund door verklaringen van eventuele slachtoffers, mislukte het de politie — tot minstens viermaal toe — ook maar enig bewijs van wetsovertredingen door — de uit zijn bevoegdheid ontzette — Dr. J. Samuels in handen te krijgen. Een buitenstaander echter — de Ombudsman — verzamelde, dank zij vlotte medewerking van het publiek, op eenvoudige wijze vele stringente bewijzen tegen deze delinquent.

Deze droeve gang van zaken moge eens te meer pleiten voor de opvatting van de

Vereniging tegen de Kwakzalverij, dat, OOK ten aanzien van politieel optreden, de kwakzalverij-bestrijding dringend om verbetering vraagt.

Volgens haar kan dat worden bereikt door:

- 1. bij het Staattoezicht op de Volksgezondheid enkele Rijksrechercheurs te detacheren, zoals reeds decennia het geval is bij spoorwegen en posterijen.

- 2. dezen een speciale opleiding te doen volgen, gericht op de moeilijkheden bij opsporing van overtredingen van de Wet op de Uitoefening der Geneeskunst.

Het is evident, dat dit gericht optreden van de Rijksrecherche, — in nauwkeurig overleg met en onder leiding van — de verantwoordelijke Inspecteur, verre de voorkeur verdient boven ongenueanceerd te werk gaan van allerlei locale functionarissen, die bovendien niet altijd even vrij staan tegenover wetsovertredende plaatsgenoten.

Hoezeer de huidige gang van zaken in strijd is met een optimale behartiging van de gezondheidszorg moge door de volgende authentieke eigen ervaringen duidelijk aan het licht worden gesteld.

I

TANDTECHNICUS

Een rechercheur bleek allesbehalve happig te zijn op de opdracht een onderzoek in te stellen naar onwettige handelingen door een tandtechnicus gepleegd. „Moet dat nu per se; die man moet toch ook leven?” was zijn — van onkunde getuigende — commentaar.

Daarop werd uit de doeken gedaan, dat een tandtechnicus iemand is, opgeleid voor het maken van een vals gebit (prothese). Dit doet hij aan de hand van een wasafdruk van de kaak, hem toegezonden door een mond- of tandarts. Zelf komt de gebitten-maker dus niet in contact met een patiënt.

Daar hij geen enkele kijk heeft op de anatomie noch op de ziekteleer van kaak of gebit, en evenmin op complicaties bij afwijkingen ter plaatse, dan wel na ingrepen, is hem bij de wet verboden op tandheelkundig gebied handelingen te verrichten als:

1. inspectie van de mond ter beoordeling van de toestand van het gebit.
2. verwijderen van tanden of kiezen (extractie).
3. nemen van afdrucken van de kaak (laten „happen”).
4. plaatsen van een vals gebit (prothese).

Zijn normale werkzaamheden — het leveren van prothesen aan mond- of tandarts — verzekert hem van een behoorlijk inkomen, zodat men in dit opzicht generlei medelijden met hem hoeft te hebben.

Overtreedt een gebitten-maker de wettelijke voorschriften, dan doet hij dat omdat optreden als pseudo-tandheelkundige:

1. lucratiever is.
2. hem — in eigen ogen — tegenover het —onwetende — publiek een „hogere standing” bezorgt.

Uit het oogpunt van Volksgezondheid heeft dit soort kwakzalverij enige ernstige bezwaren, omdat:

1. door het niet kunnen beoordelen van de toestand van het gebit slechts trekken van alle elementen aan de orde komt.
2. ook in gevallen, waar een behoudende behandeling zou zijn aangewezen, wordt overgegaan tot rooien van het gebit, en daarna leveren van een prothese, daar dit winstgevender is.
3. de kans op breuk van meerdere elementen niet is uit te sluiten. De — in de kaak achterblijvende — element-restanten worden niet verwijderd en kunnen later aanleiding geven tot complicaties, die dan niet meer worden toegeschreven aan uiteindelijk gevolg van vroeger gepruts van een onbevoegde gebitten-maker.

VERVOLG OP BLZ. 32

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis is KWAKZALVERIJ

VERVOLG VAN BLZ. 31

II IN DE LUREN

Een rechercheur van een andere stedelijke politie-macht kreeg opdracht van zijn chef **controle** uit te oefenen op het werk van een tandheelkundige inrichting ter plaatse. Bij zijn bezoek aan dit bedrijf werd hij te woord gestaan door een persoon, die voorgaf hier met de leiding te zijn belast. Ten bewijze hiervan werd de politiemans een arts-diploma op naam van de zegsman getoond. De — klaarblijkelijk niet in het juiste tuig bereden — rechercheur deed geen verdere — gerichte — navraag, nam geen verdere notitie van het overige personeel en rapporteerde gunstig over dit instituut. (sic).

Later bleek, dat de — argeloze — rechercheur danig door de — gehaaide — arts in de luren was gelegd: laatstgenoemde was n.l. enige jaren tevoren uit zijn bevoegdheid ontzet en mocht derhalve niet als medisch-leider van de inrichting optreden.

Deze mispas van de bewuste wethandhaver toont duidelijk aan, hoezeer het gemis aan een gedegen vooropleiding een handicap oplevert voor de handhaving van wettelijke bepalingen ten faveure van de volksgezondheid. Dit betekent, dat slechts diegenen, die deze specialisatie op het terrein van de gezondheidsZORG achter de rug hebben, zouden mogen worden aangesteld bij de opsporingsdienst van het Staatstoezicht op de Volksgezondheid.

III „AL DIT GEDOE”

Leerzaam bleek ook de ervaring, opgedaan tijdens het begeleiden van een tweetal rechercheurs, die een onderzoek moesten instellen naar de gang van zaken bij een — pas geopend — filiaal van een berucht tandheelkundig instituut. Op weg naar de plaats des onheils luchtten de beide politiemannen hun hart: „Al dit gedoe is niets gedaan, we hebben er maar hopeloos veel werk aan door:

1. urenlang — soms zelfs dagen — „posten”.
2. langdurig werk om ellenlange rapporten uit te werken.
3. als — teleurstellend — resultaat ten slotte vrijpraak of een zeer geringe boete.

Deze mentaliteit leek niet veel goeds in te houden voor een wetslagen van onze expeditie. Dat het resultaat uiteindelijk is meegevallen moge blijken uit de strafrechtelijke uitspraken en die van de medische Tuchtrecther:

1. veroordeling tot redelijke boetes van een drietal onbevoegden wegens overtredingen van de Wet op de Uitoefening der Geneeskunst.

2. treffen van **behoorlijke tuchtmaatregelen** tegen twee artsen n.l.

- a. de **aangewezen leider** van het instituut. Deze was op de bewuste dag toevallig met verlof afwezig.
- b. diens **tijdelijke waarnemer** op het tijdstip van de overval.

Hopenlijk hebben deze successen er het hunne toe bijgedragen bij beide rechercheurs een beter aanvoelen van het belang van hun werkzaamheden op het terrein van de gezondheidsZORG aan te kweken.

IV BLINDEDARM

Dat niet alleen bij het lagere politiepersoneel in vele gevallen **onbegrip** heerst terzake het grote belang van een juiste handhaving van de wettelijke bepalingen, maar ook — in enkele gevallen — bij het hogere, moge duidelijk aan het licht komen door het volgende voorval.

Een — solied gebouwde — schipper kreeg op een kwade dag klachten over buikpijn. **Blind vertrouwen** stellend in de „medische” kundigheden van een — in de buurt als „bonafide” bekend staande — onbevoegde deed hem deze te „hulp” roepen in plaats van zijn huisarts.

De natuurgenezer „diagnostiseerde” — als in dergelijke gevallen te doen gebruikelijk — een aandoening aan de dikke darm en schreef hiertegen — al even stelselmatig — rust, dieet en clysmata (lavementen) voor.

Na een paar weken werd de pijn dermate hevig, dat de lijder de onbevoegde met spoed wederom moest laten **ontbieden**. De zieke deelde mede in verband met het toenemen van de pijn nu eigenlijk ook graag zijn huisarts te willen raadplegen en vroeg of er van de zijde van de „genezer”(?) bezwaar bestond, dat zijn „klant” de arts om het brengen van een visite liet vragen.

Op — **psychologisch onovertrefbare** — wijze verklaarde de onbevoegde bij binnenkomst in de ziekenkamer direct al te hebben „gezien”, dat medische hulp in de gegeven omstandigheden dringend nodig was en dat hijzelf — de natuurgenezer — terstond de huisarts telefonisch zou waarschuwen.

Na zijn medisch onderzoek constateerde de arts een — **verwaarloosde** — blindedarm-ontsteking met ernstige complicaties. Hij bewerkstelligde een spoedopname in het ziekenhuis. Daar bleek de patiënt te laat voor een operatie te zijn binnen gebracht. De ontstane verklevingen

zouden eerst conservatief moeten worden behandeld. Pas na een half jaar — als alles tot rust was gekomen — zou de blindedarm kunnen worden verwijderd.

Gezien deze gang van zaken werd aan de Commissaris van Politie verzocht proces-verbaal te laten opmaken tegen de gevaarlijke kwakzalver. Maanden later deelde deze hoge politie-functionaris mede **niet tot vervolging** over te kunnen gaan omdat door het onderzoek vast was komen te staan, dat:

1. de onbevoegde — **direct nadat hij ontboden was** — zelfstandig de huisarts had gewaarschuwd en
2. patiënt **niet ernstig ziek** zou zijn geweest, omdat hij in het ziekenhuis slechts een rustkuur van een week of zes zou hebben ondergaan.

Vraag niet hoe **ondeskundig** genoemd proces-verbaal in elkaar was geflanst en in hoeverre deze Commissaris van Politie kijk had op de ernst van de onderhavige kwakzalverij.

Moge de Staatscommissie-de Vreeze tot het besef komen, dat ook in dit geval weer een ernstig misdrijf **niet aan opname in de** — door ons gewraakte — **statistiek**, waarop haar uitspraak is gebaseerd, is toegekomen.

V HOE HET MOET

Hoe het wèl kan — **en dus moet** — heeft de toenmalige Commissaris van de Amsterdamse politie — onze onvolprezen latere secretaris, wijlen de heer H. Dijkstra, metterdaad bewezen.

Hij liet twee — kwieke — rechercheurs van zijn Afdeling „Zwendel”, Groep A, **onderricht geven** in wat er also kon komen kijken bij onbevoegd uitoefenen der geneeskunst. Bovendien liet hij deze **werkers te velde** vóór elk voorgenomen onderzoek naar overtredingen op dit gebied eerst **contact opnemen met** de betreffende Geneeskundig Inspecteur teneinde een gericht plan de campagne op te stellen.

De gedegen kennis inzake hun object en het systematisch afwerken van hun opzet waarborgde het nodige succes.

Uit een oogpunt van goede gezondheidsZORG viel het dan ook zeer te betreuren, dat — mede door een tekort aan personeel — deze wijze van werken na het vertrek van beide functionarissen niet langer op boven aangeduide — onverbeterlijke — wijze kon worden gehandhaafd.

Overigens bedenke men wel, dat deze manier van werken door de politie in den lande als een — zeldzaam — **unicum** moet worden beschouwd.

Blijkens onze ervaring ontbreekt bij vrijwel alle politie-corpsen in den lande een reëel inzicht in de ernst van de kwakzalverij: speciaal instrueren van het personeel en opdracht geven tot intensieve samenwerking met de — verantwoordelijke — Geneeskundig Inspecteur komt

**LEDEN,
WERFT LEDEN!**

Hoofdman van de kwakzalvers van de NWP doet brutale uitspraken

EEN MENS MOET maar durven. Zoals de heer K. T. van der Plaats, de directeur van het centraal bureau van de NWP, Nederlandse Werkgroep van Praktizijns, zoals dat tegenwoordig heet. Bert van Polen sprak met de in Hilversum gevestigde heer Van der Plaats, en hij deed er uitvoerig verslag over in het Eindhovens Dagblad. De „grote man achter natuurgeneeskunst”, zo wordt deze Van der Plaats, vroeger accountant, naar hij zegt en secretaris van de Nederlandse kanobond, genoemd.

En Bob Peters van Eindhovens Dagblad tekent op: „Hij (dat is de heer K. T. van der Plaats!) wenst niets met kwakzalvers te maken te hebben. Voorzover de Wet op de Uitoefening van de geneeskunst van 1865 (artsenmonopolie) kwalijke praktijken van kwakzalvers en charlatans bezeugelt, acht hij (ja, nog altijd K. T. van der Plaats!) deze wet juist. Hij veroordeelt de wet evenwel voorzover deze wordt gehanteerd om bekwame en deskundige natuurtherapeuten te vervolgen, die hebben bewezen op verantwoorde manier natuurgeneeskundige hulp te kunnen verlenen.

Nog meer cursussen

„HEBBEN BEWEZEN”, „bekwaam en deskundig?” Moet de „natuurtherapeut” dat soms bewijzen door zijn kruiden te bestellen bij de stichting Naturalia, de stichting waarachter men de naam K. T. van der Plaats moet lezen? „Op verantwoorde manier”, omdat die „natuurtherapeut” les heeft genomen op een van die cursussen van het „Nederlandse college voor naturopathie?” K. T. van der Plaats is ook dáár de grote man achter de schermen. Die cursussen werden eerst altijd alleen gehouden in Utrecht, maar in oktober begint in Eindhoven een dergelijke „tweejaarlijkse basisopleiding in de natuurlijke geneeskunst”.

Enkele tientallen mensen hebben zich al

Noodzakelijke kennis

VERVOLG VAN BLZ. 32

vrijwel nergens voor. Zelfs het inzicht theoretisch kennis te nemen van wat er op het onderhavige terrein alzo in slechte zin gaande is, blijkt de meeste corpscheft te ontbreken: een abonnement op het Maandblad tegen de Kwakzalverij wordt door de meerderheid van hen beschouwd als een volmaakt overbodige luxe. Zij beseffen klaarblijkelijk niet, dat bestuderen van de inhoud ervan hun kijk op ernstige misdragingen, die zich op dit gebied voordoen — en waarvoor eigen corps te gelegener tijd ook kan komen te staan — ten zeerste zou kunnen veruimen.

A. P. N. DE GROOT

aangemeld, vooral ook uit België. Op het ogenblik — het was vóór de vakantie toen het gesprek met Van der Plaats geschiedde — volgen 260 mensen opleidingen van het „Nederlandse college voor naturopathie”, behalve in Utrecht, ook in Amsterdam, Den Haag en Rotterdam. Al acht jaar worden dergelijke cursussen gehouden. De opleiding, lezen wij in het Eindhovens Dagblad, omvat kennis van de anatomie, fysiologie, pathologie, filosofie en psychologie van de natuurgeneeskunst, iriscopie, fytotherapie, voedingsleer, diëettherapie, constitutieer. En wie zo'n cursus heeft gevolgd kan dan nog opleiding volgen in klassieke acupunctuur, fysische diagnostiek, homoeopathie, irisdiagnostiek, fytotherapie... Wie een van deze „vakopleidingen” — ja het woord wordt schaamteloos gebruikt — met succes volgt mag zich onder het embleem van de NWP vestigen als natuurgenezer

Kijken naar de iris

HET ERGERLIJKE IS dat men deze mensen een schijntje van weten meegeeft maar hen in de waan brengt dat ze heel wat mans zijn, ja in staat zijn om zelfs een diagnose te stellen: kijk maar naar de iris, bijvoorbeeld. Daar kunnen de grootste ongelukken uit voortkomen — maar dat behoeven we onze lezers niet te vertellen. Dat Van der Plaats aan de verslaggever nog een obligaat nummertje schelden op de officiële geneeskunst weggeeft zal niemand verbazen. Ach, die officiële geneeskunst: die bestrijdt alleen maar symptomen, de natuurgeneeskunde ziet de mens als een totaliteit, voor de naturopaat is de persoon van de zieke belangrijker dan de ziekte zelf. Enzovoorts, enzovoorts.

De heer Van der Plaats was 25 jaar directeur van de NWP, „die hij vrijwel van de grond af aan heeft opgebouwd”. Te veel aandacht aan het jubileum is er niet besteed en „te veel aandacht voor z'n levenswerk zou de kwakzalverij naar zijn (Van der Plaats') mening in de hand werken en daarvan is hij juist een... fervente bestrijder”. Nogmaals: men moet maar durven, als hoofdman van de georganiseerde kwakzalverij.

Stichtingen zonder tal

HOOFDMAN — dat is niet te veel gezegd. Want wat staat er alles niet op het conto van de heer K. T. van der Plaats? Behalve directeur van de NWP (een paar jaar geleden was dat nog de afkorting van Nederlandse werkgroep van praktizerende genezers, nu gebruikt men het woord praktizijns) is de heer Van der Plaats de leidende figuur van:

- de stichting Naturalia (levert kruiden)
- het tijdschrift Lichaam en Geest
- het Nederlands College voor Naturopathie

- the Anglo-Dutch College for Acupuncture
- de stichting Centraal Bureau NWP.

In een van zijn werkkamers zijn 80.000 patiëntkaarten van mensen, die in de loop van de tijd door een praktizijn zijn behandeld. Eens waren er een kwart miljoen, maar de rest is weggegooid: „ze waren niet meer nodig als overtuigend bewijsmateriaal voor het positieve werk van praktizijns”. Zo lezen we het in het Eindhovens Dagblad.

Waarom heeft de schrijver van het artikel niet eens het proefschrift van dr. L. F. Bakker geraadpleegd „Kwakzalverij en onbevoegd uitoefenen der geneeskunst?” Dan had hij de heer Van der Plaats eens een paar kritische woorden kunnen voorhouden.

Schadelijk tijdschrift

„DE HISTORISCHE ONTWIKKELING binnen deze organisatie (namelijk de door Van der Plaats geleide NWP) wijst er onmiskenbaar op, dat dit beleid er op is gericht binnen onze landsgrenzen een situatie te scheppen zoals in Duitsland, waarin wij alleen maar een bevordering zien van de kwakzalverij. Bovendien is het onze overtuiging,” aldus dr. Bakker, „dat deze organisatie door haar tijdschrift Lichaam en Geest de door ons genoemde communicatieve kwakzalverij bevordert en derhalve schadelijk is voor de volksgezondheid. Bij herhaling stuitten wij op artikelen (...) waarin het vertrouwen in de medische stand ondermijnd wordt”.

Wat dit laatste betreft haast Van der Plaats zich om ook een duit in het zakje te doen, wanneer hij met de journalist spreekt: „Zelfs de eenvoudige vrouw uit het volk begint aan de resultaten van de officiële geneeskunst te twijfelen als ze een half jaar librium of valium heeft geslikt”.

Een brutale gevolgtrekking uit een vraag van een rechter durft Van der Plaats te maken. „Hoe goed de NWP bij justitie en de rechterlijke macht staat aangeschreven bleek een paar jaar geleden nog eens bij de behandeling van de strafzaak tegen de „wonderdoenster van Standaardbuiten”. Bent U aangesloten bij de NWP, wilde de kantonrechter weten. Het ontkennende antwoord hield tegelijkertijd — zo ziet Van der Plaats dat! — een soort schuldbekentenis in van de wonderdoenster. Nog eens: men moet maar durven!

Prostaatbloedingen

IN DIT VERBAND is het logisch dat deze heer Van der Plaats toornet tegen de Franse kwakzalver Maurice Mességué en tegen een handboek van homoeopathische aard, dr. Vogels' „De kleine dokter”, een soort doe-het-zelf-geneeskunst. Neen, dan kun je beter te biecht gaan bij de NWP, die op haar cursussen antwoorden geeft op vragen en het bestond enige jaren geleden

Hoofdman van de kwakzalvers van de NWP

VERVOLG VAN BLZ. 33

bij prostaatbloedingen te adviseren een kruidenthee voor te schrijven inplaats van de stakker zo gauw mogelijk naar zijn huisarts te sturen.

Nog een enkel cijfer, dat K. T. van der Plaats met veel ingenomenheid vermeldt: per week bezoeken 42.000 mensen een van de honderdzestig onbevoegde leden van de NWP. Wie zich niet aan de beroepscode van die wonderbare organisatie houdt

wordt geroyeerd. „Dat is met name het werk van K. T. van der Plaats, die het vacuüm tussen officiële geneeskunde en kwakzalverij heeft opgevuld met deskundige en bekwame genezers, zonder hocus-pocus”. Zo staat het notabene in het jaar 1974 in een veelgelezen Nederlands Dagblad. Heeft men zijn verantwoordelijkheid tegenover het grote goed van de volksgezondheid daar op de Eindhovense redactie wel goed beseft? Het vacuüm . . .

Je moet maar durven!

Oppelaar ,houdt van geestelijke voeding

BRUGWACHTER EN MAGNETISEUR — dat heeft aan Bert Oppelaar te Koudekerk aan den Rijn een zekere roem geschonken. Hij draagt een eerbiedwaardige grijze baard, waarin hier en daar nog een spoortje bruin valt te ontdekken. Oppelaar is 64. Jan Westerland van het Leids Dagblad ging met hem praten. Oppelaar, zo blijkt, is van mening dat hij van het magnetiseren geen cent wijzer behoeft te worden. „Als ze m'n kilometers maar vergoeden en een goede bak koffie schenken, vind ik het allang best”.

Hoe hij met z'n patiënten te werk gaat? De rechterhand, vertelt de verslaggever, gaat even door de lange grijze haardos. Maar dan komt het verhaal er zonder horten of stoten uit. „Ik praat heel veel met de mensen. Geestelijke voeding hakt meestal de knoop door, die in de weg zit. Steeds weer probeer ik de mensen in een andere sfeer te brengen. Alleen maar door met hen te praten. Zeker vijfenzeventig procent geneest hierdoor”, aldus Oppelaar.

Hij praat veel, de brugwachter-magnetiseur en laat het praten gepaard gaan met „mysterieuze” handgebaren. Hij legt uit: „Als ik iemand een hand geef en ga daarna met m'n rug tegen hem aanstaan, voelt hij die handdruk ook. En hetzelfde gebeurt als die persoon aan de andere kant van een muur staat en ik zet mijn voet er tegen”.

VEERTIG JAAR GELEDEN werd Oppelaar als magnetiseur ontdekt door een spiritist. Zijn vrouw is er op tegen dat iedereen „maar binnen sjoemelt”. Ze hecht ook niet zo'n grote waarde aan zijn

werk. Onder de Koudekerkers zijn er die vreemd tegen Oppelaar aankijken en er zijn er ook, die hem voor communist uitschelden. Maar dat kan Oppelaar allemaal niets schelen, hij leeft in zijn eigen wereldje en dat bevalt hem uitstekend.

Over de mensheid blijkt hij niet best te spreken. „De mens wordt alleen maar rotter en niet wijzer. Misdaad waait met windkracht zeven over de wereld. Wanneer dat een orkaan wordt kan alles in vier, vijf jaar in elkaar klappen”. Maar over het genezen horen we verder niet veel — Oppelaar vindt het blijkbaar verstandig het gesprek met de journalist over een andere boeg te gooien. En praten kán hij. Toch geeft hij nog een voorbeeld: „Er is eens een vrouw bij me geweest, die 's nachts beslist niet kon slapen. Pilletjes hielpen niet. Ik heb toen een doek gemagnetiseerd, die ze iedere avond als ze naar bed ging, op haar hoofd moest leggen. En nu,” klinkt het wat triomfantelijk uit de mond van Oppelaar, „slaapt dat mens als een roos”.

Met de justitie heeft hij nooit last gehad, ook al treedt hij op als onbevoegde. „Er is zelfs eens iemand van justitie bij me geweest, die ik van een kwaal heb afgeholpen,” beweert hij. Maar zichzelf genezen, neen dat kan hij niet. „Er is niet één magnetiseur, die zichzelf kan genezen. En wie beweert dit wel te kunnen, liegt. Kijk, wat wel kan, is je gedachten afleiden door bijvoorbeeld wat te gaan kuntselen, zoiets noem ik „zelf-genezing”, aldus nog steeds Oppelaar uit Koudekerk aan de Rijn. „Maar als mijn blindedarm ontstoken is, moet ik ook maken, dat ik snel bij een dokter kom”.

BLOED commercieel produkt

IN DE VERENIGDE STATEN is een groot aantal instellingen, die zich op zake-lijke wijze bezig houden met het inzamelen van bloed van donors en het verkopen van bloed aan klinieken en ziekenhuizen. Een grote opgang hebben de z.g. „plasma-pherisis”-inrichtingen gemaakt. Plasma-pherisis is een proces waarbij bloed van een donor wordt afgenomen, dat vervolgens gescheiden wordt in bloedlichaampjes en bloedplasma; de bloedlichaampjes worden daarna in de bloedsomloop van de donor teruggevoerd.

Inspecteurs van de Amerikaanse Food and Drug Administration, een federale instelling die strenge normen pleegt aan te leggen, heeft in de afgelopen maanden bij meer dan 250 van dergelijke inrichtingen een onderzoek ingesteld. In 62 gevallen moesten de inrichtingen gesloten worden omdat hun praktijken gevaar opleverden of voor de donor, of voor degene, die het bloedplasma ontvangt of wel voor beiden.

De New York Times kwam met cijfers voor de dag waaruit blijkt op welk een schaal er in de Ver. Staten met zijn meer dan 200 miljoen inwoners bloedplasma wordt ingezameld. In het hele land worden jaarlijks bijna drie miljoen liter bloedplasma bijeengebracht. Ruwweg tweederde daarvan wordt weer gescheiden in gamma globuline en serum albumine.

Slaapmiddelen en zelfmoorden

NU HET GAS niet meer giftig is — maar wel in hoge mate explosief! — als gevolg van de overschakeling van kolen-gas op aardgas worden voor zelfmoord-pogingen veel vaker vergiften gebruikt dan voorheen. In het Pharmaceutisch Weekblad heeft de heer P. van Doorne deze zaak besproken.

Degenen, die zelfmoord willen plegen vinden altijd wel middelen en een van de meest voor de hand liggende middelen zijn thans vooral slaapmiddelen. De heer Van Doorne is van mening dat het weinig zin heeft om daartegen maatregelen te nemen.

De geneeskundige hoofdinspectie voor de geestelijke volksgezondheid kreeg in een jaar tijds (1971 - 1972) circa 1000 meldingen van zelfmoord en 4000 meldingen van pogingen tot zelfmoord. In de geslaagde gevallen kwam één kwart op het conto van de geneesmiddelen (slaapmid-delen); bij driekwart van de pogingen maakte men daarvan gebruik.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** te Haarlem; P. H. A. Poll, **Dierenarts** te Zelst; Mr. J. D. van den Berg, **Vice-President Arrondissements-Rechtbank** te Arnhem; J. E. Buijter, **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** te Zwolle; P. L. Stal, **Arts** te Hilversum; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; Mej. Drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam; Adviserend bestuurslid: Dr. S. Lelie, **Geneeskundig inspecteur van de Volksgezondheid** in Zeeland, Middelburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad mln. f 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

BLZ. 34

Abonnement per jaar franco per post
bij vooruitbetaling f 10,—;
studerende f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opricht 1 Januari 1881

MARKANTE FACETTEN

Repercussies naar aanleiding van het rapport van de staatscommissie-De Vreeze (VII)

door *A. P. N. de Groot, arts, voorzitter*
Vereniging tegen de Kwakzalverij

In zijn radio-praatje ter toelichting van het rapport van de Staatscommissie-de Vreeze merkte haar voorzitter gelaten op, dat — inzake onbevoegd uitoefenen der geneeskunst — **weinig** bij de justitie wordt aangebracht en de straffen heel gering zijn. Een **omineus teken aan de wand!**

Hieruit toch blijkt, dat de Commissie:

1. zich de vraag niet heeft voorgelegd of er bijgeval **iets niet zou kloppen bij Vrouwe Justitia.**
2. **geen gedegen onderzoek** heeft ingesteld naar het „hoe en waarom”, waardoor bij dit gedeelte van het onderzoek **door haar niet die zorgvuldigheid is betracht**, die hiervoor noodzakelijk moet worden geacht.
3. haar **advies om een zekere vrijheid te geven aan mensen**, om hulp te zoeken ook bij magnetiseurs enz., heeft **gebaseerd op statistische gegevens, die in genen dele weergeven** welk kwaad er in werkelijkheid uitgaat van onbevoegd uitoefenen der geneeskunst.

Deze — door ons gewraakte — statistiek moge worden gezien als een doorslaggevend bewijs, dat **OOK bij Justitia niet steeds botertje tot de boom is.**

De volgende authentieke gegevens mogen deze uitspraak verduidelijken, en aantonen hoezeer juristen — rechters zo goed als rechtskundige raadsliden — **sollen met het begrip onbevoegd uitoefenen der geneeskunst.**

I.

PARAPSYCHOLOOG

Na de tweede wereldoorlog vierde het geloof in de bekwaamheid van de parapsycholoog Prof. Dr. W. H. C. Tenhaeff, **ten onrechte hoogtij.** Zonder enig positief bewijs te leveren poneerde deze niet-medicus, dat vele onbevoegden — uit hoofde van de „gave”, die zij volgens hem zouden bezitten — goede „bonafide genezers” zouden zijn.

Wegens **gebrek aan eigen inzicht** in dit „zweverige gedoe” lieten rechtsprekende functionarissen — bij strafzaken wegens onbevoegd uitoefenen der geneeskunst — deze — weinig kritisch ingestelde — parapsycholoog vaak **opdraven als getuigedeskundige.** Bij een zodanige beslissing zagen deze magistraten — uit wanbegrip(?) — voorbij aan het feit, dat het in zulke strafzaken niet ging om de vraag in hoeverre de „gave” van een verdachte garant zou kunnen zijn voor een zekere „geneeskracht”, doch om de kwestie, dat er een overtreding op een wettelijke bepaling was begaan.

Daarom had niet een parapsycholoog — onkundig op geneeskundig gebied — maar een terzake kundige medicus — bij voorkeur de Geneeskundig Inspecteur — als zodanig moeten worden aangewezen.

In meerdere gevallen is de — boven omstreden — **foutieve keuze** inzake de kwaliteit van een getuige-deskundige de oorzaak ervan geweest, dat het **inzicht in de ernst van een delict bij justitia ontbrak** en daardoor een **verwongen uitspraak** volgde.

Men beseffe — beter dan de Staatscommissie-de Vreeze dit, blijkens haar voorstel om enige vrijheid te gunnen aan onbevoegden heeft gedaan — dat uit een oogpunt van goede gezondheidsZORG **allerminst acceptabel** mag worden geacht, dat een straf in deze gevoelige sector als tē licht in verband met de zwaarte van het delict, uit de bus komt. Het trieste gevolg hiervan is, dat de **overtredingen ongelimiteerd voortschrijden** en dat — dientengevolge — er nog **meer ernstige ongelukken** komen.

Dat in vele gevallen de — verantwoordelijke — functionaris het **niet nodig oordeelt** — ter **eigen voorlichting op medisch gebied** — een arts als getuige-deskundige op te roepen heeft in het verleden reeds

vele malen ertoe geleid, dat de magistraat een **volkomen foutief** inzicht moest krijgen inzake de ernstige gevolgen van een wetsovertreding.

De Vereniging tegen de Kwakzalverij staat — om voor den vervolge een dergelijke **trieste gang van zaken te voorkomen** — op het standpunt, dat bij **ELKE** strafzaak tegen een onbevoegde de Geneeskundig Inspecteur moet worden gehoord als getuige-deskundige. Hoe noodzakelijk een dergelijke maatregel is, moge blijken uit de volgende in-droeve voorvallen.

II.

KANTONRECHTER

De **inconsequentie** tussen de **suggestie, volgend uit statistische gegevens** inzake de ernst van overtredingen op het gebied van de gezondheidsZORG en het **bestaan- de werkelijke gevaar** in dezen moge worden geaccentueerd door de volgende **rechterlijke gedachten-kronkel.**

Het betreft het beleid in een strafzaak tegen twee magnetiseurs. Bij zijn — zēer uitzonderlijke — uitspraak putte de kantonrechter zijn wijsheid niet uit degelijke medische kennis, doch louter uit — wetenschappelijk niet goed te praten — **parapsychologische waanvoorstellingen.**

Over deze in-trieste rechts(?)pleging werd uitvoerig de hekel gehaald in onze Maandbladen van mei en juli 1961. De titels: „Het medisch oordeel van een jurist” en „Gekrenkt rechtsgevoel” liegen er niet om.

Nadat in het eerste artikel was vastgesteld, dat „nimmer wetenschappelijk is aangetoond, dat paranormale geneeskunst bestaat of enig praktisch nut kan afwerpen”, wordt vervolgd met: „Maar de Utrechtse kantonrechter **stelt elke wetenschap in de schaduw:** „Deze magnetiseurs doen goed werk”.

Gesteund door deze — parapsychologische — instelling veroordeelde hij beide delinquenten tot: **Schuldig zonder oplegging van straf.**

VERVOLG OP BLZ. 36

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis is KWAKZALVERIJ

BLZ. 35

Zonder getuige-deskundige een indroevige vertoning

VERVOLG VAN BLZ. 35

Deze onrechtschapen uitspraak lokte in het tweede artikel de ontboezeming uit:

„Bij de uitspraak heeft de kantonrechter zich laten leiden door zijn gevoel veel-
eer dan door het Recht.” . . . „Dit gevoel van de edelachtbare — dat het **Recht géén recht doet wedervaren**, — werd opgewekt door een „hartstochtelijk” pleidooi van een negental getuigen à décharge, die zonder enige schroom verklaarden door de verdachten te zijn genezen”.

Enig bewijs voor de juistheid van deze verklaringen achtte de rechter klaarblijkelijk niet nodig.

Hier had een **verhelderende verklaring**, door een Geneeskundig Inspecteur als getuige-deskundige uitgebracht **wonderen kunnen doen**.

III.

A DECHARGE

Ook bij onderstaand nummertje RECHTSPLEGGING(?) zou een **objectieve voorlichting** door een — medisch gekwalificeerde — getuige-deskundige om de drommel niet misplaatst zijn geweest.

Het gaat om het getuigenis van **een arts**, die — door de rechtskundig raadsman van verdachte **als getuige à décharge** voor de rechtbank was gesleept. Deze verklaarde daarbij, dat hij reeds enige jaren had samengewerkt met de wetsovertreder (sic) en — uit hoofde hiervan — **naar eer en geweten** kon getuigen, dat laatstgenoemde op het gebied van uitoefenen der geneeskunst deskundig(?) en betrouwbaar(?) zou zijn.

Volgens een relaas in het dagblad TROUW van 24 september 1963 heeft een en ander **niet gemist indruk te maken op de Officier van Justitie**, die dan ook verklaarde een „gunstige indruk van verdachte te hebben gekregen”.

Ware bij deze strafzaak in hoger beroep een — deskundige — getuige ter voorlichting van de President en diens assistent-rechters opgeroepen, dan zou deze de **verantwoordelijke rechtsprekers** voorgeschoteld hebben, dat de verdachte — in minstens drie gevallen — **schuldig was geweest aan de dood van zijn „klanten”**. Nu deze — **verhelderende** — toevoeging achterwege moest blijven werd de kwakzalver slechts tot een geringe boete veroordeeld.

Zegt de geringe straf, die deze onbevoegde nu heeft opgelegd gekregen, de Commissie-de Vreeze niets omtrent de waarde van — **bij hen in tel zijnde** — statistische gegevens?

IV.

DOOD DOOR SCHULD

De, nu volgende, **bizarre belevens** moet zelfs de Staatscommissie-de Vreeze veel te denken geven.

Bij een strafzaak tegen een onbevoegde — onder wiens „leiding” een oude vrouw, lijdende aan een ernstig hartgebrek, was gestorven werd — als deskundige — de huisarts gehoord. Deze — niet gewend dergelijke akefietjes op te knappen — gaf naar de mening van de Ambtenaar O.M. niet voldoende uitleg op meerdere, hem gestelde, vragen.

Daar deze **vervolgingsambtenaar** begreep, dat hierdoor een vrijspraak zou volgen, **verzocht hij schorsing** van deze zitting teneinde voor de volgende **behandeling de Inspecteur van de Volksgezondheid** als „echte” getuige-deskundige op te kunnen roepen.

Hoezeer in dit geval Vrouwe Justitia de kluts kwijt was, moge blijken uit het feit, dat een oproep als zodanig werd gezonden aan de . . . VETERINAIR Inspecteur. (sic).

Na enig geharrewar kon deze **blunder van de Justitie** worden rechtgetrokken en kreeg de Geneeskundig Inspecteur later — na heropening van de behandeling van deze strafzaak — gelegenheid de kantonrechter verhelderend voor te lichten.

Op de vraag van laatstgenoemde „of de — door verdachte voorgeschreven — **poeders en druppeltjes gevaar** voor wijlen diens „klant” hadden opgeleverd” moest worden getuigd, dat ze **geen enkele inwerking** op de toestand van het slachtoffer hadden kunnen uitoefenen, omdat ze totaal onschuldig en onwerkzaam waren.

„Maar”, voegde getuige-deskundige hier spoorlags aan toe, „de **doodsoorzaak** is niet het gevolg geweest van het gebruik van deze middelen, doch moet worden gezocht in het **achterwege laten** — op advies van de delinquent — van de zeer **werkzame druppels**, voorgeschreven door de behandelende huisarts.

Door deze laatste maatregel is n.l. de oude hartpatiënte in korte tijd komen te overlijden. In feite had verdachte dus niet terecht moeten staan wegens overtreding van de Wet op de Uitoefening der Geneeskunst, maar voor het misdrijf: **Dood door schuld**.

Voor dit misdrijf had — bij berechting naar de zwaarte ervan — delinquent zeker een hechtenisstraf moeten worden opgelegd. Nu staat dit misdrijf — volgens de statistiek van het C(entraal) B(ureau) voor de S(tatistiek) slechts te boek voor een simpel boetetje!

Wat dunkt de Staatscommissie-de Vreeze in dit geval van de gegevens, door haar als fundament voor het advies om „een zekere vrijheid te geven aan mensen om hulp te zoeken ook bij magnetiseurs enzovoorts?”.

Naar onze mening een — **voor de GezondheidsZORG — levensgevaarlijke ondergrond**.

V. HERSENTUMOR

De — zich noemende — „toxicoloog” en „pharmacoloog” bestreek 9 maanden lang, tweemaal per week, een „klant” met klachten over **hoofdpijn en tranende ogen**. Later kwam daar nog pijn in de benen bij.

De onbevoegde oordeelde deze kwaal te zijn: „**een naar binnen geslagen griep**”. Toen de toestand al te erg begon te worden werd patiënte in een ziekenhuis opgenomen. Hier werd als diagnose gesteld: **HERSENTUMOR**. Na verwijdering van een duivenei-groot gezwel bleek het slachtoffer haar gezichtsvermogen gedeeltelijk te missen.

Bij de strafzitting oordeelde de kantonrechter: „Deze vrouw is op het nippertje **gared**” en voegde de ambtenaar O.M. daaraan nog toe: „Als zij was gestorven, **verdachte, was het Uw schuld geweest**”.

De Geneeskundig Inspecteur — in dit geval wél gehoord als getuige-deskundige — veroordeelde in niet mis te verstane taal, het kwakzalver-achtige optreden. Verdachte zelf vergoelijkte zijn wangedrag door te verklaren „te genezen(?) omdat een **goddelijke „gave” hem het magnetische veld deed zien** bij een patiënt. Dat veld poogde hij **door strijken te beïnvloeden!!** (sic).

Tegen zijn veroordeling tot tweemaal f 500,— boete, waarvan tweemaal f 250,— voorwaardelijk, ging verdachte in hoger beroep.

De president van de rechtbank achtte het overbodig zichzelf — en de beide rechters — voor wat betreft de medische kant van de zaak te laten voorlichten door een **getuige-deskundige**. De kadi toch was voldoende op de hoogte van de medische kwintessens om eventuele geneeskundige waanzin, door de rechtskundig raadsman te spuien, afdoende te kunnen doorzien. Daardoor bleven **geneeskundige „stellingen”** — met grote ophef voorgedragen door laatstgenoemde — ten enen male **onweerlegd**.

De juridische raadsman bezwoer, dat er geen sprake was geweest van bestrijken van een patiënte, lijdende aan een hersengezwel, door zijn cliënt. Hij stelde met verve vast, dat:

1. bij een röntgenologisch onderzoek van deze kwaal niets zou zijn gebleken.
2. het gezwel pas véél later — en wel na een verblijf in het ziekenhuis — zou zijn ontdekt.

NIET WEERLEGD

Als tegenover deze — gefingeerde — gang van zaken de Geneeskundig Inspecteur zijn objectief inzicht had kunnen plaatsen, zou zijn gebleken, hoe bedrieglijk deze raadsman van verdachte een en ander had voorgesteld:

sub 1. wegens de ernst van de toestand

Vijf HELDERZIENDEN weten een waterval van vaagheden

VOOR HET MAANDBLAD *Elégance* bezocht Loes Krug vijf helderzienden. Eenmaal mislukte dat — en wel bij de bekende Amsterdamse helderziende Bontan, omdat zij diens consult te duur vond. Bontan vroeg 40 gulden. De andere helderzienden verkondigden allerlei vaagheden — en daar bleef het bij. Loes Krug werd niet overtuigd, vertelt zij in haar — voortreffelijk geschreven — artikel.

Bij helderziende Majoha, Kinkerstraat 278, Amsterdam ging het helemaal fout. Hij vroeg haar horloge en zei toen: „Uw grootouders komen niet uit Amsterdam en uw vader en moeder zijn meerdere malen verhuisd”.

Neen, ze hebben altijd in hetzelfde huis gewoond.

Maar dan zijn ze er gaan wonen toen u heel klein was.

Ik ben er geboren.

Stilte.

Het is een oud huis, zoals dit.

Nee, het is veel nieuwer.

Een ander onderwerp:

U bent 23 jaar.

Nee ouder (34, maar dat zeggen we niet, aldus Loes Krug).

Maar meer dan 27 bent u toch niet.

Nog ouder.

Stilte.

Na nog het onderwerp verkering te hebben aangeroerd verklaart helderziende Majoha: Wanneer u zegt dat niets klopt kunnen we er maar beter mee ophouden. Hij wil geen geld hebben.

Ze ratelt vier minuten

GROTE BEKENDHEID HEEFT in Den Haag „Dagmar” (mevr. Wuyster-Meertens) die voor de oorlog Mussert nog als klant zou hebben gehad. Vier minuten ratelt ze achter elkaar algemeenheden af. De tekst houdt het midden tussen „een karakterbeschrijving, een preek en een toekomstvoorspelling”. Iets concreets vertelt „Dagmar niet”. Prijs f 17,50.

Het psychometrisch medium Kok in de

Amsterdamse Sarphatistraat blijkt een ongecompliceerde vriendelijke man van middelbare leeftijd en een gul rond gezicht te zijn. „Er zijn tekenen die er op wijzen, dat hij het voorspellen niet helemaal van harte doet. Maar tien gulden is tien gulden”. Op een kladblok krast hij wat losse lijnen wanneer hij de foto krijgt, die Loes Krug heeft meegenomen. Uit die krassen ziet Kok „onzekerheden in zijn liefdesleven (namelijk van de man, die op de foto is afgebeeld, MtdK) en die liggen eerder op het geestelijk dan op het erotisch vlak”.

Heeft deze man een inzinking gehad?

Nee.

Dan krijgt hij er binnenkort last van, voorspelt Kok.

Evenlater wordt er met de vingers op de stoelleuning getikt. Kok vindt het consult voldoende.

Voor leugenaar gezet

EN DAN TENSLOTTE gaat ze in Amsterdam naar Majafra, de onze lezer overbekende heer A. Frankenhuys, die Loes Krug laat zien hoeveel er al over hem geschreven is. Ze krijgt een balpen en een grammfoonplaatje met Majafra's levensgeschiedenis. En, laatste cadeau: een potje zalf, eigen zalf nog wel tegen pijnen. Die Majafra toch! Hij maakt in al zijn

naïeviteit toch wel een sympathieke indruk op de bezoeker, verklaart ze.

Hij beweert dat hij een certificaat van betrouwbaarheid heeft van prof. Tenhaeff, maar o wee: Loes Krug is ook bij prof. Tenhaeff geweest en die heeft haar verteld dat ten onrechte sommige helderzienden net doen of ze onder zijn (des professors) toezicht werken of een soort certificaat van hem hebben. Majafra wordt een beetje boos dat hij zo voor leugenaar wordt gezet en hij zegt van de bejaarde professor Tenhaeff: „Ik weet niet waarom hij me altijd afvalt. Tenslotte heb ik vier uur met hem zitten te praten een goede doos sigaren voor hem meegenomen en hem allerlei toekomstvoorspellingen gedaan, die zijn uitgekomen”.

Het voorspellen zit Majafra ingebakken. Tegen Loes Krug van het maandblad *Elégance*: „Weet u trouwens dat u 79 jaar wordt en binnenkort gaat verhuizen, waarschijnlijk naar het buitenland? U krijgt ook een miskraam en één kind”.

Met twee hersenvliezen

MAJAFRA, SPRAAKZAAM als altijd, vertrouwt haar voorts nog toe, dat hij al van zijn derde jaar „dit werk” doet, dat hij 25 sigaren per dag rookt en met twee hersenvliezen geboren is. „Ik eet en slaap lekker, doe dagelijks gymnastiek oefeningen en ik hou van vrouwen in de goede zin van het woord. Ik word beschermt door een hogere macht. Ik kan ook mensen pijn afnemen”.

Het gesprek duurde een uur.

Aan het slot van het — zeer lange — artikel in *Elégance* vertelt Loes Krug dan nog wat prof. dr. W. H. C. Tenhaeff haar heeft gezegd. Zoals dit: Via lezingen en Volksuniversiteit probeert hij — Tenhaeff — het publiek wel te waarschuwen tegen kwakzalvers. Maar het gebeurt vaak dat de mensen niet aannemen wat hij zegt.

Waarom niet, vraagt Loes Krug.

„Geen idee”, antwoordt de emeritusprofessor. Misschien willen ze het graag geloven en ontnem ik ze een illusie. Ze hebben me wel eens onder politiebegeleiding naar het station moeten brengen, zo kwaad was de zaal over hetgeen ik zei”.

Poliklinieken

EEN DERDE VAN de patiënten die een polikliniek bezoeken moet drie kwartier of langer wachten. De wachtkamers waarin ze die tijd moeten doorbrengen zijn vaak te vol, onkomfortabel en benauwd. Dat blijkt uit een enquête die de Consumentenbond heeft gehouden naar de ervaringen bij poliklinieken.

Uit die enquête blijkt verder, dat er minder lang gewacht hoeft te worden, wanneer met een afspraakstelsel wordt gewerkt. Er zijn echter nog veel poliklinieken waar geen afspraken worden gemaakt

Zonder getuige-deskundige een indroevige vertoning

VERVOLG VAN BLZ. 36

van patiënte was het onmogelijk geweest haar te onderwerpen aan een ingrijpend röntgenologisch onderzoek. Bij het stellen van de diagnose: hersentumor, moest dus worden afgezien van het maken van een röntgen-foto. Dank zij symptomen, die in eerste instantie aan rheumatische afwijkingen deden denken, was wél een foto gemaakt van . . . de knie van patiënte.

Dat op deze foto geen hersentumor zou zijn te zien, lag in de rede!!

sub 2. de diagnose — hoewel pas in een later stadium gesteld — kon, achteraf beschouwd, de hoofdpijnen van vroeger — toen de delinquent zijn „klant” voor „een naar binnen geslagen griep” bewerkte — als symptoom van een, steeds zéér langzaam groeiend, hersenzwelling zeer wel verklaren.

Gezien de eis van tweemaal f 25,— boete

blijkt het inzicht van de Officier van Justitie — beïnvloed door de niet weerlegde drogredenen van de rechtskundig raadsman, in de ernst van dit misdrijf er danig naast te zijn. Nuchter beschouwd is deze „eis” te interpreteren als een aanmoedigingspremie.

Door het ontbreken van een — objectief verhelderende — verklaring van een getuige-deskundige, is deze hoger-beroep zitting uitgegroeid tot een, wel is waar belachelijke, maar in feite toch een indroevige, vertoning.

Deze gang van zaken heeft er ten zeerste toe bijgedragen de statistische gegevens te doen inboeten aan betrouwbaarheid ten opzichte van wat op het terrein van de kwakzalverij-bestrijding in werkelijkheid gebeurt.

Ook in dit geval heeft Vrouwe Justitia zich niet van haar meest rechtvaardige kant leren kennen.

Bestuurslid J. E. BUITER kreeg Koninklijke onderscheiding

ONS BESTUURSLID, de heer J. E. Buiten, heeft op 30 augustus afscheid genomen uit zijn functie van inspecteur van de volksgezondheid voor de geneesmiddelen in de provincies Groningen, Friesland, Drente en Overijssel. Dit wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd.

Tijdens de afscheidsreceptie heeft de hoofdinspecteur voor de geneesmiddelen van het staatstoezicht op de volksgezondheid, dr. C. A. Teijgeler aan de heer Buiten mededeling gedaan van diens benoeming tot officier in de Orde van Oranje-Nassau. Hij heeft de heer Buiten de daarbij behorende versierselen opgespeld. Dr. Teijgeler noemde de heer Buiten een „goed vader, wakend over de geneesmiddelenvoorziening in de vier noordelijke provincies”. Dat is van groot belang geweest voor de patiënt, die aan het eind van de keten van de geneesmiddelenvoorziening zijn geneesmiddel ontvangt, zo getuigde dr. Teijgeler.

De druk bezochte afscheidsreceptie had plaats in hotel Gijtenbeek te Zwolle.

De heer Buiten heeft vele jaren lang deelgenomen aan de opleiding van apothekersassistenten. Hij was meer dan eens voorzitter of secretaris van de examencommissie die de kandidaten beoordeelt. Enige jaren lang doceerde hij voorts fysiologische chemie aan medische analisten te Zwolle.

In zijn functie van bestuurslid van de Vereniging tegen de Kwakzalverij is hij al gedurende een lange reeks van jaren farmaceutische redacteur van ons maandblad. De vereniging hoopt nog vele jaren van de kwaliteiten van de heer Buiten te profiteren. De redactie van het maandblad rekent het zich tot een eer zijn van groot verantwoordelijkheidsgevoel naast van strijdvaardigheid getuigende adviezen te blijven ontvangen.

Een briefje van Hetty den Dulk

IN HET DRENTSE Ruinerwold zou een reform- en dieetcentrum zijn, zo lezen wij dezer dagen in het dagblad Tubantia, dat de gewoonte heeft ongevraagd pakketten dieet- of andere middelen naar bepaalde adressen te sturen. Uiteraard met de rekening er bij. Het reform- en dieetcentrum, De Moerbei genaamd, zou zich

Cultuurhistorische optocht met kwakzalvers trok grote belangstelling in het Brabantse Heeze

HET BRABANTSE HEEZE heeft het getroffen met zijn cultuurhistorische optocht, gewijd aan Kwakzalvers, chirurgijnen en heelmeeesters. Op een mooie zomerse dag, zondag 25 augustus trok een lange optocht met niet minder dan circa 1000 deelnemers door Heeze waaruit bleek dat wagenbouwers en spelers zich terdege hadden laten inspireren door het onderwerp en er zich in hadden verdiept. Buurtverenigingen en groepen, twintig in het geheel, presenteerden o.a. uitbeeldingen van de kermiskiezentrekker, de kwakzalvers, de pendelaars, de keisnijding (naar een schilderij van Jeroen Bosch), de kwakzalver in zijn rijtuig met menselijke geraamten! Mevr. Carolina Haarman, cultuurhistoricus, had de wagenbouwers van advies gediend.

Ook trokken boetelingen en bedevaartgangers in de optocht mee en waren er

met deze zendingen in het bijzonder tot oudere mensen richten.

Zo kwam in Enschede een zending terecht met een begeleidend briefje om een bedrag van f 44,10 over te maken op de girorekening van een zekere W. J. T. Beumig bij een bank te Meppel. De ontvanger wist van niets. De brief was ondertekend door Hetty den Dulk. Nu is Hetty den Dulk geen onbekende voor de Vereniging tegen de Kwakzalverij.

In 1968 werd mevrouw Den Dulk bekend door de aankoop van een leegstaand dorp in de Noordoostpolder, Kuinderoord genaamd waar zij naar hartelust wilde experimenteren in zaken als natuurlijke leefwijze, macrobiotiek, meridiaanpunctuur en iriscopie. In een interview met „Vrij Nederland” getuigde mevrouw Hetty den Dulk — de Roo destijds „Wij stellen er een eer in om kwakzalver te zijn”. (MtdK, 1968, blz. 49). Op een terrein te Driebergen had zij eens een „Centrum Natuurleven”, naderhand had zij in Den Haag een „Gezondheidshuis”, Bankastraat 143, waaraan o.a. magnetiseurs medewerkten.

Aan de achterkant van de brief las de inwoner van Enschede die verrast werd met het pakket: „In Glanerbrug is een dame in zes weken al 15 pond afgevallen. En de heup van mevrouw goed insmeren. Moed houden hoor!”

voorstellingen van de chirurgijn-barbier en van de diergeneeskunde door de eeuwen heen. „Bultdragherinnen” van hoge leeftijd kon men zien meegaan in de stoet, doende alsof zij zwanger waren en niet voor hun kind konden zorgen. „Dutsbetterinnen” suggereerden dat zij bevallen waren van padachtige monsters, „vopperinnen” werden rondgeleid in ketenen, krankzinnigheid voorwendende — alle methoden waarmee men vroeger de burger het geld uit de zak poogde te kloppen met een beroep op zijn medelijden.

Drie dagen lang kon men in Heeze ook wagenspelen zien, gewikkeld in vreedzame strijd om prijzen. Zo gaf het zoldertejater uit Oosterhout een eigentijdse satire „Kwakzalverij in deze tijd”. De speelgroep Filiassi uit Hilvarenbeek voerde een spel op „Het snijden van de kei” door Jan Naaijkens. Ook hier was het weer het schilderij Jeroen Bosch dat tot inspiratie diende. Jan Naaijkens is een bekend Brabants schrijver en de speelgroep Filiassi is zijn schepping.

In het z.g. oud kasteel van Heeze was een tentoonstelling gewijd aan de geneeskunde in het verleden. Tot de pronkstukken behoorden een 19e eeuwse apotheek, een oude kraamkamer, een chirurgijnskamer annex barbierswinkel en een collectie klassieke gapers. De commissaris van de Koningin de heer J. D. van der Harten opende in het Oud-Kasteel de „Brabantse Dag”. Over thema en tentoonstelling sprak Dr. D. de Moulin.

Ter gelegenheid van deze 17e Brabantse dag te Heeze is een boekje uitgegeven „Ziek zijn, vroeger”. Dat is te bestellen door een bedrag van f 7,50 over te maken op de bankrekening van de Stichting Brabantse Dag te Heeze bij de Rabobank Heeze; Giro: 1176268 ten name van Stichting Brabantse Dag te Heeze.

In dit boekje is o.m. een bijdrage van de chirurg dr. D. de Moulin, buitengewoon lector in de geschiedenis der geneeskunde aan de Katholieke universiteit te Nijmegen en van de patholoog-anatoom G. T. Haneveld, verbonden aan het pathologisch instituut van de Rijksuniversiteit te Utrecht. De Amsterdamse apotheker dr. D. A. Wittop Koning, privaats docent in de geschiedenis van de pharmacie, schreef eveneens een artikel voor deze publicatie.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** te Haarlem; P. H. A. Poll, **Dierenarts** te Zelst; Mr. J. D. van den Berg, **Vice-President Arrondissements-Rechtbank** te Arnhem; J. E. Buiten, **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** te Zwolle; P. L. Stal, **Arts** te Hilversum; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; Mej. Drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam; Adviserend bestuurslid: Dr. S. Lelie, **Geneeskundig inspecteur van de Volksgezondheid** in Zeeland, Middelburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

Abonnement per jaar franco per post
bij vooruitbetaling f 10,—;
studerende f 2,50

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keerberg 54, Amsterdam-Z.

Oppericht 1 Januari 1881

MARKANTE FACETTEN

Repercussies naar aanleiding van het rapport van de staatscommissie-De Vreeze (VIII)

door *A. P. N. de Groot, arts, voorzitter*
Vereniging tegen de Kwakzalverij

We zijn nu toegekomen aan de bespreking van het **aandeel, dat bepaalde artsen hebben aan:**

- de kwakzalverij als zodanig,
- de chaos, ontstaan met betrekking tot dit — omstreden — begrip.

De **definitie**, sinds mensenheugenis door woordenboeken toegeacht aan de hoedanigheid van een kwakzalver, luidt:

- onbevoegd beoefenaar van de geneeskunst,
- iemand, die het publiek wat op de mouw wil spelden, boerenbedrieger, oplichter, knoeier.

Onder 1. wordt — **onverbloemd** — begrepen een ieder, die zich — hoewel hiertoe wettelijk niet bevoegd — onledig houdt met gezondheidsbemoeien. **Alle zogenaamde „bonafide genezers”** behoren derhalve per definitie ook tot deze categorie.

De aanbidders van deze wetsovertreders zouden zich dit wel eens nuchter mogen realiseren alvorens denigrerend op te merken, dat de Vereniging tegen de Kwakzalverij „alles over één kam scheert”.

Onder 2. vallen — behalve doodgewone bedriegers — ook **artsen, die bij hun praktijkvoering bedriegelijke „handelingen” als „geneeswijzen” bedrijven.** Het zijn er gelukkig maar weinigen.

In dit opzicht moge worden herinnerd aan die arts, die tegenover een patiënt voorwendde hem „door te gaan lichten” en tot dat doel een ordinaire fietslamp achter diens rug plaatste.

Tot deze groep oplichters moeten o.i. ook worden gerekend die artsen, die door:

- in dienst treden bij een onbevoegde de intentie hebben diens wetsovertredingen door hun naam te „dekken”,
- samen te werken met — dan wel op

enigerlei andere wijze medewerking te verlenen aan — onbevoegden.

In beide gevallen stimuleren de wél-bevoegden de wets-overtreders, zonder dezen echter in hun kwalijke bemoeienissen te legaliseren.

ALTERNATIEF

De — tot heden nog steeds klakkeloos aanvaarde — **gangbare begripsbepaling** moet als **onvolledig** worden aangemerkt:

Een aantal wél-bevoegden, wier „optreden” en „handelingen” het predicaat „kwakzalver” zouden rechtvaardigen, kunnen niet onder één van beide categorieën worden gerangschikt.

Bij de bestaande definitie toch missen wij n.l. de mogelijkheid hieronder ook te brengen.

3. **wél-bevoegde beoefenaren der geneeskunst**, die — nimmer als werkzaam bezeugen en ook niet als zodanig erkende — „handelingen” van eigen of anderer inventie met bravoure als „geneesmiddelen, dan wel geneeswijzen” **aan de man brengen.**

In dit opzicht moge in de eerste plaats worden verwezen naar het „geval-Samuels”. Hierbij zij men indachtig aan het Franse gezegde: „du sublime jusqu'au ridicule il n'y a qu'un pas”.

Degenen onder de artsen, die er — met de Franse slag — hovaardig trots op gaan dank zij would-be „alternatieve geneeswijzen” meer te bereiken dan mogelijk is met de „officiële” geneeskunst, zullen te gelegener tijd eenzelfde lot ondergaan.

Aan het slot van onze Repercussies zal aan elk van deze — zonder enig steekhoudend bewijs, dus ten onrechte, als „geneeswijzen” aangeprezen — „alternatieve handelingen” de nodige aandacht worden besteed.

ONDER EEN NOEMER

Om de onvolledigheid in de gangbare begripsbepalingen te ondervangen en tevens de tekst van de definitie te vereenvoudigen stelt de Vereniging tegen de Kwakzalverij reeds jarenlang, dat het begrip „kwakzalverij” dient te worden geformuleerd als: **Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeienis.**

Deze redactie beklemtoont — indirect — dat van een echte **ZORG géén sprake is**, doch dat in al die gevallen slechts een — vaak helaas gevaarlijke — **BEMOEIENIS met andermans lichamelijke- en geestelijke gesteldheid in het geding is.** Ze brengt alles, wat strijdig is met een welbegrepen, goed gefundeerde, **ZORG voor de gezondheid onder één — niets verbloemde — noemer.**

In bovenstaande werd op summiere wijze uiteengezet welke artsen door hun „optreden” en/of hun „handelingen” onder het begrip „kwakzalverij” als zodanig dienen te worden gerangschikt.

Nu moet nog duidelijk worden gemaakt waarom **vele geneesheren mede verantwoordelijk** zijn voor het ontstaan — en het voortbestaan — van de chaos met betrekking tot de — vaak zeer ernstige — overtredingen van de Wet op de uitoefening der Geneeskunst.

Een viertal factoren — **door de meeste leden van de artsenstand niet op hun waarde gevoeld** — dragen hiertoe hun steen(tje) bij:

- ontbreken van een psychologisch juist contact** met patiënten en naaste familie van dezen.
- ongenuanceerd handhaven van het beroepsgeheim.**
- niet doorgronden van de betekenis**, toe te kennen aan de **resultaten van het placebo-onderzoek.**
- indolentie met betrekking tot het kwakzalverij-vraagstuk.**

PSYCHOLOGIE

Wat het **ontbreken van een juist psycho-**

VERVOLG OP BLZ. 40

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeienis is KWAKZALVERIJ

logisch contact met hun patiënten en de naaste familie en kennissen van dezen betreft, drukte Prof. Mr. de Vreeze zich — in zijn radiopraatje — als volgt uit:

„Ja, ik dacht, dat de aantrekkingskracht van velen, die buiten de officiële gezondheidszorg staan, wel zal zitten in de wijze, waarop zij de mensen tegemoet treden; dat zij **psychologisch** aan veel patiënten, ernstige patiënten, die niet weten, waar zij het zoeken moeten, iets weten te bieden, dat **de huisarts en specialisten**, misschien door hun overbelasting, **niet zo gemakkelijk kunnen bieden**”.

Een overbelasting moge in sommige gevallen — mede — een verontschuldigende factor zijn, het **gemis aan psychologisch juist aanvoelen** van de behoeften die in hun patiënten leven, moet wel als **doorslaggevend** worden aangemerkt.

De **aartsvaderlijke, vertrouwenwekkende, omgang** van de genees-, heel- en verloskundigen van de vorige — en het **gemoedelijke, geruststellende, optreden** van de geneesheren in de eerste helft van deze eeuw heeft — door de enorme vooruitgang van medische- en technische kennis en kundigheden, samengaand met een grote mentaliteitsverandering van het mensdom — plaats gemaakt voor een — minder huiselijk gebonden — bedrijfsmatig contact tussen arts en patiëntenwereld.

Mede als gevolg hiervan gaan tallozen liever met hun klachten te biecht bij een **onbevoegde**, die — **niet gehinderd door vakkennis** — zelfs bij ernstig zieken — **gewetenloos — genezing garandeert dank zij zijn „goddelijke gave”**.

Hoewel de **Voorzitter van de Staatscommissie-de Vreeze** — **blijkens diens radiopraatje** — wel „dacht”, dat **huisarts en specialisten psychologisch te kort schieten**, heeft hij schromelijk verzuimd in het rapport van deze commissie de eis te stellen, dat — **ter opheffing van dit ernstige manco** — het leervak PSYCHOLOGIE in adequate mate aan de medische studie moet worden toegevoegd.

De Vereniging tegen de Kwakzalverij heeft in het verleden reeds meermalen dringend op de noodzaak hiervan gewezen.

In het artikel „Levensgevaarlijk” (MtdK, februari 1969) werd — dank zij een paar klemmende eigen ervaringen — het **gemis aan psychologisch juist inzicht** van enkele artsen gehekeld.

1. Een internist redeneerde: „**Laat die kwakzalvers hun gang toch gaan**: wij hebben veel te veel gemak van die kerels, omdat ze ons van talloze „ouwe zeuren” verlossen”.

De argumentatie, dat:

a. „ouwe zeuren” toch ook ergens sociaal-hygiënisch-medisch-psychologische steun behoeven en

b. wanneer ze met hun — verwaarloosde — kwaal uiteindelijk weer bij een wél-bevoegde terecht komen, het voor laatstgenoemde veelal tē laat is nog enige — zinnige — hulp te bieden, werd — onbegrepen — schouderophalend bejegend.

2. Een behandelend arts verklaarde zich — psychologisch — **niet bij machte** een patiënt, lijdende aan kanker van de long, geestelijk voldoende bijstand te kunnen blijven verlenen. Hij was dan ook — ten zeerste opgelucht — ingegaan op het voorstel van de familie **tevens een magnetiseur te raadplegen**.

Ons commentaar luidde, dat

a. de „hulp” van een onbevoegde niet door hem had mogen worden geaccepteerd, doch dat hij patiënt voor de psychologische begeleiding naar een wél-bevoegde, die dit onderdeel van de behandeling beheerste, had moeten verwijzen zoals hij ook deed als een patiënt andere specialistische hulp behoefde, en

b. het genoeg nemen met — medische — medewerking door een onbevoegde laatstgenoemde een vrijbrief in handen had gespeeld, rond te bazuinen: samen te werken met een — met naam en toenaam genoemde — geneesheer”.

II

BEROEPSGEHEIM

In hetzelfde artikel van ons Maandblad is een frappant geval van handhaven van het „**secret absolut**” van het beroepsgeheim omschreven.

1. Een „bonafide genezer” had — vanaf het ontdekken van een klein knobbeltje in de borst bij een „klant” tot de hieruit ontstane bloemkool-achtige zweer met stinkende afscheiding (**hoera, het is ons gelukt het vuil naar buiten te drijven!!**) — de kwasi-medische leiding gehad.

Bij opname in een ziekenhuis bleek het te laat te zijn voor operatief ingrijpen, daar in het gehele lichaam reeds uitzaaiingen waren opgetreden.

Bij nadere informatie naar de medische gegevens **liet de behandelende chirurg — onder verwijzing naar zijn ambtsgeheim — verstek gaan**. Hem werd daarop dringend **gewezen op zijn alternatieve plicht** het slachtoffer of haar naaste familie te doordringen van de noodzaak van deze — afgrijselijke — kwakzalverij spoorlags aangifte te doen bij het Staatstoezicht op de Volksgezondheid. Ook in dit opzicht werd — zoals later bleek — door hem evenmin enige activiteit ontplooid, met als gevolg, dat ook **dit droeve voorval nimmer aan berechting is toegekomen**.

2. Bij besprekingen met **meerdere specialisten** bleek, dat dezen stuk voor stuk bij herhaling — **soms ernstige — gevolgen** van het optreden van onbevoegden op een **onverantwoord l a a t tijdstip ter behandeling** kregen aangeboden. Nimmer

werd hiervan aangifte gedaan bij de verantwoordelijke autoriteiten, noch werd de alternatieve plicht beseft de slachtoffers of hun familie hiertoe aan te zetten.

Talloze misdrijven van onbevoegden zijn op deze wijze — doordat ze **n i e t** aan **berechting toekwamen** — **aan statistische vastlegging ontsnapt**.

Deze overweging had de Staatscommissie-de Vreeze wellicht kunnen weerhouden haar advies Jan en alleman wettelijk meer vrijheid van keuze te gunnen bij het „hulp” zoeken OOK bij magnetiseurs enzovoorts als zodanig uit te brengen.

III

PLACEBO-MANNETJE

De draagwijdte van de resultaten van het **placébo-onderzoek** wordt — **evenmin** als door het lekenpubliek — **door het gros der geneesheren op zijn juiste waarde doorzien**. In ons Maandblad van april j.l. (blz. 15) werd uitvoerig aandacht besteed aan dit — ook voor de kwakzalverij-bestrijding zo doorslaggevende — onderzoek.

De consequentie hieromtrent is héél eenvoudig:

Een onbevoegde kan bij een „klant” niet méér succes behalen dan de arts, die — ongeweten — zijn patiënt een placebo-middel voorschreef. Zelfs niet die onbevoegde die van zichzelf beweert over de „gave” te beschikken, omdat nimmer wetenschappelijk onomstotelijk is kunnen worden vastgesteld, dat deze suppositie ook *maar de geringste waarheid bevat*.

Hieruit volgt, dat **ELKE onbevoegde op z'n hoogst bij 35 procent van zijn „klanten” een — schijnbaar — „succes” zal kunnen behalen**. Dat dit resultaat slechts schijnbaar is, volgt uit de wetenschap, dat veel van deze „klanten” ook zonder enige maatregel — zij het wellicht op iets langere termijn — zouden zijn verbeterd.

Hierbij beseffe men terdege, dat 65% van de „klanten” niet alleen géén enkel resultaat zou hebben geboekt, maar dat zelfs een groot deel van hen — bij gebreke aan *enig medisch inzicht zijnerzijds* — aan een verergering van hun kwaal zou zijn blootgesteld.

Bovenstaande ernstig overwegende moet tot de conclusie worden gekomen, dat ELKE onbevoegde — de verheerlijkte z.g. „bonafide genezer” niet uitgezonderd — moet worden beschouwd als een PLACEBO-MANNETJE.

IV

ONWAARDIG

Tot welke **ongewenste resultaten de indolentie** met betrekking tot het vraagstuk van de kwakzalverij **van onnoemelijk veel artsen** kan leiden, moge blijken uit het feit, dat er zijn (geweest), die:

1. zijn auto — versierd met de aesculaap — uitleent aan een onbevoegde.

2. in het — door hem geredigeerde — „natuurgeneeskundige” blad een vaste ru-

BAR EN BOOS

IN HILVERSUM, Van Lenneplan 16, is het kantoor van de heer K. T. van der Plaats, directeur van de NWP, de „Nederlandse Werkgroep van Praktizijns in de natuurlijke geneeskunst”, zoals dat tegenwoordig blijkt te heten. Daar op Van Lenneplan 16 vervult de heer Van der Plaats nog meer functies. Zoals de lezer in het augustusnummer van ons maandblad kon lezen (blz. 33) is de heer Van der Plaats de leidende figuur in:

- de stichting Naturalia (levert kruiden)
- het tijdschrift Lichaam en Geest
- het Nederlands College voor Naturopathie
- The Anglo-Dutch College for Acupuncture
- de stichting Centraal Bureau NWP.

Maar... er ligt nóg een onwelriekend ei in dit kwakzalversnest op de Hilversumse Van Lenneplan. Natuurlijk draagt het een mooie naam. Wij weten niet of de heer Van der Plaats ooit een militair-tactische opleiding heeft genoten, maar hij is een meester in het camoufleren van zijn kwakzalvers-organisaties. Er is namelijk op die Van Lenneplan nóg een stichting gevestigd: de Stichting Centraal Bureau Natuurgeneeswijze. Tenminste dat moeten wij afleiden uit wat notabene een arts schrijft:

Als u geen zin hebt om dat „wetenschappelijk” onderzoek af te wachten, kunt u informatie inwinnen bij Stichting Centraal Bureau Natuurgeneeswijze, Van Lenneplan 16, Hilversum”.

Dat kon men vinden in een artikeltje „Met de natuur migraine te lijf” dat het Rotterdamse ochtendblad „Algemeen Dag-

blad” onlangs afdruckte van de hand van arts Aart C. Gisolf. Een arts, die publiekelijk naar een kwakzalversorganisatie verwijst... Wie heeft het ooit zo zout gegeten?

Een levensgevaarlijke zaak, heer Gisolf.

U weet even goed als wij, dat achter hoofdpijn zich ook wel eens iets heel anders kan verschuilen als een (lastige) migraine. En u vindt het in overeenstemming met uw verantwoordelijkheid als arts om dezulken te adviseren maar eens eventjes contact op te nemen met een kwakzalversclub?

Het is bar en boos. En triest, dat een arts als de heer Gisolf de verantwoordelijkheid van een medische rubriek in een dagblad kennelijk niet aankan.

Kwik en lood in ons voedsel

DE HOEVEELHEID KWIK, lood, cadmium en DDT die we met ons voedsel naar binnen krijgen blijft nog onder de grens van hetgeen officieel als toelaatbaar wordt beschouwd. Zeker als we ons menu behoorlijk variëren. Maar aan de andere kant bevat vis vrij veel kwik, ontbreken lood en cadmium zelden en wordt bij wat als „toelaatbaar” wordt beschouwd geen rekening gehouden met de uitwerking die deze ongewenste stoffen gezamenlijk op ons lichaam hebben.

Tot deze conclusie komt de Consumentenbond op grond van de resultaten van een samen met zijn Belgische en Franse zusterorganisaties ondernomen onderzoek van tweeëntwintig gangbare voedingsmiddelen. Ons land kwam in vergelijking tot België en Frankrijk voor geen enkele meting het beste uit de bus.

Een turf achter de kachel of een armband om de pols?

„Stadler” van het Nieuwsblad van het Noorden werd getroffen door een advertentie van de schoonheidssalon Knooihuizen te Haren die „Het geheim van het Verre Oosten” bleek te bezitten. Onze lezers zal al ras een lichtje opgaan... precies daarmee bedoelde meneer Knooihuizen de gezondheidsarmbanden.

Stadler informeerde eens bij de Voorzitter van de vereniging tegen de Kwakzalverij, dokter De Groot. Onze voorzitter bleek er niet in te geloven, zoals hij ook geen cent geeft voor „Het kankervrouwtje van Castricum”. Wel wees de heer De Groot Stadler op de Amerikaanse placebo-proef, waarbij duizend patiënten een bepaald medicijn kregen — maar niet alle pillen waren echt, een aantal patiënten kreeg neppillen met alleen wat kalk er in. Toch genas ook daarvan 35 pct. Het befaamde placebo-effect. Zo kan er ook van de armband enige suggestie uitgaan. „Als je je door de aanschaf wat rustiger gaat voelen zal de bloeddruk wellicht wat dalen”.

De armbanden worden geïmporteerd door de firma Gevalo te Tilburg. Gevalo is, vertelt Stadler in het NvhN, een samentrekking van de firmanaam „Gebroeders Van Looy”. Naast elektrische haarkrultangen en haarwater importeert de firma ook de armbanden. „Als je mij vraagt: een vrij ongelijk assortiment”, verzucht Stadler.

Aart Gisolf, arts

De heer Van Looy zegt, dat ze in Japan heel boos zijn op de Consumentenbond die in zo ondubbelzinnige woorden tegen de armbanden waarschuwde! Hij zegt voorts overspoeld te worden met tevredenheidsbetuigingen en beroept zich nog op Aart Gisolf, arts, bekend van radio en TV, een rubriek in de Haagse Post en in het Algemeen Dagblad. (Bien étonnés de se trouver ensemble...) Die verklaarde aan Stadler: „Ik weet mijn letterlijke tekst niet meer. Mijn mening is dat de armband wel een gunstige werking heeft, wanneer je er in gelooft. Maar voorop staat dat je met je klacht natuurlijk naar een dokter moet gaan”, aldus de heer Gisolf.

De mening, dat je, als je er maar stevig in gelooft, ook wel van je migraine kunt genezen door een turf achter de kachel te plaatsen, bleek importeur Van Looy niet te delen, vertelt Stadler... Geen wonder. Aan die turf verdient hij geen duit.

In indolentie artsen schuilt levensgroot gevaar

VERVOLG VAN BLZ. 40

briek ter beschikking van een ex-kapper stelt.

3. deze onbevoegde — nadat laatstgenoemde in het buitenland een — waarde-loze — doctor-bul had aangekocht, betitelde als doctor-honoris-causa.

4. als Dr. Mr. Dr. wetsovertreders verdedigt — als advocaat van kwade zaken — met argumenten, die zijn medische geweten (voor zover nog aanwezig) zéér ernstig geweld zouden moeten aandoen. (M.t.d.K., oktober 1971, blz. 39).

5. als anthroposoof steun verleent aan allerlei — nimmer als geneeswijzen erkende — „alternatieve” handelingen en die — op tendentieuze wijze — als medisch medewerker in een groot dagblad artikeltjes lanceert. (M.t.d.K., mei 1970, blz. 19).

6. als medische medewerker van enkele publiciteitsmedia — op een, een geneesheer onwaardige wijze — zijn publiek sti-

muleert bij één van de meest beruchte kwakzalversclubs te biecht te gaan.

Van de — in dit artikel vermelde — vroegere verhandelingen zijn — op aanvraag, en zolang de voorraad strekt — nog exemplaren verkrijgbaar.

Tot slot moge nog worden opgemerkt, dat zéér veel artsen — ondanks het feit, dat ze getuigen het zo noodzakelijk te vinden, dat ernstig tegen het kwaad van de kwakzalverij door onze Vereniging wordt opgetreden, dan wel, dat ze toch zo zéér sympathiseren met het werk, dat wij — pro deo — verrichten, in hun indolentie niet blijken te beseffen, hoezeer hun — financiële en morele — steun tot het wel-slagen van ons werk onontbeerlijk is. Toetreden als LID van de VERENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ zet — voor de kwakzalverij-bestrijding — méér zoden aan de dijk dan al die — platonische — liefdesbetuigingen.

LEDEN WERFT LEDEN.

LEDEN,
WERFT LEDEN!

Van der Knaap maakt "Odidor"-penningen tegen reuma

EEN VROEGERE BURGEMEESTER van Amstrdam pleegt een kastanje op zak te dragen tegen de rheumatiek. Hij zal de enige niet zijn die vertrouwt op de magische werking van deze vrucht.

Een inwoner van Assen echter heeft een bijverdienste in dit soort bijgeloof gevonden. De Drentse en Asser Courant deed een boekje open over de fabrikant, een onderhoudsmonteur, 39 jaar oud, Piet van der Knaap genaamd.

In zijn garage fabriceert hij ronde metalen plaatjes, ter grootte van een rijksdaalder, die verkocht worden onder de naam „reuma-penningen”. Uit brieven die Piet van der Knaap van reuma-patiënten heeft ontvangen zou blijken dat tientallen mensen baat vinden bij deze, wat vreemde, wijze van reumabehandeling.

De Assenaar voelde er, toen de verslaggever van de Drentse en Asser Courant hem belde om een afspraak te maken, eerst weinig voor om iets te vertellen over de handel in deze penningen. „De mensen denken vaak dat je een soort Van Moosdijk bent en dat is per se niet het geval. Mijn handel is volkomen legaal, anders zou ik er nooit aan begonnen zijn”.

Het principe van de reuma-penning werd jaren geleden ontdekt door een voormalig buurman van de heer Van der Knaap in Smilde. De penning bestaat uit vier metalen plaatjes die gemaakt zijn uit drie soorten metalen. Op elkaar gelegd ontstaat er in het stapeltje penningen galvanische elektriciteit.

De heer Van der Knaap: „Ik heb de verkoop van deze penningen jaren geleden overgenomen van die buurman van mij. Inmiddels heb ik er ook de octrooirechten van gekregen en heb ik de alleen-verkoop van de „Odidikor-penningen op mijn naam staan”.

Piet van der Knaap wil niet met zijn produkt langs de deuren leuren. „Ik moet het hebben van mond-tot-mondreclame en die werkt uitstekend. Overigens stuur ik mensen die zo'n penning willen hebben deze eerst zes weken op proef toe. Hen wordt verteld dat ze de penning in de zak moeten dragen zonder andere metalen bij zich te hebben. Eerst na zes weken behoeven ze te beslissen; houden en twaalf gulden vijftig overmaken of terugsturen. Wij vertellen de mensen ook nadrukkelijk

dat ze gewoon moeten doorgaan met een eventuele behandeling die een arts heeft voorgeschreven. Ik wil me onder geen enkele voorwaarde op medisch terrein begeven”, aldus de heer Van der Knaap.

Ze vliegen weg

HIJ STAAT AL jaren versteld van het effect van de penningen. Ze vliegen soms de deur uit, vooral naar het buitenland België, Frankrijk, Zwitserland, Italië, maar ook Rusland en de Kongo. Mevrouw Van der Knaap die de administratie verzorgt: „Ongeveer tien procent stuurt de penning terug; van het overgrote deel van de mensen die ze houden krijgen we wild enthousiaste reacties. Een directeur van een grote Franse fabriek, bestelde, nadat hij zelf het heilzame effect had ondervonden, twintig penningen voor personeel dat reumatische klachten had”.

De adjudant J. Booy uit de Asser kazerne is één van de dragers van de reuma-penning. Hij vertelde hierover aan de verslaggever: „Ik heb het ding jaren geleden eens gekocht en hoewel ik niet in dit soort genezingen geloof, moet ik eerlijk zeggen dat ik sinds die tijd van mijn klachten af ben. Suggestie misschien, maar ik zal geen dag zonder penning op stap gaan en zo ken ik heel wat mensen”.

Dokter H. A. Otten, reumatoloog in Emmen is niet zo verrukt over dergelijke verkooppraktijken. Hij vindt dit soort zaken alleen maar nuttig voor de fabrikant en zeker niet voor de patiënt. „Hoewel deze verkoop niet strafbaar is, vind ik het persoonlijk in zekere zin toch oplichting”.

Op de vraag hoe het mogelijk is dat een bepaalde categorie patiënten toch baat vindt bij het dragen van zo'n penning, zegt dokter Otten: „De oorzaak ligt dan vaak in psychische klachten. Geloof me reuma is echt niet te behandelen met een penning, een konijnepootje of een denneappel”.

Dokter Otten vergeet de burgemeesterlijke kastanje! Wat we aan dit alles nog zouden willen toevoegen is dat er een opvallende overeenkomst is tussen penning en gezondheidsarmband. De penning „levert” een galvanisch stroompje, de armband een magnetisch veld. Maar nep is het in beide gevallen en de winner is de beurs van de fabrikant.

DIT ZIJN DE feiten: duizenden kinderen dreigen in hun ontwikkeling te worden klemgezet. Vandaar dat Pro Juventute ook ditmaal weer een beroep doet op uw medegevoel om haar in staat te stellen kinderen te helpen in hun groei naar volwassenheid. Dat kan men doen door de Oranjekalender van Pro Juventute te kopen. In deze kalender is weer een aantal kleurenfoto's van het Koninklijk gezin opgenomen.

De prijs van de kalender is f 5,50, verzendkosten f 1,35 extra. Te bestellen bij Kalenderactie Pro Juventute, postgiro 51 74 00, Amsterdam (Postbus 71 01, tel. 79 09 49).

Er is ook een viertalige uitgave.

Tegen "gezondheidsarmbanden"

DE CODECOMMISSIE voor het reclamewezen heeft publiciteitsorganen aangeraden om advertenties voor de z.g. gezondheidsarmbanden niet op te nemen. Wetenschappelijk is immers niet vastgesteld dat deze z.g. magnetische armbanden, die wel verkocht worden onder de naam Aimanté, de beloofde uitwerking zullen hebben; genezing van reuma, spit, hoge bloeddruk en wat niet al. In het juli-nummer hebben wij op blz. 29 een boekje open gedaan over deze vorm van boerenbedrog, waarmee een fabrikant zonder gewetensbezwaren inmiddels al grif geld heeft verdiend.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** te Haarlem; P. H. A. Poll, **Dierenarts** te Zeist; Mr. J. D. van den Berg, **Vice-President Arrondissements-Rechtbank** te Arnhem; J. E. Buijer, **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** te Zwolle; P. L. Stal, **Arts** te Hilversum; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; Mej. Drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam; Adviserend bestuurslid: Dr. S. Lelle, **Geneeskundig inspecteur van de Volksgezondheid** in Zeeland, Middelburg.

Lidmaatschap van de Vereniging Incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonne's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

BLZ. 42

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 10,—; studerende f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opggericht 1 januari 1881

MARKANTE FACETTEN

Repercussies naar aanleiding van het rapport van de staatscommissie-De Vreeze (IX)

door *A. P. N. de Groot, arts, voorzitter*
Vereniging tegen de Kwakzalverij

De Staatscommissie Medische Beroeps-uitoefening hecht kennelijk zéér veel waarde aan de **figuur van de titelbescherming**.

Op pagina 35 van haar rapport omschrijft ze dit als volgt:

„In een stelsel, waarbij de individuele gezondheidszorg — buiten de voorbehouden gebieden — in beginsel vrij is, vervult de titelbescherming, zoals reeds betoogd, een nog essentiële functie dan in het huidige verbodstelsel het geval is”.

Daarmede wordt beleden, dat de titelbescherming naar haar mening in het huidige — integrale — verbodstelsel **een essentiële functie zou vervullen**. Ze geeft hierdoor duidelijk blijk **niet te doorzien**, dat in de praktijk van dit laatste **geen sprake kan zijn**. Ze beseft klaarblijkelijk niet, dat een **ontoereikende redactie** van de betreffende wettelijke bepalingen er de schuld van is, dat voor **meerdere studierichtingen slechts één algemene titel** geldt: die van DOCTOR.

De Staatscommissie-de Vreeze ignoreert, dat — wil een **titelbescherming volledig tot haar recht komen** — aan het Doctor-tout-court de FACULTEIT, waaraan deze ere-benaming is behaald, onverbreekelijk moet worden verbonden.

Door het ontbreken van deze — verduidelijkende — toevoeging kan tot op heden voor geen enkele van de in aanmerking komende studie-richtingen iets terecht komen van een **doeltreffende bescherming**. De medische professie ondervindt hiervan verreweg de grootste overlast: het argeloze publiek vereenzelvigd de gesimplificeerde titel van Dr.-zondermeer met het gangbare begrip van „dokter” als geneesheer.

Frustraties, waarbij doctores in de economie, sociale wetenschappen, letteren en wijsbegeerte abusievelijk door niet-terzake-kundigen voor onvervalste geneesheren worden aangezien, kunnen

door bovenvermelde — verduidelijkende — toevoeging worden voorkomen.

PRAEDICAAT ARTS

Deze toevoeging moet tē dwingender worden geacht omdat in het huidige bestel de tendens om **te strooien met minder waardevolle titulatuur** hals over kop toeneemt. De **trend om wetenschappelijk niet volledig afgestudeerde doctorandi** tegenover derden toch **een zekere status aan te smeren**, werkt niet alleen verwarrend, maar bovenal in bepaalde gevallen **denigrerend**. Als een — niet gepromoveerde — geneesheer met voorbedachten rade wordt aangeduid als „Drs.” zonder toevoeging van het praedicaat „arts”, wordt hem **onrecht aangedaan**.

Studerenden, die met succes het doctoraal examen hebben afgelegd, mogen zich tooien met de titel Doctorandus (Drs.). Bij meerdere studie-richtingen is dan tevens het moment bereikt, waarop een aanvang mag worden gemaakt met de uitoefening van het gekozen beroep. **Niet aldus voor een student in de medicijnen**. Deze dient zich nog minstens twee jaren **praktisch te bekwamen** alvorens hem het voorrecht wordt beschoren als arts op te mogen treden. Dit betekent, dat de titel „arts” slaat op een ambtsvervuller, die **méer heeft gepresteerd dan het epitheton „Drs.” openbaart**. Zijn waardigheid wordt derhalve geweld aangedaan als hij slechts wordt aangeduid met de titel „Drs.” zonder toevoeging van zijn staat als arts.

Niet alleen met betrekking tot **alle andere oorzaken van het falen der kwakzalverij-bestrijding** en de **verslappende maatregelen, voorgesteld in het rapport** van de Staatscommissie-de Vreeze zouden wij zowel de Kon. Ned. Mij. tot bevordering der Geneeskunst als het Staatstoezicht op de Volksgezondheid een dringend CAVEANT CONSULES willen toeroepen,

maar ook met het oog op het, boven uiteengezette, **verwaarlozen van de titelbescherming**.

Hoe funest zelfs dit laatste, kleine, onderdeel de optimale gezondheidsZORG kan benadelen, moge worden geaccentueerd door de volgende historische gebeurtenissen.

I TENHAEFF

Degeen, die naar onze mening **persoonlijk het meest debet** moet worden geacht aan de **uitbreiding van de chaos** inzake de kwakzalverij-bestrijding, is wel Prof. Dr. W. H. C. Tenhaeff. Tot deze conclusie moet wel worden gekomen als de wetenschappelijke wordingsgeschiedenis van genoemde zéér bijzondere oud-bijzonder Hoogleraar in de Parapsychologie nuchter wordt nageplozen.

Reeds als adolescent kreeg hij **belangstelling voor het mediamieke**. Door zelf „studie” in zijn vrije tijd achtte hij zich al op jeugdige leeftijd bekwaam om — als autodidact — niet alleen populaire geschriften op het gebied van de parapsychologie te kunnen publiceren, maar zelfs (kwasi) wetenschappelijke verhandelingen.

Zijn **studie in de psychologie** begon hij — op latere leeftijd — in 1925. Hij promoveerde in 1933 bij de faculteit der letteren en wijsbegeerte, waarvan de psychologie een subfaculteit was. In datzelfde jaar werd hij bij die studierichting **privaat docent** in de parapsychologie.

In 1953 werd hem — door toedoen van de Ned. Ver. voor Psychological Research — de functie van **Bijzonder Hoogleraar in de Parapsychologie** toegedacht.

Tot zover in het kort zijn wetenschappelijke loopbaan.

Als feiten, die nodig aan de vergetelheid moeten worden ontrukkt, moge het volgende dienen.

In 1928 richtte de **student** Tenhaeff — samen met de zenuwarts Dr. P. A. Dietz — het Tijdschrift voor Parapsychologie op, welk blad later tot klankbord van genoem-

VERVOLG OP BLZ. 44

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis is KWAKZALVERIJ

VERVOLG VAN BLZ. 43

de Ned. Ver. voor Psychical Research werd uitgeroepen.

In diezelfde jaren werd de student W. H. C. Tenhaeff uitverkoren tot Secretaris van die Vereniging.

Na zijn benoeming tot Privaat-docent ging hij — als Dr. W. H. C. Tenhaeff — een groot aantal lezingen houden ter popularisering van de parapsychologie. Hij zette deze reeks voort toen hij tot Bijzonder Hoogleraar was benoemd.

ARGELOOS

Deze lezingen, gehouden door het gehele land, trokken — door het uitzonderlijke van het onderwerp — overal een zéér groot aantal toehoorders. Het **argeloze publiek van tal van Afdelingen** van: Volksuniversiteit, Nut van 't Algemeen, Ned. Ver. van Huisvrouwen, en van de Ned. Bond van Plattelandsvrouwen vergaapte zich — om het zalig griezelige ervan — nieuwsgierig aan het voorgedragene. Het besefte daarbij niet, dat de **autoriteit van de wetenschappelijke titel** van deze geleerde spreker op hen een zodanig fascinerende indruk maakte, dat:

1. **uitlatingen, die van weinig kritische zin getuigden**, er als koek bij hen ingingen, noch, dat
2. **veronderstellingen en halve waarheden** — met aplomb als vaststaande feiten geponeerd — grif als orakels werden aanvaard.

Het houden van lezingen voor groepen als bovenvermeld moge voor een wetenschapsman als onbetamelijk worden aangezien, met het oog op zijn financiële omstandigheden **m o e s t** de DOCTOR in de letteren en wijsbegeerte dit wel doen. Wat hij echter — als NIET-MEDICUS — nimmer had mogen — noch moeten — doen, was **voordrachten over — vermeende — geneeskundige kwaliteiten** van onbevoegden te houden.

Door regelmatig met zijn adept Gerard Croiset Sr. — èn een aanvechtbare film over diens would-be „geneeskundige successen” — de boer op te gaan heeft Zijn Hooggeleerde landelijk het **inzicht in een juiste gezondheidsZORG ten zeerste geschaad**. Een wel hoogst kwalijke zaak, omdat hij door zijn — niets kwaad vermoedende — toehoorders **abusievelijk voor een zéér kundige „dokter” werd aangezien**.

Zijn ophemelen van de — alom befaamde — helderziende Gerard Croiset Sr. tot „bonafide genezer” sloeg steeds geweldig in en bezorgde de Bijzonder Hoogleraar overal in den lande grote faam.

EEN FLOP

Door deze successen bij het plattelandspubliek werd hij als het ware **gebiologeerd en werd zijn ijdelheid ten zeerste ge-**

streeld. Hierdoor — en door zijn **weinig kritische zin** — vatte hij de euvele moed zijn — funeste — redeneringen OOK te durven gaan houden tegenover deskundige toehoorders.

Hij verstoutte zich n.l. de gezamenlijke Afdelingen Haarlem en Kennemerland van de Kon. Ned. Mij. tot bevordering der Geneeskunst op zo'n voordracht te vergasten.

Daarbij demonstreerde hij:

- a. het werken van zijn pupil Gerard Croiset Sr. ten opzichte van een viertal van diens „klanten”, lijdende aan verlammingen aan armen en/of benen en
  - b. de — beruchte — film over de kwaliteiten van deze „begenadigde paragnost”.
1. **De lezing** van de Bijzonder Hoogleraar als zodanig — op de van hem bekende demagogische wijze gehouden — **werd tegenover de schare deskundigen een flop**.
  2. De manipulaties met zijn „klanten” leverden de would-be „genezer” eenzelfde droeve lot. Staande **vóór** zijn slachtoffers veroorzaakte hij **m e t** (hetgeen niet hetzelfde is als **door**!!) zijn manualen lichte trillingen in de verlamde ledematen. Toen hij — geplaatst **achter** zijn objecten — poogde dezelfde resultaten te boeken, mislukte dit volkomen. Bij een enkele „klant” trilde de verlamde extremititeit reeds **vóór** de figurant maar enige activiteit had ontplooid, bij een andere daarentegen kwam pas enige tijd **nà** het in actie komen van de „genezer” een trilling tot stand.
  3. Nader onderzoek van elke „klant” afzonderlijk door een andere neuroloog, leverde de **uniforme uitspraak** van deze vier deskundigen op, dat de bewegingen in de verlamde extremititeiten **n i e t** waren veroorzaakt door enigerlei optreden van de paragnost. Door diens „handelingen” was er aan de verlamde spieren generlei verbetering opgetreden, de — gezonde — antagonist bleken door hun samentrekkingen de — lichte — trillingsbewegingen te hebben veroorzaakt
  4. De **vertoonde film** bleek op meerdere plaatsen aan mystificaties onderhevig. Toen om deze reden tenslotte — nadat ongeveer drie-kwart van de film was afgedraaid — verzocht werd te stoppen om het laatst vertoonde gedeelte nogmaals, maar dan in langzamer tempo, af te draaien, werd er een abrupt einde aan de vertoning gemaakt onder het — voorgewende — motief, dat het reeds **tè** laat zou zijn geworden. **Een — psychologisch — héél weldoordachte handeling!!**

VOLKOMEN FOUT

Uit deze — door hem niet van te voren doorziene — ervaring heeft Prof. dr. W.

H. C. Tenhaeff zijn conclusie getrokken. Voor zover ons bekend is hij nadien nimmer meer voor het front gekomen met de onbevoegde Croiset Sr. en diens gewraakte film. Bovendien heeft hij zich nadien beijverd den volke kond te doen zich **van ieder uitoefenen der geneeskunst door een onbevoegde te distantiëren**. Een zéér te loven instelling, die echter pas is gekomen **nadat reeds onnoemelijk veel kwaad** aan de gezondheidsZORG was toegebracht.

Naast de openbaring van zijn distantiëring is Zijn Hooggeleerde — uit menselijke èn morele overwegingen — verplicht alles te doen om **zijn mislagen tegenover de gezondheidsZORG** voor zover mogelijk alsnog **te redresseren**. Hij kan zich pas van zijn schuld in dezen ontheven achten als hij — duidelijk voor heel het Nederlandse volk — erkent in **àl** zijn voordrachten over „geneeskundige kwaliteiten” van onbevoegden **volkomen fout te zijn geweest!!**

Mogen bovenstaande — nader omschreven — nadelige gevolgen van een onvoldoend doordachte redactie van wettelijke bepalingen de betreffende Overheid **tot ernstige bezinning in dezen aanzetten**.

II

DOCTOR PER POST

Na deze uitvoerige bespreking omtrent ernstig nadeel voor de Volksgezondheid bij legaal gebruik van wettelijke bepalingen inzake titelbescherming nu nog een paar overtredingen hiervan, waarbij **verantwoordelijke functionarissen in gebreke zijn gebleven**.

1. De heer J. F. de Cock liefhebberde op zijn manier een jaartje in de psychologie. Daarna schreef hij (ergens uit over?) een verhaaltje en zond dit — als proefschrift — met een flinke som gelds naar een — particuliere — „University” in Amerika. Per omgaande ontving hij daarop een — hier te lande onwettige — oorkonde als DOCTOR in de psychologie.

Met deze gekochte — waardeloze — titel propageerde hij in allerlei media (o.a. Libelle, 1 maart 1959) zijn „Instituut Enorga Dr. Jos. de Cock”.

Tijdens een strafzaak (april 1962) wegens een ernstig vermogensdelict merkte een controleur van de fiscale recherche op: zich af te vragen of verdachte wel in het bezit was van het „eredoctoraat”. Terrecht merkte de president van de Rechtbank op, dat dit met de strafzaak als zodanig niets te maken had. Maar achteraf is gebleken, dat zijn Edelachtbare — na kennis te hebben genomen van dit delict — in **gebreke is gebleven deze kwalijke kwestie door te geven** aan de betreffende bevoegde instantie. Daar laatstgenoemde bovendien niet op systematische en gerichte wijze delicten liet opsporen, bleef een vervolgen wegens onwettig voeren van een titel achterwege.

De heer J. SINJEWEL, weet-u-wel, voelt zich een medium van een hogere macht

J. SINJEWEL, EEN VIJFTIGER, behoort tot de groten in het vak. Hij heeft maar liefst drie praktijken: in het Brabantse Boekel, in het even Brabantse Mill en in het Duitse Neuss. Onlangs vierde hij zijn zilveren jubileum als „paranormaal genezer”, vertelde Brabants Dagblad en de journalist Mart van Heijningen schreef een uitgebreid artikel over deze wonderdoener. Sinjewel is in Den Helder or mensen als de psycho-diagnost (astro-begonnen, nadat hij geïnspireerd werd do evoeen) Jack F. Chandu, door de artiestloog in goeden doen, moeten wij er aan to Maloitz, die hij in de oorlog als onderduiker leerde kennen en door artikelen van de journalist Bijlsma over paranormale onderwerpen.

ALS PSYCHOTECHNICUS WAS Sinjewel in dienst van de Kon. Marine. Na de oorlog werkte hij een tijd lang als hulprechercheur te Alkmaar. De recherche in die stad zou toen — het verhaal is van Sinjewel — geregeld paranormaal begaafden te hulp hebben geroepen voor het oplossen van misdrijven . . . Sinjewel, die een streng dieet volgt en niet rookt of drinkt (om zich 100 pct aan het paranormale te kunnen wijden . . .) begon zijn praktijk als beroepsgenezer in Den Helder, waar hij in de zomermaanden ook Duitse toeristen „hielp”. Al spoedig had hij in Neuss bij Düsseldorf een eigen praktijk, ja, hij vloog naderhand zelfs vaak naar Frankfort.

Witgekleurde bungalow

TOEN DE AUTORITTEN van Den Helder naar Neuss hem te vermoeiend werden betrok Sinjewel in Boekel een bungalow. Daarover schrijft Mart van Heijningen: „Langs de weg tussen Boekel

en Erp, nog juist op het grondgebied van Boekel, ligt, verscholen tussen weelderig struikgewas een witgekleurde bungalow. Vele Boekelaren bekijken dit huis met gemengde gevoelens. Daar woont immers „dieën strijkerd”, of „den wonderdokter”. Elke dinsdagochtend staan er lange rijen auto's voor de poort van mensen, die hun „behandeling komen halen”.

Sinjewel gebruikt de term magnetiseur niet met betrekking tot zichzelf. Die term vindt hij „besmeurd”. Hij is een paranormaal genezer. Voor zijn „praktijk” heeft hij een speciaal huisje op het erf laten bouwen, dat verdeeld is in een wachtkamer en een behandelkamer.

Zijn klanten vormen een zeer gemêleerd publiek. Volgens de journalist van Brabants Dagblad springt een bepaalde groep er duidelijk uit; verscheidene van Sinjewels patiënten komen uit academische kringen en zelfs uit de medische wereld. Zo zou een orthopedisch chirurg al geruime tijd onder behandeling van Sinjewel

staan en naar zijn zeggen met duidelijk resultaat.

Vijftig in twee uur

DE BEHANDELING GAAT vlug in zijn werk — tussen negen en elf uur op zo'n dinsdagochtend behandelt Sinjewel circa vijftig mensen. En dan is het nog niet afgelopen. Uit brieven blijkt dat Sinjewel vooral nerveuze aandoeningen zou genezen: reumatische pijnen, migraine, incidentele hoofdpijnen, zenuwontstekingen, eczeem.

Maar hij zou ook nog opzienbarende zaken doen als „het behandelen van een kankergezwell, dat na een jaar tot een minimum werd gereduceerd”. Door middel van heilmagnetisme zou hij een oogziekte binnen drie maanden hebben genezen, een feit waarin twee specialisten en een huisarts niet zouden zijn geslaagd . . .

Sinjewel — niet al te bescheiden — rekent zichzelf tot de bonafide genezers. Hij is niet mals in zijn oordeel over de vereniging van paranormaal begaafden, waarmee hij vermoedelijk de „Nederlandse Werkgroep van Paranormale Genezers”, de NWP bedoelt. Die is volgens hem vergeven met kwakzalvers, die tegen woekerprijzen drankjes en kruiden verschaffen waarvan het de vraag is of ze niet schadelijk werken. (Zo hoort men nog eens wat! red. MtdK).

Geen geneesmiddelen

SINJEWEL ZELF MAAKT bij zijn paranormale behandeling geen gebruik van geneesmiddelen of van wat daarop moet lijken. Hij geeft ook als zijn oordeel te kennen dat paranormale genezers een verlengstuk en geen vervanging van de gekwalificeerde medici zijn.

Tot slot nog deze passages uit het artikel in het Brabants Dagblad: „De heer Sinjewel voelt zich medium van een hogere macht. Hij gelooft dat hij de kracht van God krijgt. (. . .) Dat al dergelijke paranormale genezingen op suggestie berusten, verwerpt hij. Behandelingen bij kinderen en genezingen van kankergezwellen bewijzen volgens hem het tegendeel. De heer Sinjewel voorziet een rooskleuriger toekomst voor de paranormale geneeswijze, vooral ook omdat de medische wereld dit verschijnsel begint te erkennen (zo maakt de heer Sinjewel zichzelf wijs, al zal hij natuurlijk wel goed geluisterd hebben naar prof. De Vreeze c.a.! red. MtdK). Voordat de paranormale genezers een eigen plaats innemen in de gezondheidszorg zullen echter veel kwakzalvers moeten verdwijnen”, oordeelt Sinjewel. Weet-u-wel: zelf kwakzalverend met kankergezwellen . . .

”Haarkundige” getooid met gekochte titel ”doctor”

VERVOLG VAN BLZ. 44

2. De onbevoegde C. L. A. van Uden stichtte enige jaren na de bevrijding — na zijn ontslag uit detentie — met enige lotgenoten (kappers en artsen) een instituut, later omgezet in het „Ned. Genootschap voor Huid- en Haarhygiëne”. Dit instituut verzorgt een cursus „wetenschappelijke haarverzorging”, waarbij onbevoegd uitoefenen der geneeskunst — door het geven van injecties en inwrijvingen met hormonen — mede wordt „onderwezen”.

De directeur, de — zich noemende — cosmetoloog, C. L. A. van Uden, achtte het — voor zijn decorum — gewenst een titel aan te kopen. Hij deed dat voor goed geld in het buitenland en werd op deze wijze gehonoreerd met de titel van DOCTOR (in de economie). De cursisten van zijn „opleiding” haarverzorging zien in hem sindsdien een bevoegd „geneesheer”. Dit kwam openlijk aan het licht, toen in 1960 een kapper uit Deventer zich voor de kantonrechter had te verantwoorden wegens onbevoegd uitoefenen der geneeskunst. Bij zijn verdediging merkte

de verdachte op een cursus „aesthetische chirurgie” te hebben gevolgd onder leiding van DOKTER van Uden.

Hoewel de kantonrechter hier op het spoor werd gezet van een overtreding inzake de wettelijke bepalingen ten bate van de titelbescherming liet hij na de — in dit opzicht verantwoordelijke — functionaris van het delict in kennis te stellen.

Uit beide bovenvermelde voorvallen moge blijken, dat, op het punt van behartiging van de belangen van de Volksgezondheid, officiële instanties generlei contact met elkaar onderhouden. Dit gebrek aan samenwerking zou al een heel stuk kunnen worden verbeterd indien zou kunnen worden besloten bij ELKE strafzitting wegens onbevoegd uitoefenen der Geneeskunst een Geneeskundig Inspecteur van de Volksgezond als getuige-deskundige te doen optreden.

De Vereniging tegen de Kwakzalverij wil er bij de verantwoordelijke autoriteiten nogmaals dringend op wijzen hoezeer — ten bate van een welbegrepen gezondheidsZORG — een dergelijke maatregel noodzakelijk is.

**LEDEN,
WERFT LEDEN!**

GEEN KAAS VAN GEGETEN

De Delftse advocaat mr. C. F. M. van Vliet is voor een studie van het medisch tuchtrecht bekroond met de Van Landskroon Schoutenprijs. De heer

Van Vliet pleit er voor, dat iedere medische tuchtrechtspraak met weglating van alle namen en andere gegevens, die de identiteit kunnen onthullen, in door het betreffende tuchtcollege aan te wijzen tijdschriften openbaar wordt gemaakt.

De heer Van Vliet, aldus Theo Jongedijk in de Delftse Courant, staat niet afwijzend ten aanzien van de staatscommissie-de Vreeze om „de wetgeving aan te passen aan de huidige praktijk, hetgeen dan betekent dat ook de ongekwalificeerden zich legaal mogen bewegen op het vrije gebied der geneeskunst, dat ook wel eens met kwakzalverij wordt aangeduid”.

Daarbij blijft het niet.

De jeugdige mr. Van Vliet blijkt hoegenaamd geen kaas gegeten te hebben van de zaak waarover hij zijn oordeel zo boud uitspreekt. Want wat vindt deze jurist van de kwakzalverij? „Het woord kwakzalverij vindt de heer Van Vliet vaak overdreven: Er zijn mensen die er baat bij vinden. Daarnaast zijn er, afgezien van enige spectaculaire gevallen, slechts weinig gevallen bekend dat schade zou zijn ondervonden. Veelal wordt gebruik gemaakt van onschuldige middelen die gewoon bij drogist en apotheker verkrijgbaar zijn”.

„Slechts weinig gevallen bekend dat schade zou zijn ondervonden?” De heer Van Vliet had eens even moeten informeren bij de Vereniging tegen de Kwakzalverij en in elk geval de moeite eens moeten nemen de artikelenserie door te nemen die onze voorzitter onder de titel Markante facetten schrijft over de voorstellen van de staatscommissie-de Vreeze. Dan had hij dit luchtig babbelen over de kwakzalverij zo in de geest van — och, een enkele keer gaat het wel eens fout, nietwaar, maar overigens... — binnen de omheining van zijn tanden gehouden.

Prof. dr. W. H. C. Tenhaeff is nog altijd op pad: zo voerde hij onlangs het woord voor de Haarlemse studievereniging voor psychical research en wel in het Coornhertlyceum. Onderwerp: „Contact met paranormaal begaafden”.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** te Haarlem; P. H. A. Poll, **Dierenarts** te Zelst; Mr. J. D. van den Berg, **Vice-President Arrondissements-Rechtbank** te Arnhem; J. E. Buijter, **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** te Zwolle; P. L. Stal, **Arts** te Hilversum; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; Mej. Drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam; Adviserend bestuurslid: Dr. S. Lelie, **Geneeskundig inspecteur van de Volksgezondheid** in Zeeland, Middelburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad mln. f 10,—; voor studerenden f 2.50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

Oorwrijfmethode

Een acupunctuur-beoefenaar in het Amerikaanse Los Angeles heeft, zo lezen wij in het Nieuwsblad van het Noorden, een heel aparte methode ontwikkeld om slank te worden. Men behoeft daartoe alleen maar bij tijd en wijle aan zijn oor te wrijven. Naalden komen er zelfs niet aan te pas!

De afslanktechniek van dr. Lester Sacks bestaat uit het bevestigen van stalen krammetjes aan een binnenrand van het oor. Wanneer zijn patiënten zich hongerig voelen, hoeven zij slechts langs de krammetjes te wrijven waarna een verzadigd gevoel in de maag ontstaat.

De arts, die in Groot-Brittannië acupunctuur studeerde, zegt dat iemand op deze wijze 3,5 tot 5,5 kg aan gewicht per maand kan verliezen. De krammetjes blijven 12 weken in het oor.

„Wij weten niet precies hoe het werkt”, zegt dr. Sacks. „Wij geloven dat er een verbinding bestaat tussen bepaalde punten van het oor en de hypothalamus, een onderdeel van de tussenhersenen dat regicentra bevat. Een daarvan brengt een reactie van het zenuwstelsel teweeg die de maag uitzet en een gevoel van verzadiging geeft”.

De acupuncturist ontwikkelde zijn methode twee jaar geleden als middel om verslaafden van de heroïne af te helpen. Hij geeft nu regelmatig lezingen voor andere artsen in zijn kliniek in Torrance, een voorstad van Los Angeles, en zegt dat zijn denkbeelden veld winnen in heel Amerika.

Een bijverschijnsel van zijn methode noemde hij dat het de libido schijnt te kunnen vergroten.

In de Kosmos, aan de Prins Hendrikade te Amsterdam, zijn deze herfst cursussen (voor beginners en voor gevorderden!) met de weidse titel van „Psychastrology course”. Deze cursussen in de astrologie worden in het Engels gegeven door ene Richard Lamm.

Het weekblad „Deze week” is ter ziele. De uitgevers, Elsevier en de Ned. Dagblad Unie moeten er dik aan hebben verloren. Had astroloog Jack Chandu, die aan het blad zijn medewerking verleende, hen dat niet uit de sterren duidelijk kunnen maken?

Kuren met merriemelk

het 'm doen in een geneeswijze, die gepropageerd wordt door een Duits kuurcentrum gevestigd in Waldbrunn-Waldkatzenbach in het Hoge Odenwald. Dat heet, met zo'n typische lange Duitse naam, het „Stutenmilch-Regenerationszentrum”. De heilzame werking van verse merriemelk zou door de man, die het kuurcentrum is begonnen, de arts dr. E. Hartmann, zijn waargenomen in oostelijke landen.

Men behoeft echter voor een dergelijke kuur nu niet direct ziek te zijn — de merriemelk is ook geschikt voor een algemene conditieverbetering. De gasten — het woord patiënt past hier niet zo goed bij — kunnen behalve paardrijden en in paard-en-wagen tochtjes maken in de omgeving ook massages krijgen, eventueel onderwatermassages. En in het kuurpension zum Adler kan men na alle merriemelk toch ook een glaasje andersoortig vocht tot zich nemen in de Ruiterkamer of, om nog eens een mooi Duits woord te gebruiken, in de „urwüchsigen” boerenkamer.

Paranormaal in Emmen

DE BEWONERS VAN de gemeente Emmen behoeven niet te wanhopen. Ook hen blijft de paranormale propaganda niet bespaard. Zo heeft J. van Ommen, die „de gave heeft” en dat, of all places nog wel in Klazienaveen, het woord gevoerd op een informatieve bijeenkomst, zoals dat heet, in Ichtus te Emmermeer. Er waren volgens de Emmer Courant wel 200 bezoekers die, aldus de krant, „niet bedrogen uitkwamen!”

„Aan de hand van foto's, die aan het begin van de avond ingeleverd moesten wisten zij (de paranormalen) in vrijwel alle gevallen precies te vertellen wat de kwalen, levensomstandigheden en karakters van de mensen waren”. Dat zal dan wel in zeer algemene termen zijn geweest, vermoeden wij zo. De avond was georganiseerd door de Nederlandse Fusie van paranormale en natuurgenezers, de club waarin eens Gerard Croiset een leidende rol speelde.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keizerberg 54, Amsterdam-Z.

Oppericht 1 januari 1881

MARKANTE FACETTEN

Repercussies naar aanleiding van het rapport van de staatscommissie-De Vreeze (X)

door *A. P. N. de Groot, arts, voorzitter*
Vereniging tegen de Kwakzalverij

Onder de instanties, die in gebreke zijn het begrip KWAKZALVERIJ aan een nuchtere beoordeling en een ernstige bestrijding te onderwerpen, nemen de publiciteits-media een voorname plaats in.

Door een, niet van alle kanten doordachte, instelling zijn ze in belangrijke mate mede verantwoordelijk voor ontstaan en instandhouding van de chaotische verwarring, die op dit punt heerst. Ze spelen hierbij zelfs een fatale rol, omdat ze zich richten tot een zeer uitgebreid, heterogeen, publiek van kijkers, hoorders en lezers.

Men begrijpe ons goed: het is vanzelfsprekend het goede recht van publicisten en hun, medeverantwoordelijke, superieuren inzake de mérites van het, hier gestelde, onderwerp er een eigen(machtige) mening op na te houden. Maar . . . alvorens deze publiekelijk uit te dragen, moet — uithoofde van hun positie en hun beroepsethiek — wél vaststaan, dat ze:

- a. hun onderwerp grondig onder de knie hebben door bestudering van ALLE kanten en
- b. diepgaand hebben overwogen welke indruk — ten opzichte van een welbegrepen gezondheidsZORG — hun woorden kunnen achterlaten.

Daaraan ontbreekt het — helaas — maar al te vaak.

TELEVISIEGEVAREN

Wat de TELEVISIE betreft moet worden opgemerkt, dat hieraan zéér veel hapert. Zoveel zelfs, dat Dagboekenier (Parool 24 augustus 1965) reeds openbaarde:

„Maar ja, als men nagaat hoeveel propaganda de televisie al heeft uitgebazuind, ook over de kwakzalverij, moet men wel concluderen, dat het aantal onvolwassen jongens, dat zich met T.V. bezighoudt, nog zéér groot is. Met als gevolg Volksmislei-

ding in plaats van Volksoopvoeding. Ook dit is slordig geknoei met gif”.

Ons inziens is daar geen woord Frans bij.

- 1. Wat de Volksoopvoeding betreft zou de beeldbuis het instrument moeten zijn, dat de Overheid de gelegenheid biedt het hele Nederlandse volk inzake gezondheidsZORG objectief voor te lichten.

De regering zou de bevolking:

- a. op de hoogte moeten brengen van wat in dezen — wetenschappelijk erkend — gaande is
- b. ondubbelzinnig — en duidelijk — moeten waarschuwen voor allerlei „theorieën” en „handelingen”, die niet stroken met het belang van de Volksgezondheid. Het Staatstoezicht is tot dusverre in beide gevallen in gebreke gebleven.

- 2. Hoezeer verantwoordelijke leiders van televisie-rubrieken — veelal door gebrek aan voldoende inzicht in deze specifieke materie — de geestelijke milieuhygiëne groot nadeel toebrengen, moge uit de volgende voorvallen blijken.

a. Eind 1964 vond — grootscheeps als WERELDPRIMEUR aangekondigd — een voorbarige uitzending plaats over Psychokinese (gedachtenkracht). Hoe praematuur deze wensdroom van parapsychologen werd gebracht, moge blijken uit het feit, dat tot op het huidige ogenblik het bestaan ervan wetenschappelijk nog helemaal niet bewezen is kunnen worden. De vertoning op de televisie mislukte volkomen, maar veroorzaakte wel zéér ernstige verwarring in menig menselijk brein.

b. De goochelaar David Berglas bracht in april 1967 in een uitzending OPUS 13 enige aanwezigen in de zaal en zelfs kijkers in hun huiskamers in een (hypnotische) slaap. Twee van laatstgenoemden bleven zelfs een paar dagen lang in die — onnatuurlijke — toestand.

De Overheid bleef in gebreke uit eigen kracht hierop adequaat te reageren.

Pas in juli d.a.v. gaf ze — op desbetreffende vragen in de Tweede Kamer — te kennen van mening te zijn, dat **massa-hypnose wél gevaren voor enkelingen** kon opleveren. Daarom achtte ze een televisie-uitzending, waarin hypnotiseurs optreden, minder gewenst. Maar ze vond de gewraakte vertoning niet zó schadelijk voor de volksgezondheid, dat wettelijke maatregelen om dit tegen te gaan, nodig werden geacht. De bewindslieden zegden eigener beweging toe **meer(?) voorlichting over hypnose** te zullen geven.

Voor zover ons bekend, is tot op het verschijnen van deze publicatie — dus na ruim zeven jaar — **deze toezegging nog steeds NIET gestand gedaan.**

Uit het aangehaalde antwoord van de regering is niet op te maken of ze bij haar overwegingen aandacht heeft geschonken aan de **mogelijkheid van geestelijke milieuverontreiniging** bij tallozen door dit — hypnose-opwekkende — optreden van een beroepsgoochelaar, die NIET als zodanig is aangekondigd.

c. Over het fenomeen Uri Geller schreef de Telegraaf op 8 december 1973: „Een nieuw Israëliisch geheim wapen of de nieuwste goocheltruc? . . .”

In een groot opgemaakt artikel in die krant van 2 november d.a.v., dat:

1. het debat over dit fenomeen **nog lang niet is uitgeraad**, en
2. een streng wetenschappelijk onderzoek de psychokinetische afstands-beïnvloeding van allerlei voorwerpen **beslist niet onbetwistbaar** had aangetoond.

Deze stand van zaken bewijst eens te meer hoe — tot groot nadeel van de geestelijke milieuhygiëne — bij de televisie **ondoordacht voorbarig** wordt omgesprongen met de mogelijkheden, die dit publiciteits-medium kan bieden.

d. In april van dit jaar werd in het NOS-programma **DIAGNOSE** ingegaan op de vraag: „Bestaat er werkelijk helderziendheid?”

VERVOLG OP BLZ. 48

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis is KWAKZALVERIJ

Uitzendingen leverden nadeel op voor gezondheidsZORG

VERVOLG VAN BLZ. 47

De **presentatie** was toevertrouwd aan — de niet steeds even exact denkende — Jack van Belle. Als **wetenschappelijke begeleiders** fungeerden — als voornaamsten — o.a. Prof. Dr. W. H. C. Tenhaeff en Prof. Drs. H. van Praag. Deze psychologen hadden tot taak hun **standpunt te verdedigen** tegenover vragen van een **forum**. Dit laatste bestond uit enkele bekende — inzake het te behandelen vraagstuk totaal onkundige — figuren uit de show-business en de handelaar Loe Lap.

Ook in deze uitzending kwam — door meerdere, aan het verstandelijke brein van de gehaaide zakenman ontsproten nuchtere en scherp gestelde vragen — weer aan het licht hoezeer een **titel van professor en/of doctor niet steeds borg staat** voor het uitsluiten van vooroordeel. Genoemde wetenschapsmensen noch de presentator hadden hierop vaak een **bevreemdend antwoord** klaar. Uit **hun falen** in dit opzicht moet de **conclusie** worden getrokken, dat er **weinig praktische realiteit inzake buitenzintuigelijke beweringen** aanwezig geacht moet worden.

Evenals vele andere onder presentatie van Jack van Belle c.s. gehouden uitzendingen, heeft ook deze weer aangetoond, dat **televisie-verhandelingen over paranormale wensdromen** niet alleen **praematuur**, maar bovendien **geestelijk verontreinigend** zijn. Het wordt dan ook de hoogste tijd, dat Overheid en verantwoordelijke leiders van deze publiciteitsmedia inzien **hoezeer ondoordacht gebruik (misbruik?) ervan gevaaren voor de Volksgezondheid kan opleveren**. Ze moeten het niet alleen leren inzien, maar er ook **ernstig van worden doordrongen**. Hetgeen niet hetzelfde is in veel gevallen!!!

II

ONVERTEERBAAR

Terzake van de RADIO gelden onzerzijds dezelfde onverteerbare bezwaren als boven tegenover de afdeling TELEVISIE van de omroepverenigingen naar voren gebracht. In verschillende afleveringen van het Maandblad tegen de Kwakzalverij is in het verleden meermalen ernstig geprotesteerd tegen **eigendunkelijk belichten van onderwerpen op het gebied van de gezondheidsZORG**. In dit artikeltje willen wij een **eigen, merkwaardige belevenis** aan de vergetelheid ontrukken.

Bij de planning van een uitzending over één van de zgn. „alternatieve geneesmethoden” werd onze Vereniging door de samensteller van het programma verzocht een tegenspeler tegen de hoofdfiguur voor te stellen. Toen dit was geschied werd tegen de voorgestelde gesprekspartner onoverkomelijk bezwaar gemaakt: de aangewezene zou niet door de hoofdrolspeel-

ster kunnen worden geaccepteerd vanwege zijn leeftijd. (SIC.).

Haar redenering zou zijn, dat deze oudere tegenpartij haar **met ouderwetse begrippen** tegemoet zou treden. Een hypermodern — volkomen onvoldragen — begrip, dat de **vrees voor een gedegen ervaring** naar onze mening moet camoufleren.

Gemis aan bezonkenheid kenmerkt de overmoed van jeugdige nieuwlichters. Te hunner instructie worde hen aanbevolen te rade te gaan bij de Bond zonder Naam: Verbeter het Mensdom..... Begin bij Uzelf.

Gezien bovengeschetste ontwikkeling **zagen wij af** van enige medewerking aan het tot stand komen van het beoogde — **niet van alle kanten belichtende** — hoorspel. Wij verwezen aanvrager daarom naar een officiële ambtelijke instantie.

Of het programma tot verwezenlijking is gekomen, is ons niet bekend. Indien dit wél het geval is geweest, moet worden aangenomen, dat **ook deze uitzending weer een nadeel** voor de gezondheidsZORG heeft opgeleverd. En wel door het erbij ontbreken van een ordentelijke tegenbewijsvoering, die met wetenschappelijke feiten is gestaafd.

III

DAMESBLADEN

Bij de PERIODIEKEN moeten de damesbladen wel als de — voor de geestelijke Volksgezondheid — het minst acceptabele worden aangezien. Uit de talloze hierin voorkomende — niet van alle kanten door-dachte — verhaaltjes moge de aandacht worden gevestigd op de artikelenreeks ER ZIJN OOK ANDERE DOKTERS, verschenen in Libelle van 6 september j.l. en volgende afleveringen. Daarin wordt — op wel zéér (zoet)sappige wijze eenzelvig opgehemeld: „Hoe opzienbarend sommige methoden zijn”.

In Libelle van 4 oktober d.a.v. blijkt wel onomwonden **hoe opzienbarend zulk soort onvoldragen praatjes** inwerken op de geest van lezers en lezeressen. In de rubriek BESTE LIBELLE toch betuigt — de zelfverzekerde — Rita Corita onder dekking van haar jeugdportret met een cri du coeur: „... Die serie over die dokters, die je anders genezen, die heb ik erg gewaardeerd (nr. 36), dat wilde ik u toch wel even zeggen. Ga zo door, Libelle”.

Verder commentaar lijkt ons overbodig. Proficiat, Libelle!!!

IV

IN DAGBLADEN

En nu de DAGBLADEN. Het moet ons van het hart, dat de — onder I vermelde — uitspraak van Dagboekenier ook hier volkomen van pas is. In al hun — geestelijke — onvolgroeidheid **vergrijpen de aan-**

sprakelijke executanten van de schrijvende pers zich aan het probleem van overtredingen van de Wet op de Uitoefening der Geneeskunst. Zij schotelen, op wel zéér aanvechtbare wijze, hun gevoelens voor en bewerkstelligen daardoor een — door henzelf NIET doorziene — ESCALATIE van een levensgevaarlijke kwakzalverij.

Niet alleen vele — op „hot-news” beluste — **beroepsjournalisten** gaan zich hieraan te buiten, maar — noodlottigerwijs — **zelfs enkele gekwalificeerde artsen**.

Het is funest, dat laatstgenoemden — **als geneeskundige medewerkers aan grote landelijke kranten** — zich niet ontzien hun lezers een berichtgeving voor te dokteren, waaraan een deugdelijke, wetenschappelijk onbetwistbare — **bewijsvoering te enen male ontbreekt**.

Door hun geschrijf tonen deze scribenten aan **géén verantwoordelijkheid te voelen, noch te kunnen dragen**, ten opzichte van de, hun toevertrouwde, taak.

De, hier gewraakte, activiteiten mogen door de volgende, **betreurenswaardige**, feiten nader worden toegelicht.

1. De N(ieuwe) R(otterdamse) C(ourant) kon bogen op een geneeskundige medewerker, die een **averechtse — zéér tendentieuze — recensie** presteerde:

Een artikel in de Ziekenfondsgids (februari 1970) behelsde onder meer:

a. „... Een moderne, alles omvattende, definitie, door de Vereniging tegen de Kwakzalverij reeds jarenlang gepropageerd, luidt „Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeienis...” en

b. „... Tot het ontstaan van deze chaos hebben meerdere factoren in meerdere of mindere mate bijgedragen... 1. de Overheid zelf en wel omdat ze heeft nagelaten a...., b...., c. haar ambtenaren, aan wie de handhaving van deze WET is opgedragen, voor dit onderdeel van hun taak een behoorlijke scholing te geven...”.

Inzake deze opmerkingen durft de geneeskundige medewerker van de N.R.C. zijn lezers (28 maart 1970) voor te houden:

„Als dan tenslotte WETENSCHAP zo sterk op een dogma gaat lijken, dat **haar handhaving opgedragen** kan worden aan ambtenaren van de overheid, waarbij nota bene geëist kan worden, dat ze hiertoe adequaat worden geschoold, kan **dit vertrouwen potentieel gevaarlijk** worden”.

Wij vragen ons in gemoede af hoe het in vredesnaam mogelijk is, dat een **wetenschappelijk medewerker** aan de pathologische Anatomie II van de medische faculteit van de Erasmus Universiteit te Rotterdam de **wetenschap zo kan verkrachten**, door haar dogmatisch als op één lijn te proclameren met Staatsrechtelijke begrippen als: WET.

Terzijde zij vermeld, dat deze tendentieuze voorlichting in de N.R.C. nimmer in het openbaar ridderlijk is herroepen. Ook

Arrestatie van kwakzalver te Nieuwleusen een zegen] voor de volksgezondheid genoemd

„ARRESTATIE VAN DEZE man is een zegen voor de volksgezondheid”. Deze uitspraak over het onderzoek dat de recherche instelde naar de praktijken van de 45-jarige kwakzalver O. S. te Nieuwleusen noteerde de Zwolse Courant uit de mond van dokter G. R. Dekker te Nieuwleusen. S. wordt verdacht van het ongeoorloofd uitoefenen van de geneeskunst, maar er hangt hem ook een straf voor onwettig wapenbezit boven het hoofd. Bij een huiszoeking in zijn riante woning in Den Hulst werden grote hoeveelheden geneesmiddelen, wapens (pistolen, revolvers en een karabijn) en munitie aangetroffen. Men vond ook een hoeveelheid amfetaminen in het huis van S., die al geruime tijd in het oog werd gehouden. S. deed ook in antibiotica en hormoonpreparaten, die door mesters van vee clandestien worden toegediend.

Het is niet voor de eerste keer dat in de kolommen van ons Maandblad moet worden geconstateerd hoe moeilijk het is bewijzen te verzamelen tegen dergelijke lieden. Het was overigens bekend genoeg, dat geregeld mensen naar het huis van O. S. trokken om genezing te vinden. Eerst toen er klachten kwamen uit het Zwolse Sophiaziekenhuis over patiënten die door O. S. waren behandeld kwam het recherche-apparaat in werking.

De 12-jarige Herman Schuurman bracht dertien weken in het ziekenhuis door als gevolg van het feit, dat kwakzalver O. S. de jongen voor eczeem een overvloedige dosis vitamine D had voorgeschreven waardoor nierbeschadiging, ontkalking en verlamingsverschijnselen kunnen ontstaan. Het gaat nu redelijk goed met de jongen.

S. gaf ook Betty Bredewoud, die naast hem woont, zenuwtabletten, waarvan ze eerst wel misselijk werd, maar later toch kalm. Broer Henk kreeg tabletten en druppels tegen toevallen. „Hij riep me een keer,” vertelde broer Henk, „en nam een bloedproef”. Daarna kreeg hij de medicijnen. S. doet goede zaken, weten broer en zus, op vrijdag is het verschrikkelijk druk. Dan staan er wel eens dertig auto's voor de deur en daarnaast nog fietsen en brommers.

Henk van Oosten van de Zwolse Courant kwam ook aan de deur bij de wonderdokter zelf, die zich magnetiseur, veeverloskundige en castreur noemt. O. S. bleek niet erg spraakzaam tegen de pers, na het ingrijpen van de politie:

„Er is hier niets aan de hand. Alles moet nog bewezen worden. De politie heeft alleen een onderzoek ingesteld”, aldus S.

Van Oosten: „U blijft dus uw praktijk uitoefenen?”

S.: „Natuurlijk. Ik ga door zo lang ik leef. Verder geen commentaar”.

Van Oosten: „En als u opgepakt wordt?”

S.: „Dan houdt alles op. Daar hoeft ik niet bang voor te zijn, want dat gebeurt niet”.

Van Oosten: „U doet dus niets onrechtmatigs?”

S.: „Nee, verder geen commentaar”.

Van Oosten: „Hoeveel verdient u met uw activiteiten?”

S.: „Geen commentaar”.

Van Oosten: „Waarom wilt u dat niet vertellen?”

S.: „Dat gaat niemand iets aan. Als echter iedereen zulk goed werk deed als ik, dan zou de wereld er heel wat anders uitzien”.

Van Oosten: „Op welke wijze geneest u de mensen?”

S.: „Geen commentaar”.

Daarop wijst S. de verslaggever de deur.

Heijligers - een paragnost met spiritistische inslag

ZO VAN TIJD tot tijd horen we weer eens iets van bekende paragnosen. Veel van Gerard Croiset, minder van Cor Heijligers. De laatste blijkt het Drentse Roswinkel te hebben verlaten en zich nu — al weer drie jaar — gevestigd te hebben in de stad Groningen. Hij was, lezen we in het Nieuwsblad van het Noorden, oprichter van de Stichting tot het opsporen van vermiste personen (1954) en hij is nu voorzitter van de Stichting tot bevordering der toegepaste psychologie.

Ook Heijligers, die nu 54 jaar is, was eens proefpersoon van prof. Tenhaeff, maar Heijligers wil niet in één adem worden genoemd met Croiset en Toolen. Hij heeft een andere werkwijze. Hij verklaart zijn para-normale prestaties via zijn geloof in het voortbestaan na de stoffelijke dood. Deze spiritistische inslag in zijn werkwijze noemt hij levensbeschouwelijk, niet religieus.

Hij heeft ook — wij citeren nog altijd een artikeltje van Dick Panman in het Nieuwsblad van het Noorden — een aversie tegen experimenten. „Geen spelletjes, maar een spontane inleving in situaties en mensen”, is zijn uitgangspunt. Paragnost Heijligers vergelijkt zichzelf met een musicus die zijn instrument stemt, alvorens een concert te geven. Waar Croiset eens faalde zou hij een oplossing hebben gevonden. „In Coevorden was een jongen vermist. Volgens bewoners en de politie was hij gesignaleerd bij een tandarts. Ook anderen hadden hem gezien. Men nam voor 99 procent aan, dat hij leefde. Onderweg naar Coevorden (aldus Heijligers) reed de dood mee. Ik was die laatste procent in het geheel. Die jongen was dood. Er was een ander bij de tandarts geweest”.

Heijligers houdt zich al 25 jaar bezig met wat hij noemt „de sluimerende gevoelens in de mens”.

Geneeskundige medewerkers hebben nascholing nodig!

VERVOLG VAN BLZ. 48

niet nadat de Hoofdredactie op de ergerlijke misvatting attent was gemaakt.

2. NRC-Handelsblad geniet nog steeds van deze geneeskundige medewerker, die ook in haar kolommen zijn — **verwarring zaaïende** — geneeskundige reportage voortzet.

a. Een twee-jarige kwakzalvers-cursus: „opleiding in de natuurgeneeswijze” werd door hem **met welgevallen begroet** — zo niet gepropageerd.

b. Een kwakzalversboek over „Iriscopie” werd door hem met een dermate onwetenschappelijke benadering van de inhoud aan zijn lezers voorgezet, dat de vraag rijst of deze wetenschapsman wel ooit kennis heeft genomen van een — uitgekend wetenschappelijke — veroordeling, door een aantal geleerde Duitse oogartsen gepubliceerd.

3. Het Algemeen Dagblad verheugt zich in een geneeskundige medewerker, die het durft te bestaan door middel van een artikel „Met de natuur de migraine te lijf” in zijn medische rubriek het lezerspubliek

openlijk naar een kwakzalversclub te verwijzen. En wel naar een wetsovertredende organisatie van onbevoegden, die hun „klanten”, lijdende aan een bloeding van de prostaat (voorstandersklier) niet operatief (laten) behandelen, maar ze zelf liever de dood injagen door het „voorschrijven” van een „natuurproduct” uit de „drugstore” van de beruchte N.W.P.

Beide gewraakte artsen, te weten de antroposoof H. S. VERBRUGH en de televisiester Aart C. GISOLF, **verzaken** — door boven uiteengerafelde daden de — door hen afgelegde — **eed van Hippocrates.** Hun zij aanbevolen — ter zeer noodzakelijke nascholing — **de komende serie besprekingen** over vermeende zgn. „alternatieve geneeswijzen” niet alleen in te gaan zien, maar tevens ernstig te bestuderen. Nu, met dit artikel 10 van de Repercussies, deze serie is beëindigd, kan de aangekondigde nieuwe reeks over de vermeende — „alternatieve geneeswijzen” tegemoet worden gezien in het volgende (januari 1975) nummer van ons Maandblad waarin begonnen wordt met een kritische beschouwing over de faites en gestes van de beruchte N.W.P.

Het wekken van valse hoop

DE NEDERLANDSE Vegetariërsbond vierde op 19 oktober in de RAI te Amsterdam het tachtigjarig bestaan. Het maandblad van de bond „Leven & Laten Leven” van september-oktober stond bij die gelegenheid in het teken van de voeding. Daarin vonden wij een aanhaling uit het Amersfoortse blad Present over reformwinkels. Met instemming ontlenen wij daaraan het volgende:

„Wie naar een reformwinkel gaat, zal over het algemeen geïnteresseerd zijn in voeding. Een gezonde belangstelling voor voedsel is belangrijk, omdat gezondheid samenhangt met onze voeding. Veel produkten in dit soort zaken zijn echter vrij duur en sommige zijn beslist niet noodzakelijk voor de gezondheid (rietsuiker). Soms wekken de toelichtingen en gebruiksaanwijzingen bij de produkten valse hoop op genezing van ziekten. Laat uw gezondheid te wensen over, ga dan naar uw dokter en vraag hem wat u eventueel van een „natuurlijk” voedingsmiddel kunt verwachten”.

Bedrog in BEFAAMD parapsychologisch instituut

DE 26-JARIGE AMERIKAANSE medicus W. J. Levy, directeur van het wereldberoemde Instituut voor parapsychologie te Durham in New Hampshire, gesticht door J. B. Rhine is afgetreden nadat bewezen was dat hij onderzoeks-resultaten had vervalst. Dat viel onlangs in het weekblad Time te lezen. Voor het Amerikaanse Instituut is dit een bijzonder harde slag, want hoe rijk de geschiedenis van de parapsychologie ook is aan bedrog — niemand twijfelde aan de serieuze opzet van het Instituut van Rhine.

De jonge directeur van het Instituut had bij ratten elektroden in de hersenen ingeplant en wel in dat deel van de hersenen waar

de prikkel lustgevoelens te weegbracht. Levy wilde bewijzen dat de ratten die prikkels, die via de elektroden zonder enige regelmaat werden toegediend, konden „voorspellen” en door psychokinese willekeurig konden worden beïnvloed om zich zo als het ware meer lustgevoelens te verschaffen.

Zonder die beïnvloeding zouden de ratten gedurende 50 pct van de tijd van het experiment geprikkeld moeten zijn geweest. Levy had in mei echter bekend gemaakt dat een prikkelduur van 54 pct was geconstateerd bij de proeven. Daarmee zou de psychokinetische beïnvloeding door de ratten zijn bewezen.

Toen het assistenten van Levy opviel, dat deze het

registreerapparaat verzette om tot een hoger percentage te komen werden de proeven buiten hem om voortgezet met een ander instrument. Dit leverde de verwachte 50 pct op: van psychokinese bij de ratten was geen sprake, de dieren waren niet in staat de prikkels te voorzien.

De kennelijk zeer door het voorval geschokte prof. Rhine heeft daarop ingegrepen waarop Levy zijn ontslag heeft genomen. Hij verzekerde dat hij alleen in dit speciale geval de resultaten had vervalst. Terwille van de goede naam van het Instituut laat Rhine thans alle vroegere proeven die Levy heeft gedaan op hun betrouwbaarheid testen.

WIJ WENSEN ONZE LEDEN EEN GELUKKIG EN VOORSPOEDIG

1975

Bestuur Vereniging tegen de Kwakzalverij
Redactie Maandblad tegen de Kwakzalverij

Weegbree-iriscopie

HOE VOLSTREKT onwetenschappelijk de iriscopie ook moge zijn, hoe dwaas deze vorm van diagnostiek en daardoor hóe gevaarlijk ook: er wordt nog altijd mee geleurd. Getuige een voordrachten-cyclus in Hoorn, in De Weegbree-werkruimte, zoals dat met een mooi woord heet, op het Grote Oost nr 35. Op 9 oktober begon daar een reeks voordrachten over iriscopie.

10 centimeter meer buste in drie weken: onmogelijk

HET IS ONMOGELIJK om de grote borstspier (Pectoralis major) in drie weken tijds zodanig te ontwikkelen dat de buste-omvang met 10 centimeter zou toenemen. Een klacht van Konsumenten Kontakt bij de Commissie voor het handhaven van de Nederlandse code voor het reclamewezen werd dan ook toegewezen.

Het ging hier om een „borstontwikkelingsmethode” waarmee Tina Spezialversand GmbH in Nederland adverteert met de Pantastik super record BB-snel ontwikkelaar. De Duitse firma verdedigde zich met er op te wijzen dat het ging om oefening van de grote borstspier. Het Nederlands genootschap voor Fysiotherapie werd door de Commissie voor het handhaven van de code voor het reclamewezen om advies gevraagd. Welnu, het Genootschap vond dat het onmogelijk kan, al is het mogelijk de grote borstspier door oefening enigszins te vergroten. Maar dat houdt in dat ook andere borst- en schouderpijnen en de musculatuur van de nek een zekere vergroting zullen ondergaan, waardoor deze lichaamsdelen meer een mannelijk dan een vrouwelijk karakter krijgen.

Een miljard gulden

Bijna de helft van de geneesmiddelen, die in Nederland worden gebruikt, is ook Nederlands fabrikaat. Vorig jaar gebruikten we met z'n allen ongeveer één miljard gulden aan geneesmiddelen. Grootste Nederlandse fabrikant is de farma-divisie van Akzo.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** te Haarlem; P. H. A. Poll, **Dierenarts** te Zeist; Mr. J. D. van den Berg, **Vice-President Arrondissements-Rechtbank** te Arnhem; J. E. Buitter **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** b.d., 't Harde; P. L. Stal, **Arts** te Hilversum; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; Mej. Drs. P.H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam; Adviserend bestuurslid: Dr. S. Lelie, **Geneeskundig inspecteur van de Volksgezondheid** in Zeeland, Middelburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

BLZ. 50

Abonnement per jaar franco per post
bij vooruitbetaling f 10,—;
studerenden f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum